ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 15 (1415) ՇԱԲԱԹ, ՄԱՅԻՍ 02, 2009
VOLUME 29, NO. 15 (1415) SATURDAY, MAY 02, 2009

Պաշտօնաթերթ՝
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 94-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԹՈՒՐՔԻԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒՄԸ ՅԱՌԱՋԱՑՈՒՑ ՄԵԾ ԸՆԴՎԶՈՒՄ

ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՈԳԵԿՈՉԵՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶՈՀԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՕՊԱՄԱ ՉՕԳՏԱԳՈՐԾԵՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԲԱՌԸ

Ընդդիմադրութեան ղեկավարները Ծիծեռնակաբերդի յաւերժական կրակի մօտ

Այն պահուն երբ համայն հայութիւնը կը պատրաստուէր նշելու Հայոց Ցեղասպանութեան 94-րդ տարելիցը եւ անհամբեր կը սպասէր Միացեալ Նահանգներու նախագահ Պարաք Օպամայի յայտարարութեան, Հայաստանի իշխանութիւնները եկան մեծ հարուած հասցնելու հայ ժողովուրդի ազգային շահերուն:

Արդարեւ՝ Ապրիլ 22-ին յայտարարուեցաւ թէ, Հայաստան եւ Թուրքիա համաձայնութեան հանգած են իրենց «երկկողմ յարաբերութիւններու կարգաւորման համապարփակ շրջանակի շուրջ՝ երկու կողմերուն գոհացնող կերպով»: Այս կապակցութեամբ յայտարարութիւնը տարածեցին միատեղ՝ Հայաստանի, Թուրքիոյ եւ Զուիցերիոյ արտաքին գործերու նախարարութիւնները:

Յայտարարութիւնը կը շեշտէր է, որ Հայաստան եւ Թուրքիա, Զուիցերիոյ միջնորդութեամբ, մեծ աշխատանք կատարած են, նպատակ ունենալով կարգաւորել իրենց երկկողմ յարաբերութիւնները:

«Այդ գործընթացում երկու կողմերը ձեռք են բերել շօշափելի առաջընթաց եւ փոխըմբռնում: Նրանք համաձայնութեան են հանգել իրենց երկկողմ յարաբերութիւնների կարգաւորման համապարփակ շրջանակի շուրջ երկու կողմերին գոհացնող կերպով: Այս համատեքստում սահմանուել է ճանապարհային քարտէզ», - ըսուած է Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան տարածած յայտարարութեան հայերէն բնագիրին մէջ:

Հայ-Թրքական այս համաձայնութիւնը, իր ժամկէտով եւ անորոշ բովանդակութեամբ, եկաւ խոր ընդվզում յառաջացնելու ե՛ւ Հայաստանի, ե՛ւ սփիւռքի տարածքին: Բազմաթիւ կուսակցութիւն-

Շար.ը էջ 4

ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՐԱՔ ՕՊԱՄԱ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵՑ «ՄԵԾ ԵՂԵՌՆ» ԲԱՌԵՐԸ

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Պարաք Օպամա Ապրիլ 24-ի իր յայտարարութեան մէջ չօգտագործեց «ցեղասպանութիւն» բառը, ինչպէս որ կ՚ակնկալուէր իրմէ: Սակայն փոխարէնը Օպամա հայութեան հետ կատարուածը հայերէնով որակեց «Մեծ Եղեռն»:

Պարաք Օպամա ընդգծեց, որ մէկուկէս միլիոն հայերու կոտորածը «20-րդ դարու մեծ նախճիրներէն մէկն է»:

Շար.ը էջ 4

ՄՐՑԱԿԻՑ ՉՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ԵՐԵՔ ՀԱՅ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ ՀՌՉԱԿՈՒԵՑԱՆ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

ԸՆԿ. ՍԵՊՈՒՀ ԳԱԼՓԱՔԵԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՆԴԱՄ

Յունիս 7-ին կայանալիք Լիբանանի խորհրդարանական ընտրութիւններուն, թեկնածութիւնները ետ քաշելու պայմանաժամը աւարտեցաւ Ապրիլ 22-ի կէս գիշերին, որմէ անմիջապէս ետք Ներքին գործոց նախարար Զիատ Պարուտ յայտարարեց, որ երեք թեկնածուներ՝ Սեպուհ Գալփաքեան, Արթուր Նազարեան եւ Յակոբ Բագրատունի յաղթական կը նկատուին, մրցակից չունենալու պատճառաւ:

Լիբանանի մէջ տիրող համայնքային դրութեան հետեւանքով, մայրաքաղաք Պէյրութի երկրորդ ընտրաշրջանին մէջ, Հայ Առաքելական համայնքին յատկացուած երկու աթոռներուն համար Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը ներկայացուցած էր Ընկ. Սեպուհ Գալփաքեանի եւ Հ.Յ. Դաշնակցութիւնը Արթուր Նազարեանի թեկնածութիւնը: Պայմանաժամէն

Լիբանանի խորհրդարանի նորընտիր անդամ՝ Ընկ. Սեպուհ Գալփաքեան

առաջ չորս այլ հայեր ետ վերցուցած ըլլալով իրենց թեկնածու-

Շար.ը էջ 4

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆԸ ՉՎԱՅԵԼՈՂ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՎԻՃԱԿԻ ՉԷ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ԱԶԳԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՇԱՀԵՐԸ

ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հայկական Ցեղասպանութեան տարելիցի նախօրէին Հայաստանի իշխանութիւնները մատուցեցին հերթական անակնկալը: Ապրիլ 22-ին Հայաստանի եւ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարները համատեղ յայտարարութեամբ մը եկան տեղեկացնելու թէ, երկու երկիրները համաձայնութեան հանգած են իրենց միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման համապարփակ շրջանակի շուրջ եւ ընդունած են »ճանապարհային քարտէզ«:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը խիստ մտահոգիչ ու դատապարտելի կը գտնէ սոյն յայտարարութիւնը, ուր կը բացակային յստակ կէտեր՝ գոյացած համաձայնութեան շուրջ:

Մեզի համար հասկանալի ըլլալով հանդերձ Հայաստանի իշխանութիւններու ձգտումը՝ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններու բարելաւման հարցով, մենք ունինք խոր կասկածներ խնդիրի լուծման ժամանակի, ձեւաչափի եւ կերպի ընտրութեան վերաբերեալ: Թուրքիան տակաւին չէ վերացուցած Հայաստանի միակողմանի շրջափակումը, չէ ընդունած Ցեղասպանութեան իրողութիւնը ու առ այսօր չէ դադրեցուցած հակահայ թշնամական գործողութիւնները:

Պատմաբաններու յանձնաժողով ստեղծելու շուրջ կատարուած յայտարարութեամբ սկսած հայկական դիւանագիտութիւնը, անցնող ամիսներուն կրեց բազմաթիւ պարտութիւններ ու ամէն քայլափոխի մատնուեցաւ ձախողութեան՝ թրքական ու ատրպէյճանական փոխհամաձայնեցուած քայլերուն դիմաց:

Անգամ մը եւս կու գանք կրկնելու թէ, ժողովուրդի վստահութիւնը չվայելող իշխանութիւնը ի վիճակի չէ պաշտպանելու ազգի գերագոյն շահերը ու ենթակայ է տեղի տալու արտաքին ճնշումներու առջեւ: Բազմաթիւ երկիրներու ու կառոյցներու կողմէ Հայաստանի վրայ բանեցուող ճնշումներու կողքին, վերջին շրջանին արդէն իսկ զգալի է թրքական ազդեցութեան զօրացումը տարածաշրջանէն ներս, բան մը որ մեզի համար կը նկատուի ամէնէն վտանգաւորը:

Մեր խորին համոզմամբ, գործընթացի նմանօրինակ շարունակութիւնը կրնայ առաջին հերթին հիասթափութիւն յառաջացնել սփիւռքահայութեան մօտ: Հայ-թրքական յարաբերութիւնները չեն կրնար քննարկուիլ ազգային ընդհանուր քաղաքականութեան շրջանակներէն դուրս ու հետեւաբար թշնամիի հետ բանակցութիւնները պէտք է կատարուին բաց ու թափանցիկ, առիթ տալով համազգային քննարկումներու, ինչպէս Հայաստանի, նոյնպէս ալ սփիւռքի տարածքին:

Այս առթիւ, կոչ կ՚ընենք Հայաստանի ու սփիւռքի մեր ժողովուրդին, որպէսզի իրենց ձայնը լսելի դարձնեն ու առանց վարանելու դատապարտեն այսօրուայ իշխանութիւններու նմանօրինակ ազգավնաս քայլերը:

Ապրիլ 23, 2009

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԴԱՇՆԱԿ ԶԱՐԿԵԼՈՒ ՁԵՌՆԱՐԿ

Մի քանի օր առաջ, երբ դեռ Դաշնակցութիւնը քննադատում էր հայ-Թուրքական յարաբերութեան հարցում Հայաստանի կեցուածքը, բայց չէր յայտարարել կոալիցիայից դուրս գալու մտադրութեան մասին, մի յօդուած գրեցի, որ սկսում էի Ազգային գրադարանի հետ կապուած մի պատմութեամբ, որ պատմել էին ինձ մի ապաքաղաքական առիթով: Այդ պատմութիւնը կապուած է գորբաչովեան վերակառուցման շրջանի հետ, երբ բացւում էր ամէն ինչ կամ գրեթէ ամէն ինչ, ու այդ թւում նաեւ Ազգային գրադարանի այն գրքերը, որոնք մինչ այդ փակի տակ էին: Եւ այդ ժամանակի լրագրողներից մէկին այդ ժամանակի խմբագիրներից մէկը յանձնարարում է գնալ եւ տեսնել, թէ ինչ գրքեր են մինչեւ «պերեստրոյկան» եղել փակի տակ մեր Ազգային գրադարանում: Լրագրողը գնում է, բերում է գրքերի ցանկը, որոնց մէջ ամենից ուշագրաւներից է լինում նաեւ Սփիւռքի գաղթօջախներում գրուած մի գրքոյկ՝ «Դաշնակ զարկելու ձեռնարկ» վերնագրով:

Պատմութեան ինտրիգն այն է, որ խօսքը ոչ թէ դաշնակ, այսինքն դաշնակցական զարկելու, այսինքն խփելու մասին է, այլ դաշնամուր նուագելու: Բանն այն է, որ սփիւռքի լեզուն դաշնամուրին ասում է դաշնակ, իսկ զարկելը այդ լեզուով ունի նաեւ նուագելու իմաստ, առաւել եւս, որ դաշնամուրը մի քիչ զարկելով են նուագում՝ մատներով ստեղնաշարին: Դա պատմութեան ինտրիգն էր, իսկ պատմութիւնը յիշելու իմաստն այն էր, որ Դաշնակցութիւնը Հայաստանում կարծես թէ հենց «դաշնակ զարկելով», այսինքն դաշնամուր նուագելով, ոչ թէ քաղաքականութեամբ էր զբաղուած, քանի որ այլ կերպ դժուար է անուանել այն վիճակը, երբ իշխանութեանը քննադատում ես մի շատ կարեւոր, սկզբունքային, գաղափարական, ճակատագրական համարուող հարցում սխալի համար, բայց շարունակում ես այդ իշխանութեան հետ կոալիցիայում մնալ եւ ամէն անգամ քննադատելուց յետոյ ինչ որ արդարացում հնարելով կոալիցիայից դուրս չգալու համար:

Սակայն թւում է, թէ այս անգամ Դաշնակցութիւնը դադարեցնում է "դաշնակ զարկելը", այսինքն դաշնամուր նուագելը, եւ դուրս է գալիս կոալիցիայից: Սակայն երեւի թէ դեռ վաղ է շտապել եւ եզրակացութիւն անել նուագը դադարեցնելու մասին: Կոալիցիայից դուրս գալը դեռ ոչինչ չի նշանակում, կամ շատ քիչ բան է նշանակում: Շատ կարեւոր է, շատ աւելի կարեւոր է այն, թէ ինչպէս է իրեն պահելու Դաշնակցութիւնը կոալիցիայից դուրս գալուց յետոյ: Խօսքն այն մասին չէ, թէ արդեօք Դաշնակցութիւնը յեղափոխութիւն անելու է, կամ արդեօք յայտարարելու է Հայ Ազգային կոնգրեսին միանալու մասին: Պարզապէս էական է, թէ ինչպէս է ՀՅԴ-ն իրեն պահելու ներքին խնդիրների կապակցութեամբ, ինչ դիրքորոշում է ունենալու քաղաքապետի ընտրութիւնից յետոյ, ում հետ է աւելի շատ գործակցելու թէ խորհրդարանում, թէ Երեւանի աւագանում՝ իշխանութեան, թէ ընդդիմութեան, արդեօք ինչպէս է վերաբերելու երկրում մարդու իրաւունքների եւ ազատութիւնների ոտնահարման դէպքերին, քաղբանտարկեալների առկայութեան խնդրին, տնտեսական քաղաքականութեանը: Այլ կերպ ասած, Դաշնակցութիւնը պէտք է ներքին կեանքի խնդիրների կապակցութեամբ իր դիրքորոշումով ցոյց տա, թէ արդեօք արժանի է քաղաքական դաշտում լինելուն, թէ ընդամէնը պիտանի է Հանրային խորհրդում տեղ ունենալուն, ինչպէս երբեմնի «ազգընտիր» գործիչներն ու նրանց կուսակցութիւնները:

Միայն դրանից յետոյ հնարաւոր կը լինի ասել՝ դադարեցրել է արդեօք Դաշնակցութիւնը «դաշնակ զարկել», թէ պարզապէս հեռացել է եւ սպասում է, որ իշխանութիւնը գոչի՝ «բրաւօ», բիս»:

ՅԱԿՈԲ ԲԱԴԱԼԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

«ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՔԱՐՏԷԶ». ՖՈՐՍՄԱԺՈՐ

Հայաստանի - Թուրքիայի արտգործնախարարութիւնների յայտարարութիւնը, երկկողմ յարաբերութիւնների կարգաւորման եւ դրանք փոխադարձ յարգանքի ու բարիդրացիութեան ոգով զարգացնելու վերաբերեալ, տակնուվրայ է արել ողջ քաղաքական դաշտը:

Բնականաբար, հեշտ է Ապրիլի 24-ի նախօրէին կատարուած յայտարարութիւնը վերագրել ԱՄՆ նախագահին «բարի կամքի» ժեստ անելուն, որպէսզի նրան ազատենք ցեղասպանութիւն բառն օգտագործելու ծանր պարտականութիւնից: Սակայն երեւոյթի արմատներն աւելի խորքային եւ սկզբունքային են:

Իրողութիւնն իր ողջ մերկութեամբ այն է, որ այժմ ունենք եռակողմ ստորագրուած մի փաստաթուղթ, որտեղ նշւում է «ճանապարհային քարտէզի» սահմանման մասին. մի տերմին, որ ՀՀ ԱԳՆ-ն ներկայացնում է ուղղակի որպէս «դիւանագիտական բառապաշարում ընդունուած եւ օգտագործուող հասկացութիւն, որը նշանակում է ձեռնարկուելիք քայլերի ծրագիր»:

Սակայն առաւել հետաքրքրականն այս փաստաթղթի վերաբերեալ միջազգային հանրութեան գնահատականներն են: Մասնաւորապէս ԱՄՆ-ը, ողջունելով երկկողմ յարաբերութիւնների կարգաւորման վերաբերեալ Հայաստանի եւ Թուրքիայի յայտարարութիւնը, նշում է, որ «կարգաւորումը պէտք է տեղի ունենայ առանց նախապայմանների եւ ողջամիտ ժամանակում»: Իսկ ահա Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն, իր մամլոյ խօսնակի շուրթերով, մի այլ, տրամագծօրէն հակառակ «ուղերձ» է անում՝ յայտարարելով, թէ. «Թուրք-հայկական յարաբերութիւնների նորմալացումը եւ երկու երկրների միջեւ սահմանների բացումը պէտք է ընթանայ միայն Ադրբեջանի «գրաւեալ» տարածքներից հայկական զօրքերի դուրսբերմանը զուգահեռ»:

Սա միայն մի բան կարող է նշանակել, որ որքան էլ յայտարարութիւնը ստորագրող կողմերը՝ Հայաստան, Թուրքիա, Շուէյցարիա, ցանկանան «ճանապարհային քարտէզի» տակ ներկայացնել «դիւանագիտական բառապաշարում ընդունուած եւ օգտագործուող հասկացութիւն», միեւնոյն է, կոնկրետ տարածքային նախապայմաններ նշմարւում են: Միաժամանակ տարօրինակ է, որ այսքան լարուած իրավիճակում՝ նրբագոյն դիւանագիտական հնարքների եւ տերմինների շարքում ընտրուել է հենց «ճանապարհային քարտէզ» տերմինը, երբ գոյութիւն ունեն ուղղակի դիւանագիտական բանակցութիւնները բնորոշող տասնեակ ընդունուած ու հասկանալի այլ տերմիններ, որ տարակարծութիւնների տեղիք չէին տա: Խօսքերս հաստատելու համար յիշեցնեմ, որ միայն Նախկին Հարաւսլաւիան մասնատելու գործընթացում չորս «ճանապարհային քարտէզ» է իրականացուել, իսրայէլա-պաղեստինեան հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացի հիմքում նոյն «ճանապարհային քարտէզի» գաղափարն է. մեկնաբանութիւններն անտեղի են:

Եթէ հայկական դիւանագիտութեանը չյաջողուի, ամենակարճ ժամանակահատուածում, կոնկրետ Թուրքական կողմի բերանով յայտարարել, որ երկկողմ հաշտեցու-

Շար.ը էջ 4

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ԳԱԲՐԻԷԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
ՏՕՔԹ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՐԵԱՆ
ՎԱԶԳԷՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Հեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626)797- 6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of **the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA**
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA $50.00, Canada $60 (Second Class), $75.00 (Air Mail)
Overseas $85.00 (2nd Class Mail), $125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՍՈՒՏ ՔԱՐՏԷԶ

Ինչպէս եւ սպասւում էր, Թուրքական կողմը «արտահոսք» թողեց նախորդ օրը Շուէյցարիայի միջնորդութեամբ ստորագրած հայ-Թուրքական համատեղ յայտարարութեան «ճանապարհային քարտէզի» վերաբերեալ: Այդ «արտահոսքը», ամենայն հաւանականութեամբ, պարզ ապատեղեկատուութիւն է: Յամենայնդէպս, ԱԳՆ խօսնակ Տիգրան Բալայեանը, ի պատասխան մեր հարցի, խորհուրդ տուեց նման լուրջ հարցերում հիմնուել միայն պաշտօնական տեղեկատուութեան վրայ: Բայց «ճանապարհային քարտէզի» ներկայացուած, ենթադրաբար, կեղծ տարբերակը, միեւնոյն է, հետաքրքիր է՝ իմանալու համար դիմացինի ցանկութիւններն ու ձգտումները: Եւ այսպէս, ըստ «Ազատութիւն» ռ/կ-ի« Թուրքական «Սաբահ» թերթը յայտնում է, որ «ճանապարհային քարտէզը» բաղկացած է 5 կէտից. 1/ հայկական կողմը ճանաչում է Կարսի պայմանագիրը, 2/ Ցեղասպանութեան խնդիրը քննարկելու համար ստեղծւում է պատմաբանների յանձնաժողով, 3/ բացւում է հայ-Թուրքական սահմանը եւ ստորագրւում է առեւտրի մասին պայմանագիր, 4/ Անկարան եւ Երեւանը Վրաստանում հաւատարմագրում են իրենց դեսպաններին, որից յետոյ հաստատում են անմիջական դիւանագիտական յարաբերութիւններ, 5/ «ճանապարհային քարտէզի» այն խնդիրները, որոնք կարիք ունեն օրէնսդրական հաստատման, կը քննարկուեն Թուրքիայի խորհրդարանում: Ի դէպ, «Սաբահը» գտնում է, որ Կարսի պայմանագիրը կնքուել է Թուրքիայի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ, ինչը, մեղմ ասած, ճշգրիտ տեղեկատուութիւն չէ. ԽՍՀՄ-ը, ինչպէս յայտնի է, ձեւաւորուել է 1922-ի դեկտեմբերի 30-ին, իսկ յիշեալ պայմանագիրը ստորագրուել է 1921-ի հոկտեմբերի 13-ին, եւ ստորագրող կողմերից մէկը միջազգային իրաւունքի սուբիեկտ չհանդիսացող «Հայկական ԽՍՀ-ն» էր: Այդ իսկ պատճառով այսօր, եթէ Հայաստանի Հանրապետութիւնն իսկապէս ճանաչի Կարսի պայմանագիրը, հետագայում դա կարող է նոր խնդիրներ առաջացնել: Իսկ թէ որքանով էր այդ փաստաթուղթը (եւ դրան նախորդող Մոսկովեան պայմանագիրը) մեզ համար անբարենպաստ՝ այդ մասին գիտի ցանկացած դպրոցական: Հետեւաբար, եթէ մենք այսօր յայտարարէինք, որ ճանաչում ենք սոյն պայմանագրի դրոյթները, դա չպատճառաբանուած զիջում կը լինէր, եւ յուսանք, որ Հայաստանի ո՛չ մի կառավարութիւն նման քայլի չի գնա:

Նոյնը, որոշ վերապահումներով, կարելի է ասել նաեւ «պատմաբանների յանձնաժողովի» մասին: Վերապահումները կապուած են այն հարցի հետ, թէ ինչ լիազօրութիւններով են օժտուած լինելու այդ պատմաբանները, եւ որն է լինելու նրանց քննարկման բուն առարկան:

Հիմա մենք չէինք քննարկի «ճանապարհային քարտէզի» ենթադրական կէտերը, եթէ այդ փաստաթուղթը պաշտօնապէս հրապարակուէր: Որքան շուտ դա լինի՝ այնքան լաւ: Թե չէ՝ տագնապալից կասկածները (ընդունենք՝ նաեւ Թուրքական քարոզչութեան հրահրմամբ) բազմանալու են;

ԱՐԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
«ԱՌԱՒՕՏ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀՅԴ-Ն ԻՐԵՆ ՀՌՉԱԿԵՑ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: ՀՅԴ ԳՄ անդամ Արմէն Ռուստամեանն Ապրիլ 27-ին պաշտօնապէս յայտարարեց քաղաքական կոալիցիային ՀՅԴ-ի մասնակցութեան դադարեցման, կառավարութիւնում իրենց պորտֆելների վայր դրման եւ այլեւս ընդդիմութիւն լինելու մասին: ՀՅԴ-ի կոալիցիայից դուրս գալու պատճառը պարոն Ռուստամեանը բացատրեց ԼՂ հիմնախնդրի եւ Հայ-Թուրքական յարաբերութիւնների վերաբերեալ Սերժ Սարգսեանի որդեգրած քաղաքականութեամբ: «Արտաքին քաղաքականութեան ոլորտում մենք տարաձայնութիւններ ենք ունեցել նաեւ Ռոբերդ Քոչարեանի հետ, սակայն այս անգամ տարաձայնութիւններն անյաղթահարելի էին»:

ՀՅԴ-ն իր վերջնական որոշումը կայացրել է մասնաւորապէս հայ-թուրքական յարաբերութիւնները կարգաւորելու վերաբերեալ Շուեյցարիայում ՀՀ-ի եւ Թուրքիայի ԱԳ նախարարների միջեւ կնքուած համաձայնագրից յետոյ: Արմէն Ռուստամեանն այսօր հաստատեց, որ նախորդ շաբաթ ինքն ու ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Հրանդ Մարգարեանը հանդիպել են Սերժ Սարգսեանին, սակայն այդ հանդիպումը չի փոխել ՀՅԴ-ին կոալիցիայից դուրս գալու որոշման վրայ. «Նախագահը մեզ վստահեցրել է, որ նոյն տրամաբանութեամբ շարունակելու է կարգաւորել հայ-թուրքական յարաբերութիւնները»:

ԼԵՒՈՆ ԶՈՒՐԱԲԵԱՆ: ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ ԴԱՌՆԱԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ ՊԷՏՔ Է ՎԱՍՏԱԿԵԼ,

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Ապրիլ 28-ին «Փաստարկ» ակումբում կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ Հայ Ազգային Կոնգրեսի համակարգող Լեւոն Զուրաբեանը մեկնաբանել է Դաշնակցութեան կոալիցիայից դուրս գալու փաստը:

«Անկեղծ ասած, մենք դեռ չենք նկատել, որ Դաշնակցութիւնը դուրս է եկել կոալիցիայից: Երբ կը նկատենք, կը մեկնաբանենք: Գիտէք կարելի է յայտարարել, որ դու ընդդիմութիւն ես, բայց իրականում ընդդիմութիւն դառնալու իրաւունքը պէտք է վաստակել»,- նշել է Զուրաբեանը:

Միեւնոյն ժամանակ, նա յաւելել է, որ Դաշնակցութեան յայտարարութիւնն իրենք գնահատել ենք «որպէս առաջին ծիծեռնակ, որպէս առաջին նշաններ, որ այս ռեժիմը կենսունակ չէ, եւ ապագայում կը լինեն նոր զարգացումներ»:

«Եթէ Դաշնակցութիւնն ընտրի սկզբունքային ընդդիմութեան ճանապարհը, ես չեմ բացառում համագործակցութեան հնարաւորութիւնը»,- եզրափակել է Զուրաբեանը:

ԽԼԵԼ ԵՆ ԹՌՈՒՑԻԿՆԵՐԸ, ԾԵԾԿՌՏՈՒՔ ՍԱՐՔԵԼ, ԱՌԵՒԱՆԳԵԼ...

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Ապրիլ 27-ին քաղաքացիական հագուստով անձանց խմբերը, Երեւանի տարբեր մասերում՝ Ամիրեան փողոցում, Մաշտոցի պողոտայում, Կարապի լճի մօտ եւ Արաբկիրում յարձակուել են Հայ ազգային կոնգրեսի կողմից Մայիսի 1-ին հրաւիրած արտօնուած հանրահաւաքի իրազեկման թռուցիկները բաժանող երիտասարդների վրայ, ծեծկռտուք սարքել, խլել թռուցիկները, ոմանց առեւանգել:

Մօտիկ գտնուող ոստիկանները ոչ մի կերպ չեն արձագանքել բանդիտական խմբերի գործողութիւններին նաեւ այն բանից յետոյ, երբ նրանց դիմել են: Թռուցիկներ բաժանող խմբերին ուղեկցող լրագրողները կարողացել են լուսանկարել բոլոր յարձակուողներին եւ նրանց մեքենաները: Ըստ նախնական տուեալների, յարձակուող այդ խմբերի մէջ եղել են նաեւ ոստիկանութեան քրէական բաժնի քաղաքացիական բաժնի աշխատողներ, ինչը կը ճշդուի համապատասխան լուսանկարների ուսումնասիրութեամբ: Աւելի ուշ նրանք դարանակալել են նաեւ Հայ Ազգային կոնգրեսի Գրասենեակի մօտ եւ հենց այդտեղից առեւանգել վերադարձող երիտասարդներից մէկին:

Հայ Ազգային Կոնգրեսը յայտարարում է, որ միաժամանակ տարբեր տեղերում այս յանցաւոր գործողութիւնները ակնյայտօրէն մէկ կենտրոնից կազմակերպուած միջոցառում է, ինչի համար պատասխանատուութիւն է կրում գործող իշխանութիւնը եւ առաջին հերթին քաղաքապետ Գագիկ Բեգլարեանը: Համապատասխան նիւթերը, բոլոր բանդիտների լուսանկարներով, կը յանձնուեն իրաւապահ մարմիններին, քրէական գործ յարուցելու պահանջով: Նիւթերը կը ներկայացուեն նաեւ պատկան միջազգային կառոյցներին:

Անկախ օրինական իրազեկման դէմ իշխանութեան կազմակերպած ապօրինութիւններից, Հայ Ազգային Կոնգրեսի՝ Մայիսի 1-ի հանրահաւաքը լինելու է հզօր եւ քաղաքական իրավիճակի արմատական փոփոխման սկիզբ է դառնալու ասուած է հաղորդագրութեան մէջ:

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ
ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

«ԳԱՂՏՆԱՁԵՐԾԷՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՔԱՐՏԷԶ ԱՍՈՒԱԾԸ»

ՀԺԿ Նախագահ Ստեփան Դեմիրճեան

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Անհրաժեշտ է, որպէսզի իշխանութիւնը շատ արագ գաղտնազերծի ճանապարհային քարտէզ ասուածը՝ գործողութիւնների ծրագիրը,-այսօր լրագրողների հետ հանդիպման ընթացքում յայտարարեց ՀԺԿ նախագահ Ստեփան Դեմիրճեանը: Նա յիշեցրեց, որ Կոնգրեսը կողմ է Թուրքիայի հետ առանց նախապայմանների յարաբերութիւնների հաստատմանը, եւ դէմ է յատկապէս պատմաբանների յանձնաժողով ստեղծելու գաղափարին եւ հայ-թուրքական սահմանի բացումը ԼՂՀ խնդրի հետ կապելու փորձերին:

Պատասխանելով ՀՅԴ կոալիցիայից դուրս գալու որոշման վերաբերեալ հարցին, Ստեփան Դեմիրճեանն ասաց, որ դաշնակցութիւնը բաւարար հիմքեր ունի նման քայլի դիմելու համար: Իսկ ՀՅԴ-ի հետ, կոալիցիայից դուրս գալուց յետոյ հնարաւոր համագործակցութեան վերաբերեալ էլ ասաց, որ ազգային կարեւորագոյն հարցերի վերաբերեալ Կոնգրեսը եւ ՀԺԿ-ն պատրաստ են համագործակցել ամենատարբեր ուժերի հետ:

Աւագանու ընտրութիւններում կոնգրեսի ցուցակի 2-րդ հորիզոնականը զբաղեցնող Ստեփան Դեմիրճեանը կարծում է, որ ընդդիմութիւնն առաջիկայ ընտրութիւններում բոլոր շանսերն ունի յաղթելու, եթէ իհարկէ անցկացուեն նորմալ ընտրութիւններ: Մրցակիցներին Դեմիրճեանը չի թերագնահատում, իսկ լրագրողի հարցին, թէ որ ուժի յաղթանակի դէպքում ընդդիմութիւնը չի բողոքարկի քուէարկութեան արդիւնքները, Դեմիրճեանը պատասխանեց. «Ընդդիմութեան համար բողոքարկումը ինքնանպատակ չի, թող չկեղծեն ընտրութիւնները, մարդիկ փողոց դուրս չեն գայ հանրահաւաքների կազմակերպիչը իշխանութիւնն է, որը չի կարողանում նորմալ, արդար ընտրական գործընթաց ապահովել»:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑԸ ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԼՈՒԾՈՒԻ՞

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Ղարաբաղեան հարցը մէկ ամսում չէ, բայց յոյս ունենք, որ մի քանի ամսից կ՚ստանայ լուծում,-այսօր Երեւանում յայտարարեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկացի համանախագահ Մեթիւ Բրայզան:

«Ղարաբաղեան հարցում առաջընթացի ողջամիտ յոյսեր կան»,- նկատեցին համանախագահները Երեւանում, Բաքւում, ապա նորից Երեւանում իրենց գտնուելու ընթացքում ստացած տպաւորութեամբ: Նրանք երկու կողմերի մօտ էլ նկատել են պատրաստակամութիւն՝ խնդրի արագ կարգաւորման ուղղութեամբ: Նաեւ ձեռք է բերուել համաձայնութիւն մայիսի 7-ին Պրահայում կայանալիք հանդիպման վերաբերեալ: «Պրահեան հանդիպումը ծայրաստիճան կարեւոր կարող է լինել»,- կանխատեսեց ֆրանսիացի համանախագահ Բեռնար Ֆասիէն, որը ընդհանրապէս դրական գնահատեց երկու երկրների ղեկավարների նախկինում ունեցած երեք հանդիպումները եւս:

Պրահեան հանդիպման օրակարգում քննարկուելու են նախկինում չհամաձայնեցուած մի շարք հարցեր. Իսկ բանակցային սեղանին լինելու են մադրիդեան առաջարկութիւնները՝ բացայայտեցին համանախագահները:

Ֆրանսիացի համանախագահը յատկապէս ընդգծեց Ալիեւի կառուցողական դիրքորոշումը, եւ յիշեցրեց, որ Ռուսաստանում Իլհամ Ալիեւը աննախադէպ յայտարարութիւն արեց՝ ԼՂՀ ժողովրդի անվտանգութեան երաշխիքների եւ «ինքնակառավարման» վերաբերեալ: Լրագրողները նկատեցին, որ Ալիեւը նաեւ յայտարարեց, որ չի կարող խնդիրը լուծուել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականութեան հաշուին: Համանախագահները չմեկնաբանեցին Ալիեւի յայտարարութիւնը, բայց ռուսաստանցի համանախագահ Եուրի Մերզլեակովը նկատեց, որ հանրաքուէից աւելի արդիւնաւէտ ձեւ չկայ այդպիսի հարցերը լուծելու համար:

Հայ-Թուրքական ջերմացող յարաբերութիւնները եւ ապրիլի 22-ին ստորագրուած յայտարարութիւնը ողջունեցին ամերիկացի եւ ֆրանսիացի համանախագահները: Ֆրանսիացի համանախագահ Բեռնար Ֆասյէն նկատեց, որ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների կարգաւորումը դրական կը լինի ողջ տարածաշրջանի համար: Ամերիկացի Մեթիւ Բրայզան էլ նշեց, որ ԱՄՆ-ն միշտ կողմնակից է եղել Թուրքիայի հետ յարաբերութիւնների կարգաւորմանը. «ԱՄՆ-ն սատարում է այս գործընթացի զարգացմանը եւ միշտ եղել ու մնում է այն դիրքորոշմանը, որ այդ գործընթացը պէտք է զարգանայ առանց նախապայմանների»:

Ռուս համանախագահ Եուրի Մերզլեակովը այս հարցին չանդրադարձաւ, իսկ պատասխանելով ՀՀ-ում ռուսական ռազմաբազայի ճակատագրի վերաբերեալ հարցին, ասաց. «Որքան ես գիտեմ, Ռուսաստանը մտադիր չէ տեղաշարժել Հայաստանում իր ռազմական բազան հայ-թուրքական երկխօսութեան կապակցութեամբ»:

Իսկ Ռեջէփ Թաիփ Էրդողանի յայտարարութիւնների կապակցութեամբ, թէ մինչեւ չլուծուի ԼՂՀ հարցը հայ-թուրքական սահմանը չի բացուի, Բեռնար Ֆասյէն ասաց, որ իրենք չեն ցանկանում մեկնաբանել տարբեր պաշտօնեաների յայտարարութիւնները, բայց նաեւ յիշեցրեց, որ Թուրքիան ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի անդամ է:

Իսկ Ճանապարհային քարտէզի մանրամասների վերաբերեալ համանախագահներն իրենց իրաւունք չվերապահեցին մեկնաբանութիւններ տալ. միայն ասացին, որ հայ-թուրքական յարաբերութիւնները եւ ԼՂՀ գործընթացը կը զարգանան առանձին:

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՈԳԵԿՈՉԵՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ԶՈՀԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

ներ եւ քաղաքական մեկնաբաններ անոր մէջ տեսան Հայաստանի կողմէ զիջումներ եւ Թուրքական կողմի յաղթանակ:

Յայտարարութիւնը, թէեւ մանրամասնութիւններ չէր տար «Ճանապարհային քարտէզի մասին, սակայն Թրքական «Սապահ» թերթը, յաջորդ օրը եկաւ ներկայացնելու «քարտէզի» կէտերը, որոնք Հայաստանի կողմէ չհերքուեցան:

Ընդդիմադրութեան երթը Երեւանի փողոցներով

«Սապահ» թերթը, հիմնուելով Թուրքիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութեան իր աղբիւրներուն վրայ, կը տեղեկացնէ որ, «ճանապարհային քարտէզը» բաղկացած է հինգ կէտերէ.

- Հայաստանը կը ճանչնայ Հայաստանի, ԽՍՀՄ-ի եւ Թուրքիայի միջեւ կնքուած Կարսի պայմանագիրը.

- Պատմաբաններու խառն յանձնաժողով կ'ստեղծուի՝ ուսումնասիրելու համար ցեղասպանութեան մեղադրանքները, յանձնաժողովին կրնան միանալ նաեւ երրորդ երկիրներ.

- Կը բացուի սահմանը, համապատասխան համաձայնագրեր կը ստորագրուի առեւտուր սկսելու համար.

- Երկու կողմերը Վրաստանի իրենց դեսպաններուն կը հաւատարմագրեն Անգարայի եւ Երեւանի մէջ, որմէ ետք կ'ստեղծուին դիւանագիտական ուղղակի յարաբերութիւններ.

- «Ճանապարհային քարտէզի» այն համաձայնագրերը, որոնք օրէնսդիր մարմնի հաստատման կարիք ունին, կը քննարկուին խորհրդարաններու կողմէ:

«Սապահ» կ'աւելցնէ թէ, այս կէտերուն մէջ Ղարաբաղի մասին խօսք չկայ, սակայն այդ հարցի լուծումը անմիջականօրէն կապուած է միւս բոլոր հարցերուն:

94-ԱՄԵԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄՆԵՐԸ

Հակառակ այս զարգացումներուն, հայութիւնը ամենուրէք եկաւ անգամ մը եւս խոնարհելու իր բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին առջեւ:

Տասնեակ հազարաւոր մարդիկ Ապրիլ 24-ի առաւօտեան կանուխ ժամերէն սկսեալ այցելեցին Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիր:

Ընդդիմութեան համակիրները Հայ Ազգային Գոնկրէսի կոչերուն անսալով, հաւաքուելով Հիւսիսային պողոտայի վրայ, երթով շարժեցան դէպի Ծիծեռնակաբերդ:

Դէպի Ծիծեռնակաբերդ երթի մասնակիցները, գլխաւորութեամբ ընդդիմութեան առաջնորդներուն, անցան Թումանեան փողոցով, Մաշտոցի եւ Բաղրամեան պողոտաներով, Քիեւեան փողոցով: Այս հատուածներուն վրայ երթեւեկութիւնը միակողմանի փակուած էր, եւ մարդիկ հնարաւորութիւն ունէին տեղաշարժուելու փողոցի միայն մէկ հատուածով: Մարդկային հոսքը երթալով կը մեծնար. Ճանապարհին անոնց կը միանային նորանոր խումբեր:

Երթի ընթացքին կը հնչէին հայրենասիրական երգեր եւ քաղաքական բովանդակութեամբ կոչեր՝ «Լեւոն Նախագահ», «պայքար, պայքար մինչեւ վերջ» եւայլն:

Ընդդիմադրութեան թափօրը կը մօտենայ Յուշարձանի

ՀՀ Նախագահի նստավայրի մօտ ոստիկանութիւնը արգիլեց մայթով քալել: Ոստիկանները երկար շղթայ կազմած, փակած էին նախագահական նստավայրը, ինչ որ յառաջացուց երթի մասնակիցներու գայրոյթը: Անոնք սկսան սուլել:

Քիեւեան կամուրջի վրայ երթին միացաւ ՀՀ առաջին Նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը, տիկնոջ՝ Լիւդմիլա Տէր-Պետրոսեանի հետ: Այնուհետեւ, Գոնկրէսի բազմահազար համակիրները շարժեցան դէպի Մեծ Եղեռնի զոհերու յիշատակը յաւերժացնող յուշահամալիր: Քիեւեան կամուրջի մօտէն, սգոյ երթը շարունակուեցաւ լռութեամբ:

Ընդդիմադրութեան ղեկավարները ծաղիկներ դրին յաւերժական կրակի մօտ եւ ապա հեռացան:

Օրուայ ընթացքին հազարաւոր քաղաքացիներ հանրապետութեան մարզերէն, սփիւռքէն ու արտասահմանէն, իրենց յարգանքի տուրքը մատուցեցին Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին:

Յայտնենք որ, ժամը 11-ի մօտ դէպի մարդկային հոսքը կանգնեցուեցաւ երբ յուշահամալիր ժամանեցին Սերժ Սարգսեանն ու Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, ընկերակցութեամբ պետական միւս պաշտօնեաներուն:

Մօտ կէս ժամ մարդկային հոսքը դադարեցուած էր, ապահովութեան նկատառումով:

ՀՀ իշխանութիւնը, որ երկու օր առաջ ստորագրեց Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններ հաստատելու վերաբերեալ յայտարարութիւնը, գլխիկոր կանգնած էր անմար կրակի առջեւ եւ կը լսէր Գարեգին Երկրորդի աղօթքը:

«ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՔԱՐՏԷԶ». ՖՈՐՍՄԱԺՈՐ

Շարունակուած էջ 2-էն

մը պայմանաւորուած չէ տարածքային ոչ մի հենքով (ազատագրուած տարածքներ, ղարաբաղեան կարգաւորում, Ղարսի կամ Սեւրի պայմանագրեր), ապա կը նշանակի, որ Ադրբեջանի ԱԳՆ «մեսիջն» աւելի մօտ է իրականութեանը:

Իսկ Թուրքիայից «հերքում կորզելու» համար հայկական դիւանագիտութիւնը պիտի յենուի նոյն ԱՄՆ եւ, ինչու չէ, Ռուսաստանի դիւանագիտական աջակցութեան վրայ, որի համար այսօր գերազանց հնարաւորութիւն կայ:

Աւելորդ չի լինի նկատել, որ այս սկզբունքային դիւանագիտական ճակատում Հայաստանի պարտութիւնը ոչ միայն բացասական ազդեցութիւն կ'ունենայ մեր երկրի ու ղարաբաղեան հակամարտութեան խաղաղ կարգաւորման վրայ, այլեւ ծանր, միգուցէ ճակատագրական հարուած հասցնի Սփիւռքին: Չի բացառւում նաեւ, որ այս համատեքստում ներքաղաքական լուրջ ձեւափոխութիւններ սկսուեն հենց Հայաստանի քաղաքական դաշտում, որը խիստ նրբազգաց է հենց ազգային ընկալումներում: Վկան՝ 1998 թուականին տեղի ունեցած իրադարձութիւնները:

ԷԴՈՒՐԴ ՍԱՐԻԲԷԿԵԱՆ
«7 ՕՐ» ԿԱՅՔԷՋ

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

թիւնը, Գալփաքեան եւ Նազարեան նկատուեցան ընտրուած:

Նոյնը պատահեցաւ Մեթնի ընտրաշրջանին մէջ, որ կ'ընդգրկէ Պուրճ Համուտ քաղաքը: Դաշնակցութեան թեկնածու Յակոբ Բագրատունի նկատուեցաւ ընտրուած:

Այսուհանդերձ, Հայկական մնացեալ երեք աթոռներուն համար կը սպասուի սուր պայքար Հնչակեան, Ռամկավար եւ Դաշնակցական կուսակցութիւններու զօրակցութիւնը վայելող թեկնածուներուն միջեւ:

Պէյրութի առաջին ընտրաշրջանէն ներս Հայ Կաթողիկէ աթոռին համար Հնչակեան կուսակցութիւնը ներկայացուցած է Խորհրդարանի անդամ իրաւաբան Սերժ Թուրսարգիսեանի թեկնածութիւնը, իսկ Ռամկավար կուսակցութիւնը՝ Խորհրդարանի անդամ նախարար Ժան Օղասապեանի թեկնածութիւնը: Այս երկուքի դիմաց Դաշնակցութիւնը առաջադրած է Կրէկուար Գալուստի եւ Վրէժ Սապունճեանի թեկնածութիւնները:

Զահլէի ընտրաշրջանէն ներս, որ կ'ընդգրկէ հայկական Անճար քաղաքը, Հայ Առաքելական միակ աթոռին համար, Խորհրդարանի այժմու անդամ դաշնակցական Ճորճ Քասարճիի դէմ թեկնածու կը ներկայանայ Դաշնակցութենէն անջատուած՝ Ազատ Հայերու Շարժումի ղեկավար Նարեկ Աբրահամեանը:

Յայտնենք որ, դաշնակցութիւնը մաս կը կազմէ Հըզպալահի գլխաւորած «Մարտ 8» ճակատին, իսկ Հնչակեանները, Ռամկավարները եւ Ազատ Հայերը կը յարին Սաատ Հարիրիի գլխաւորած «Մարտ 14» ճակատին:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՐԱՔ ՕՊԱՄԱ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵՑ «ՄԵԾ ԵՂԵՌՆ» ԲԱՌԵՐԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

Ամերիկայի նախագահի խօսքին առթիւ, Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը (ՀԱԽ) եկաւ յայտնելու իր յուսախաբութիւնը, որովհետեւ Օպաման այսպիսով դրժած եղաւ իր նախընտրական խոստումը:

«Թէեւ Նախագահը աւելի առաջ գնաց քան իր նախորդները եւ շեշտեց որ իր «Անձնական տեսակէտները չէ փոխած», սակայն ան շեղեցաւ պատմական իրողութիւնը որպէս «ցեղասպանութիւն» որակելու իր խոստումէն»,- ըսուած էր ՀԱԽ-ի յայտարարութեան մէջ:

«Ցաւալի է որ, նախագահ Օպամա, որ կը ձգտի ըլլալ Հայկական Ցեղասպանութեան մասին ճշմարտութիւնը ըսող նախագահ մը, ձախողութեան մատնուեցաւ իր խոստումին մէջ, ենթարկուելով Թրքական կառավարութեան սպառնալիքներուն, կապուած Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու բարելաւման եւ Միացեալ Նահանգներու աշխարհաքաղաքական նպատակներուն օժանդակելու հարցերով»,- այս առթիւ յայտարարեց ՀԱԽ-ի ատենապետ Վազգէն Խոտանեան:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՉՈՒՆԻ ԼՈՒԾԵԼՈՒ 11 ՄԻԼԻՈՆ ՀԱՅԵՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Հարցազրոյց ՍԴՀԿ կենտրոնական վարչութեան ներկայացուցիչ, ՀՀ պաշտպանութեան նախկին փոխնախարար Վահան Շիրխանեանի հետ

- Պարոն Շիրխանեան, հայ-թուրքական յարաբերութիւնների ջերմացման մասին ի՞նչ կ՛ասէք: Այս օրերին այն ամենաքննարկուող թեմաներից մէկն է:

- Մենք Թուրքերի հետ ջերմացնելու ոչինչ չունենք, քանի դեռ Թուրքիան չի ընդունել Ցեղասպանութիւնը, չի ճանաչել ԼՂՀ անկախութիւնը, չի հանել իր զինուժը Նախիջեւանի տարածքից:

- Բայց գործող իշխանութիւնը պնդում է, որ Հայաստանին առանց նախապայմանների սահմանի բացումը ձեռնտու է:

- Ես չասացի, որ այս պայմանները կատարելուց յետոյ կարելի է սահմանը բացել: Հայ-Թուրքական յարաբերութիւնները, Հայաստան-Թուրքիա միջպետական յարաբերութիւնների դաշտում չեն: Դրանք ցեղասպան Թուրքիա- Համայն հայութիւն յարաբերութիւնների դաշտում են: Ոչ ոք չի կարող 11 միլիոն հայերին զրկել Թուրքիայի հետ յարաբերութիւնները ջերմացնելու կամ սառեցնելու մասին որոշում ընդունելու նրանց պատմական, ազգային, իրաւաբանական, բարոյական իրաւունքից: Ուրեմն, ո՞վ է իրենց թոյլ տուել 11 միլիոն հայի անունից յայտարարել, որ առանց նախապայմանի մենք հաշտւում ենք Թուրքիայի հետ: Կարծում եմ, որ հայ-Թուրքական յարաբերութիւնների ջերմացում ասուածը ոչ թէ Հայաստանից է սկսուել, այլ ինչ որ արտաքին ուժեր կան, որոնց դա ձեռնտու է:

- Ո՞ւմ եւ ինչո՞վ է ձեռնտու:

- Թուրքիան արդէն իսկ, միայն ձեւացնելով, որ ուզում է կարգաւորել յարաբերութիւնները Հայաստանի հետ, զգալիօրէն դանդաղեցրեց Ցեղասպանութեան ճանաչման գործընթացը Եւրոպայում եւ ԱՄՆ-ում: Փորձում է հարթել ճանապարհը դէպի Եւրամիութիւն: ԱՄՆ-ը, հասնելով սահմանի բացմանը, չէզոքացնում է Ռուսաստանի ազդեցութիւնը եւ մասամբ վերականգնում Վրաստանում կորցրած իր վարկը: Հայաստանը, ընկնելով թուրքական տնտեսական էքսպանսիայի տակ, 1-2 տարուց կը դադարեցնի պայքարը ԼՂՀ անկախութեան համար: Ինչպէս տեսնում էք, սահմանի բացումը ձեռնտու է

բոլորին՝ բացի Հայաստանից եւ հայութիւնից:

- Իսկ Հայաստանի համար օգտակար որեւէ նշանակութիւն չունի՞ սահմանի բացումը: Տեսակէտ կա, որ դրանից կը շահի մեր երկրի տնտեսութիւնը:

- Զկայ տնտեսական օգուտ, կա ներքին արտադրութեան քայքայման, ոչնչացման իրական հեռանկար: Բայց հայ-Թուրքական յարաբերութիւնները պէտք է դիտարկուեն միմիայն ազգային ու քաղաքական հարթութեան վրայ: Այստեղ տնտեսական շահ փնտռելն իսկ անբարոյականութիւն է, անարգանք է միլիոնաւոր նահատակների եւ հարիւրաւոր գաղթօջախներում ապրող հայերի հանդէպ: Մեր երկրի տնտեսութիւնը կը շահի, կը զարգանայ այն ժամանակ, երբ ունենայ գործունակ, օրինական, ժողովրդին ծառայող եւ նրան հաշուետու իշխանութիւն: Մեր աղքատութիւնը, քայքայուածութիւնը պայմանաւորուած է միայն այդպիսի իշխանութիւն չունենալու փաստով: Իսկ փակ սահմանը, առաւել եւս ղարաբաղեան խնդրի «չկարգաւորուածութիւնը» տնտեսական պրոբլեմների հետ կապելը պարզապէս ժուլիկութիւն է:

- Այսինքն՝ կարծում էք, որ Սերժ Սարգսեանը չի՞ կարող լուծել հարցը:

- Սերժ Սարգսեանը, եթէ նոյնիսկ ընտրուած լինէր Հայաստանի բոլոր ընտրողների կողմից՝ իսկապէս արդար ընտրութիւնների արդիւնքում, դարձեալ իրաւունք չէր ունենայ սահմանին մօտենալ, որովհետեւ դա բոլոր 11 միլիոն հայերի խնդիրն է: Սերժ Սարգսեանը իրաւունք չունի լուծում տալ նաեւ Արցախի հարցին, քանի որ դա եւս ողջ հայութեան խնդիրն է:

- Դուք թէեւ անընդունելի էք համարում Հայաստանի իշխանութիւնների միջամտութիւնը նշուած հարցերում, բայց լաւ գիտէք, որ եթէ ճնշումներ լինեն գերտէրութիւնների կողմից, նրանք չեն կարող տեղի չտալ այդ ճնշումներին:

- Եթէ հայ հասարակութիւնը դէմ լինի սահմանի բացմանը, ոչ մի գերտէրութիւն անգամ ամենածախու իշխանութեանը չի կարող նման բան ստիպել: Այո, դա ձեռնտու է ԱՄՆ-ին, Թուրքիային, Ադրբեջանին: Աւելի հեշտ ճանապարհ՝ Ցեղասպանութեան սպառնալիքը հեռացնելու, Թուրքիան չունի: Ինչո՞ւ չպէտք է ուզենայ բացել սահմանը: Մեզանում տարիներ շարունակ գոյութիւն ունեցող քաղաքական խառնաշփոթը, տաբերային գործողութիւնները պայմանաւորուած են մի բանով՝ մենք չունենք Ազգային գաղափար եւ Միասնական նպատակ: Այդ ժամանակ Սերժ Սարգսեանը կ՛իմանար իր անելիքը եւ իրաւասութիւնների սահմանները, կոալիցիայի անդամ կուսակցութիւնները կ՛իմանային իրենց անելիքները:

- Պարոն Շիրխանեան, թէեւ Դուք խօսում էք հայ-թուրքական սահմանի բացման անթոյլատրելիութեան մասին, բայց ակնյայտ է, որ մեր հասարակութեան մեծ մասը այդ վտանգները չի տեսնում, աւելին՝ դրական է համարում բացումը:

- Շատ դժուար է իսկապէս: Այն քաղաքական ուժերը, որոնք հասկանում են սահմանի բացման վտանգը, պէտք է միաւորուեն եւ ժողովրդին բացատրեն, թէ ինչ հետեւանքներ կարող է դա ունենալ ամէն մի ընտանիքի, հայի համար: Միջազգային խոշոր դերակատարների կողմից երկակի ստանդարտների կիրառումը համատարած է: Քսանից աւելի երկրներ, միջազգային կառոյցներ ընդունել են Ցեղասպանութեան փաստը: Սակայն նրանք գործնականում ոչ միայն չեն պահանջում ցեղասպան երկրին պատասխանատուութեան ենթարկել (ՄԱԿ-ի կոնվենցիան դա է պարտաւորեցնում), ոչ միայն չեն սահմանափակել իրենց յարաբերութիւնները ցեղասպան երկրի հետ, քանի դեռ նա իր մեղքը չի ընդունել, ոչ միայն շարունակում են ցեղասպան երկրի հետ քաղաքական, տնտեսական ջերմ համագործակցութիւնը, այլեւ ամէն ինչ անում են Թուրքիային Ցեղասպանութեան ճանաչումից եւ պատասխանատուութեան ենթարկելուց փրկելու համար: Այստեղ առաջատարը, ինչպէս միշտ« Մեծ Բրիտանիան է: Բայց այս միջամտութիւնները արդէն ոչ մի կապ չունեն քաղաքականութեան, խաղաղութեան ամրապնդման հետ: Սա արդէն ռասիզմի բարձրագոյն դրսեւորում է, երբ անձնական շահի հետապնդումով հարցականի տակ են դնում ոչ միայն Ցեղասպանութեան ճանաչման եւ հատուցման, Արցախի անկախութեան, այլ Հայաստանի՝ որպէս պետութիւն, պահպանման հարցը: Համոզուելու համար բաւական է կարդալ հանրայայտ «Ճգնաժամային խմբի» հայ-Թուրքական յարաբերութիւնների վերջին զեկոյցը:

- Կարծում էք, ԱՄՆ այս նախագահը նոյնպէս չի արտասանի ցեղասպանութիւն բառը:

- Ես վստահ եմ, որ վաղ թէ ուշ, Թուրքիան կ՛ընդունի Ցեղասպանութեան փաստը եւ միջազգային դատարանով կը հատուցի բոլոր վնասները: Սահմանն էլ ինչքան փակ մնայ, Հայաստանը այնքան հանգիստ եւ ապահով կապրի: Կարող է Օբաման չարտասանի: Բայց եթէ նոյնիսկ արտասանի, մեծ բան չէ, նրանք վաղուց պէտք է ճանաչած լինէին այդ փաստը եւ Թուրքիային պարտադրած լինէին՝ գնալ հատուցման ճանապարհով: Դա չպէտք է ընկալել որպէս լաւութիւն հայերին: Դա ապագայ ցեղասպանութիւնների կանխման միակ ճանապարհն է: Եթէ Թուրքիան ժամանակին պատժուած լինէր, միգուցե չլինէի՞ն Հոլոքոստը, Կամբոջան, Արգենտինան, Դարֆուրը, Ռուանդան, Իրաքը...

Զրուցեց՝
ԹԱԳՈՒՀԻ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
«ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»
Ապրիլ 22, 2009

ՄԵԾԱՐԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ՝
Հ.Մ.Մ.-Ի ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Ի Պատիւ՝ Հ.Մ.Մ.-Ի ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ

Տեղի կ՛ունենայ՝ Ուրբաթ, 8 Մայիս 2009
երեկոյեան ժամը 8:00-ին
Հ.Մ.Մ.-ի Կարօ Սողանալեան սրահէն ներս
1060 N. Allen Ave., Pasadena

Փափաքելի է Ձեր ներկայութեամբ պատուէք նաեւ տարբեր շրջաններէ ներկայ գտնուող սիրուած Հ.Մ.Մ.-ականները:

ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԱՒԷՐ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ՆԵՈՕՍՄԱՆԻԶՄԻ ԴՈԿՏՐԻՆԻ ՀԻՒՍԻՍԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

Անցած տարիների ընթացքում միշտ ուշագրաւ է եղել այն հանգամանքը, որ վրաց-աբխազական հակամարտութեան ողջ ընթացքում Թուրքիան գործնականում չի տեղեկացրել Վրաստանին Աբխազիայում կատարած իր գործողութիւնների մասին, ըստ էութեան, անտեսելով այդ հարցում Թբիլիսիի կարծիքը: Նոյնը տեղի էր ունենում Աճարիայում: Վերջին ամիսներին Թուրքիան փորձում է որոշակիօրէն ինստիտուցիոնալացնել կամ առաւելագոյնս պաշտօնական բնոյթ հաղորդել Աբխազիայում իր քաղաքականութեանը: Վրաստանում Թուրքիայի դեսպանի մասնակցութիւնն Աբխազիայի հետ յարաբերութիւններ կառուցելու գործին, ընդ որում, կազմակերպելով աբխազական խնդիրների լայն քննարկում, խօսում է այն մասին, որ թուրքական քաղաքական ներկայութիւնն Աբխազիայում ձեռք է բերում նոր մակարդակ:

Թուրքական մամուլի համայնապատկերում, ինչպէս նաեւ առանձին թուրքական վերլուծաբանների հրապարակումներում ակնյայտ է Թուրքիայի հետաքրքրութեան աճն Աբխազիայի նկատմամբ:

Սա մէկուսի հետաքրքրութիւն չէ, այլ «Նեոօսմանիզմի դոկտրինի» ակտիւացման տարր Թուրքիայի քաղաքականութեան մէջ: Անքարան ակտիւացել է ամբողջ «նեոօսմանական» ճակատով՝ Պալքաններ, Սեւծովեան աւազան, Կովկաս, Հիւսիսային Իրաք եւ հնարաւոր է նոյնիսկ Իրան: Այս կապակցութեամբ, բնականաբար, հարց է առաջանում, թէ ինչպէս է Թուրքիան իրագործելու իր քաղաքականութիւնն Աբխազիայում, Վրաստանի էթնիկ երկրամասերում եւ միաժամանակ յարաբերութիւններ կառուցելու Թբիլիսիի հետ:

Ամենայն յաւանականութեամբ, Անքարան ունի լաւ մշակուած մօտեցումներ, որոնք ամենից առաջ ենթադրում են ինտերակտիւ քաղաքականութեան իրագործում:

Դա ենթադրում է ուժեղացնել իր ազդեցութիւնը էթնիկ երկրամասերում իբրեւ մեծ տարածաշրջանների վրայ, ինչպէս նաեւ Վրաստանի ու Ռուսաստանի նկատմամբ ազդեցութեան ընդլայնման միջոց: Համարժէք խնդիրներ: Անքարան փորձում է լուծել նաեւ Գագաուզիայում ու Ղրիմում: Այս էթնիկ երկրամասերի օրինակով կարելի է բացայայտել այն նախանշաններն ու Թուրքիայի քաղաքականութեան նոր տարրերը, որոնք առկայ են Ռուսաստանի նկատմամբ Անքարայի դիրքորոշումներում: Որոշակի փուլից յետոյ, որը կարելի է համարել «մեղրամիս» ռուս-թուրքական յարաբերութիւններում, Անքարան համոզուել է, որ չնայած լայնածաւալ համատեղ նախագծերին ու ընդհանուր մտադրութիւններին, Ռուսաստանը բոլորովին էլ չի պատրաստւում այդ տարածաշրջաններում իր ազդեցութիւնը զիջել Թուրքիային: Դա Անքարայում հանգեցրել է այն հետեւութեան, որ սպասողական քաղաքականութիւնն անիմաստ է, ու Թուրքիան անցել է աշխարհաքաղաքական «յարձակման», որ համարժէք է այն քաղաքականութեանը, ինչը փորձում է իրագործել Ռուսաստանը: Մոսկուայի կողմից Հարաւային Օսիայի եւ յատկապէս Աբխազիայի անկախութեան ճանաչումը, անկասկած, թաքուն բաւականութիւն եւ նոր սպասումներ է առաջացրել Անքարայում: Միանշանակ է, որ այս նոր իրավիճակում Թուրքիան ձեռք է բերել իր ազդեցութիւնը Հիւսիսային Կովկասում ուժեղացնելու հեռանկարներ, նորից կառուցելու իր յարաբերութիւններն Աբխազիայի, չերքեզների եւ հիւսիսկովկասեան այլ ժողովուրդների հետ:

Թուրքիան լիովին պատրաստ է հզօր ներդրման Հիւսիսային Կովկասում, յատկապէս նկատի ունենալով աբխազական էլիտայի յաւակնութիւնների օգտագործման հնարաւորութիւնը: Թուրքիայում վաղուց գոյութիւն ունեն հիւսիսկովկասեան ժողովուրդների տարաբնոյթ կազմակերպութիւններ, սակայն վերջին ժամանակներս այդ աշխատանքը ձեռք է բերել նոր բովանդակութիւն, ինչը պայմանաւորուած է միանգամից երկու խնդիրներ համադրելու Անքարայի ձգտմամբ: Այսինքն՝ կառուցել աւելի սերտ յարաբերութիւններ Ռուսաստանի հետ եւ միաժամանակ ուժեղացնել էքսպանսիան Հիւսիսային Կովկասում:

Աբխազիայից ստացուող տեղեկութիւնների համաձայն, Թուրքիան արդէն իսկ առաջ է քաշել մինիմում ծրագիր, որը ներառում է թուրքամէտ հասարակական եւ այլ կազմակերպութիւնների ստեղծում, որոնք պիտի օժանդակեն Անքարայի ազդեցութեան աճին Աբխազիայի քաղաքական կառոյցներում: Կայ որոշում՝ ստեղծելու մշտական տնտեսական կապեր, որոնք Աբխազիայի համար ձեռք կը բերեն որոշիչ նշանակութիւն: Դրա մէջ է մտնում նաեւ կանոնաւոր տրանսպորտային կապի կարգաւորումը, կրթական համակարգը վերահսկողութեան տակ վերցնելը: Գոյութիւն ունի Թուրքիայի գլխաւոր շտաբի պետի հրամանը՝ ուժեղացնել գործակալական աշխատանքներն աբխազական զինուած ուժերում: Առաջին անգամ յետխորհրդային տարիների ընթացքում Թուրքիայի պաշտպանութեան նախարարութիւնը որոշակի միջոցներ է յատկացրել մի շարք նպատակների համար: Արտաքին գործերի նախարարութեանը նոյնպէս արդէն տրուած է յանձնարարական Սուխումում թուրքական հիւպատոսութիւն բացելու վերաբերեալ: Վրացական քաղաքական ղեկավարութիւնն արդէն լաւ տեղեկացուած է Թուրքիայի կողմից Աբխազիային ռազմական եւ այլ օգնութիւն ցոյց տալու մասին, ինչը եղել է նաեւ Վրաստանի հետ ռազմական գործողութիւնների ժամանակաշրջանում:

Թուրքական հետախուզութիւնն ու պանթուրքիստական կազմակերպութիւնները մասնակցել են վրաց-աբխազական հակամարտութեանը: Թուրքիայի տարածքում ձեւաւորուել են 8-10-հոգանոց կամաւորական խմբեր՝ աբխազների կողմում ռազմական գործողութիւններին մասնակցելու համար: Վարձկանների տեղափոխումն իրականացւում էր ծովային ճանապարհով՝ Տրապիզոնից Սոչի: Նրանք հաւաքագրւում էին Թուրքիայում բնակուող մահմեդական աբխազներից, այդ գործին ակտիւ աջակցութիւն էր ցուցաբերում թուրքական աբխազների «Աբխազիայի հետ համերաշխութեան ընկերութիւնը»՝ Բ. Տամտեկինի առաջնորդութեամբ:

Ստամպուլից 56 կմ դէպի արեւմուտք գտնուող Ջաթալջա քաղաքում ստեղծուած էր եւ գործում էր յատուկ ճամբար, որտեղ էլ իրականացւում էր աբխազական զինեալների վերապատրաստումը: Սովորական կուրսանտի ուսուցումը տեւում էր երեք շաբաթ, 150-200 մարդ նախապատրաստութիւն էր անցնում թուրքական բանակի նախկին կադրային սպաների ուսուցմամբ: Խմբերի ձեւաւորման առումով առաւելութիւն էր տրւում երիտա-սարդ եւ բանակային ծառայութեան փորձ ունեցող մարդկանց, Թուրքիայում բնակուող աբխազներին, իսկ ֆինանսաւորումն իրականացւում էր պետական միջոցներից:

1992-ի Սեպտեմբերի վերջին թուրքական ռազմաօդային ուժերի ինքնաթիռով եւ Թուրքիայում «Հիւսիսկովկասեան մշակութային ընկերակցութեան» ներկայացուցչի ուղեկցութեամբ Աբխազիա հասցուեց հումանիտար օգնութիւն, որը ներառում էր 16 տոննա դեղորայք, ինչպէս նաեւ զէնք ու զինամթերք: Ռազմական գործողութիւններում աբխազական կողմից այդ ժամանակ արդէն մասնակցում էր կովկասեան ծագում ունեցող Թուրքիայի քաղաքացիների մի խումբ (մօտ 30 մարդ), ովքեր լեգալացուել էին Աբխազիայում իբրեւ Հիւսիսային Կովկասի բուհերում սովորող ուսանողներ: Այնուհանդերձ, այդ ժամանակաշրջանում Անքարայի դիրքորոշումն Աբխազիայի հետ կապուած բնութագրւում էր իբրեւ զուսպ: Ըստ որոշ տուեալների, 1992-ի Օգոստոսի 25-ին թուրքական աբխազների ու չերքեզների ներկայացուցիչների հետ Թուրքիայի զինուած ուժերի գլխաւոր շտաբի պետ Դողան Գիւրեշի (ազգութեամբ՝ չերքեզ) հանդիպման ժամանակ գեներալը նշել է, թէ հարկ չկայ ակնկալել Թուրքիայի պաշտօնական դիրքորոշման փոփոխութիւն Վրաստանի նկատմամբ: Որովհետեւ վրացական տարածքով եւ վրացական իշխանութիւնների գիտութեամբ Թուրքիան զէնք ու զինամթերք էր մատակարարում Ատրպէյճանին եւ այդ ծառայութեան դիմաց միաժամանակ երկարաժամկէտ կտրուածքով համակարգուած պարէնային օգնութիւն էր ցուցաբերում նոյն Վրաստանին:

Արդէն 1988-ից թուրքական յատուկ ծառայութիւնների վերահսկողութեամբ արագացուած տեմպերով ստեղծւում էին բազմաբնոյթ կովկասեան ազգայնական կազմակերպութիւններ՝ աջ ուղղուածութեան, որոնք զբաղուած էին պատմական հայրենիքի հետ կապերի հաստատմամբ: Այս խողովակն ակտիւօրէն օգտագործւում էր թուրքական արտաքին հետախուզութեան (ՄԻԹ) եւ ռազմական հետախուզութեան կողմից՝ տարածաշրջանում իրենց խնդիրների լուծման համար: ՄԻԹ-ի յանձնարարութեամբ Թուրքիայում գործող աբխազների հասարակական կազմակերպութեան ներկայացուցիչներն ակտիւօրէն մասնակցում էին արտասահմանում ապրող կաբարդինների, չերքեզների եւ ադղների վերաբնակեցմանը պատմական հայրենիքում՝ Հիւսիսային Կովկասում:

Շար.ը էջ 17

Blue Cross of California Authorized Agent
Blue Shield of California Authorized Agent
SERVING SINCE 1975
BEDROS S. MARONIAN
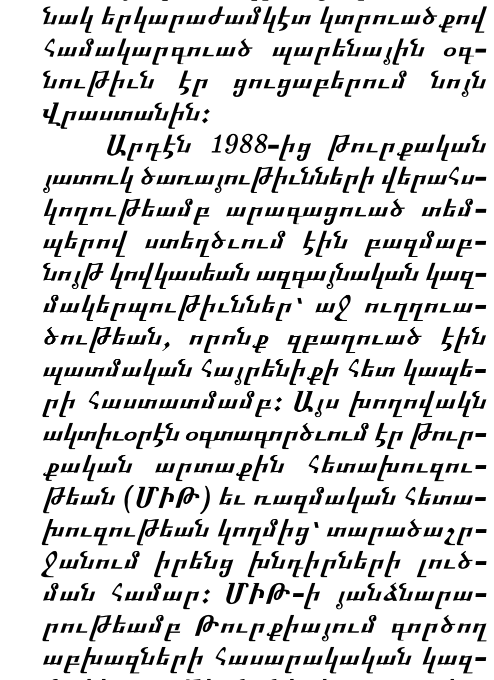
(818) 500-9585
BMaronian@AOL.com
FAX 500-9308 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205
A.B.A. INSURANCE SERVICES
ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ՉԷ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ՁԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՊՐԻԼ 24

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՋԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ՑՈՅՑ ՀՈԼԻՎՈՒՏԻ ՄԷՋ

Photo by Jennifer Koochof www.abfabphotostudio.com

Ուրբաթ, Ապրիլի 24ին, աւելի քան 40,000 հայեր, մեծ կարգապահութեամբ բողոքի ցոյց մը կատարեցին Հոլիվուտի «Փոքրիկ Հայաստան» տարածաշրջանին մէջ: Արդարեւ, Միացեալ Հայ Երիտասարդներու կազմակերպած պահանջատիրական այս մեծածաւալ ցոյցի մասնակիցները տասնեակ մը պաստառներով դատապարտեցին 94 տարիներ առաջ կատարուած 20րդ դարու առաջին Ցեղասպանութիւնը:

Մօտ 2 ժամուան քայլարշաւցոյցի աւարտին, ելոյթներ ունեցան հայ եւ ամերիկացի անձնաւորութիւններ, որոնք ոգեկոչեցին մեր նահատակներու յիշատակը, պահանջելով ցեղասպանութեան ճանաչումը ամերիկեան Գոնկրեսին կողմէ:

Հանդիսութիւնը սկսաւ Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեանի օրհնութեամբ եւ ելոյթով: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Ընկ. Ստեփան Յովակիմեան, ապա Միացեալ Հայ Երիտասարդներու կազմակերպութեան անունով ելոյթ ունեցան ներկայի Նախագահ Արութին Յարութիւնեան, նախկին նախագահ Յովիկ Զիրակեան եւ պատասխանատուներէն՝ Զարուհի Նաճարեան: Որպէս հիւր խօսնակներ ելոյթներ ունեցան Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան ատենապետ Յարութ Տէր Դաւիթեան, (ելոյթը կուտանք ամբողջութեամբ) United Armenia Fund-ի նախագահ Յարութ Սասունեանը, Հոլիվուտի Ս. Կարապետ Մայր Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վիգէն Աւ. Քհնյ. Վասիլեան, Լոս Անճելոսի քաղաքի Խորհուրդի նախագահ Պրն. Էրիք Կարսէթի, ինչպէս նաեւ ցեղասպանութեան կանխարգիլման Stand կազմակերպութեան ներկայացուցիչ Սարա Ուալիք:

ՅԱՐՈՒԹ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ

Երբ ինծի առաջարկուեցաւ 5 րոպէներու սահմանին մէջ ելոյթ ունենալ այս հաւաքին, մտածեցի թէ ի՞նչ պատգամ կրնամ փոխանցել ձեզի, մանաւանդ երիտասարդութեան: Պատգամ մը, որ թէ՛ օգտակար կրնայ ըլլալ ձեզի, ձեր անձնական կեանքերը յաջողութեամբ պսակելու եւ թէ՛ օգտակար կրնայ ըլլալ բոլորիս, մեր ազգի ու հայրենիքի բարելաւման: Ու հօրս օրինակը աչքիս առջեւ եկաւ:

Հայրս Եղեռնի վերապրող էր: 1915ին, երբ ինք 5 տարեկան էր, իր ծննդավայր Մալաթիայի մէջ Թուրքերը սպաննեցին իր հայրն ու մայրը: 5 տարեկանին որբացած հայրս, զրկուելով ծնողական հոգատարութենէ եւ դպրոց յաճախելու եւ ուսում առնելու բարիքներէն, կրնար շատ հեշտութեամբ սխալ ճամբաներէ ընթանալ եւ անիմաստ կեանք մը ունենալ: Բայց ընդհակառակը, անձնական ջանասիրութեամբ, ան կրցաւ արժեւորել, իմաստաւորել եւ յաջողութեամբ պսակել իր կեանքը այս աշխարհին վրայ: Ի՞նչ էր իր յաջողութեան գաղտնիքը: Դժբախտաբար իր կենդանութեան առիթը չէր ստեղծուած այս մասին իր հետ մանրամասն զրուցել: Բայց օրինակ առնելով իր ապրած կեանքէն ու լսելով իր պատմած փորձառութիւնները, կրցած եմ ի մի բերել եւ իմ կեանքի ուղեգիծ դարձնել իր պատգամները, որոնցմէ մի քանին կ՚ուզեմ բաժնել ձեզի հետ:

1. Պատանեկութեան տարիներուն ան ատելութեամբ լեցուած էր իր ծնողքը սպաննած Թուրքերուն դէմ եւ վրէժ լուծելու առիթներ կը փնտռէր: Բայց շատ չանցած գիտակցած էր որ ատելութիւնը քանդիչ է եւ որ ատելութեամբ լեցուած մարդը իր անձին մեծագոյն թշնամին է: Ատելութեամբ տեղ չես հասնիր, կ՚ըսէր ան: Փոխանակ թշնամիդ ատելու, փորձէ անկէ աւելի լաւը ըլլալ եւ այդպիսով վրէժդ լուծել:

2. Եթէ դուն ինքզինքիդ հոգ չի տանիս, մարդ քեզի համար հոգ չի ըներ, կ՚ըսէր ան: Ձախողութիւններդ ուրիշին մի՛ վերագրէր, այլ պատասխանատուութիւն վերցուր, ընդունէ եւ սրբագրէ: Յաջողութեան ճամբան այդ է: Միայն այդպիսով կրնաս թէ բարեկամներուդ եւ թէ թշնամիներուդ յարգանքին արժանանալ:

3. Կ՚ուրախանր երբ կը լսէր հայու մը յաջողութիւնը եւ կը նեղանար երբ մարդիկ կը նախանձէին եւ կամ կը բամբասէին յաջողած հայ մը: Արդէն թիւով քիչ ենք, կ՚ըսէր ան, փոխանակ իրարու ոտքին տակ օճառ քսելու եւ զիրար չէզոքացնելու, պէտք է իրարու թիկունք կանգնինք, որ բոլորիս վիճակը լաւանայ:

4. Խօսքդ եւ գործդ իրար պէտք է բռնեն, կ՚ըսէր հայրս, որպէս զի հանդիստ խղճով յառաջ երթաս: Երբ խօսքիդ եւ գործիդ միջեւ հակասութիւն կայ, կը կորսնցնես շուրջիններուդ վստա-

Շար.ը էջ 17

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ «ԹԱՅՄԶ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Կիրակի, Ապրիլ 26-ին հազարաւորներ հաւաքուեցան Նիւ Եորքի «Թայմզ» հրապարակին վրայ, ոգեկոչելու համար Հայոց Ցեղասպանութեան 94-րդ տարելիցը: Ինչպէս նախորդ տարիներուն հանդիսութիւնը կազմակերպուած էր Վարդանանց Ասպետներու եւ Ասպետուհիներու կողմէ, իսկ կը հովանաւորուէր ՀԲԸՄ-ի, Հայկական Համագումարի, Հայ Դատի Յանձնախումբի, ՌԱԿ-ի եւ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան կողմէ:

Յաջորդական 24-րդ տարին ըլլալով միջոցառումին մասնակցեցան ու ելոյթներ ունեցան քաղաքական յայտնի դէմքեր, մտաւորականներ, հայկական դատի ջատագովներ եւ հայկական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ:

Այս տարի ելոյթ ունեցողներու շարքին էին, ԱՄՆ Ծերակոյտի ազդեցիկ անդամներէն Զարլզ Շումըր(Դեմոկրատ-Նիւ Եորք), գոնկրէսական Ֆրանք Փալոն (Դեմոկրատ-Նիւ Ճըրզի), գոնկրէսական Ուայնըր (Դեմոկրատ- Նիւ Եորք) եւ ուրիշներ:

Ելոյթ ունեցան նաեւ հայկական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները:

ՍԴՀԿ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ՀԱԽ) Հիւսիս Արեւելեան Նահանգներու շրջանի ատենապետ Տիգրան Նալպանտեան իր ելոյթին մէջ ներկայացուց ՀԱԽ-ի տեսակէտները Նախագահ Օպամայի յայտարարութեան՝ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ կառավարութիւններուն միջեւ տեղի ունեցող բանակցութիւններուն եւ Թուրքիոյ կողմէ Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչման դէմ տարուող աշխատանքներուն մասին:

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ՄՈՆԹԵՊԵԼԼՈՅԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ԱՌՋԵՒ

Ապրիլեան նահատակներու նուիրուած Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 24 Ապրիլ, 2009, առաւօտեան ժամը 10:30ին, Մոնթեպելլոյի Մեծ Եղեռնի յուշարձանին առջեւ:

Օրուան պատարագիչն էր Բարձր. Տ. Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեան: Մեր նահատակներու անմեռ յիշատակը ոգեշնչող հայրենաշունչ քարոզ մը տուաւ Արեւմտեան Թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Աւետարանի ընթերցումը կատարեց Հայ Կաթողիկէ համայնքի ժողովրդապետ Հոգշ. Տ. Անտոն Վրդ. Սարոյեան: Իսկ առաքելական Թուղթի ընթերցումով հանդէս եկաւ Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութեան հովիւ՝ Վերապատուելի Յովսէփ Մաթոսեան:

****

Կէսօրէ ետք, Յուշարձան այցելեցին Հայաստանի Համաժողովրդական Շարժման զօրակցող կազմակերպութիւնները:

Յուշարձանին ծաղկեպսակներ զետեղեցին Ս.Դ.Հնչակեան Կուսակցութեան, Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան, Հայ Մարմնամարզական Միութեան, Կայծ Երիտասարդական Միութեան եւ Յանուն Ժողովրդավար Հայաստանի կազմակերպութեան ներկայացուցիչները:

ԱՊՐԻԼ 24

ԱՊՐԻԼ 24-Ը ՊԱԹՈՆ ՌՈՒԺԻ ՄԷՋ

Հոգեհանգիստ Սբ. Կարապետ եկեղեցւոյ կից Ազգային գերեզմանատան մէջ, խաչքարի շուրջ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Լուիզիանա նահանգի մայրաքաղաք Պաթոն Ռուժի մէջ Ապրիլ 23-27, 2009 տեղի ունեցան բացառիկ օրեր, պատմական կոչուելու աստիճան, որոնց ընթացքին Պաթոն Ռուժի փոքրաթիւ գաղութը հանդամանօրէն նշեց Ցեղասպանութեան 94րդ տարեդարձը, գաղութի գրեթէ բոլոր անդամներու մասնակցութեամբ: Ուղղակի հրաշալի էր տեսնել բոլորին մասնակցութիւնը, պատանի, երիտասարդ, տարեց, որոնք ամենայն յարգանքով եւ երկիւղածութեամբ մաս կազմեցին այն բոլոր նախաձեռնութեանց, ծրագրուած Պաթոն Ռուժի նորահաստատ Սբ. Կարապետ եկեղեցւոյ Ծխական Խորհուրդի եւ տեղւոյն Ս.Դ.Հ.Կ.ի «Ժիրայր Մուրատ» մասնաճիւղի բծախնդիր հսկողութեամբ, ապրիլեան ամսուն ընթացքին Ցեղասպանութեան նուիրուած:

Արդարեւ, սոյն հանդիսութեան Լոս Անճելոսէն յատուկ հրաւէրով Պաթոն Ռուժ ժամանած էր «Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագրութեան կազմի անդամ ընկ. Տօքթ. Յարութիւն Սաղրեան, ինչպէս նաեւ Լոս Անճելոսէն եւ այլ վայրերէ ժամանած հայրենակիցներ, որոնք մաս կազմեցին յայտագրին: Նաեւ Պաթոն Ռուժ քաղաքը ժամանած էր երիտասարդ եկեղեցական, Հոգշ. Տ. Զաւէն Վրդ. Եագիճեան, յատուկ առաքելութեամբ մասնակցելու եկեղեցական արարողութեանց:

Ցեղասպանութեան 94 ամեակի նշումը ունեցաւ բազմաթիւ եւ բազմատեսակ բովանդակութիւն: Այսպէս Հայր Զաւէնի առաջնորդութեամբ Ապրիլ 25ի շաբաթ երեկոյեան ժամը 6:00էն սկսեալ, տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան յատուկ արարողութիւն, Սբ. Կարապետ եկեղեցւոյ կից գերեզմանատան մէջ, Հայաստանէն բերուած խաչքարի շուրջ, որու ընթացքին բացի հոգեհանգստեան յատուկ եկեղեցական ընթերցումներէ եւ երգեցողութենէն, Հայր Սուրբը ունեցաւ ներշնչուած ելոյթ մը, հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով, վեր առնելով Ցեղասպանութեան ոճիրին նշանակութիւնը հայ ժողովրդի կեանքէն ներս եւ յարգելով յիշատակը մեր միլիոնաւոր զոհերուն, ամուր կառչիլ մեր ժողովրդի բարոյական արժէքներուն եւ ազգային պատկանելիութեան, յատկապէս նոր սերունդի մօտ:

Հոգեհանգստեան յուզիչ արարողութենէն ետք, ներկաները ուղղուեցան եկեղեցւոյ կից սրահէն ներս, ուր բացման խօսքով ելոյթ ունեցաւ շրջանի ազգային-հասարակական ղեկավար, ընկ. Վազգէն Գալթաքճեան: Նախ օրուայ խորհուրդը վեր առնելու եւ ապա ներկայացնելու հիւր բանախօսը: Ընկերոջ ելոյթէն առաջ, Հայր Զաւէն օրհնեց բոլոր ներկաները եւ «Զգործս ձեռաց մերոց»ով հրաւի-

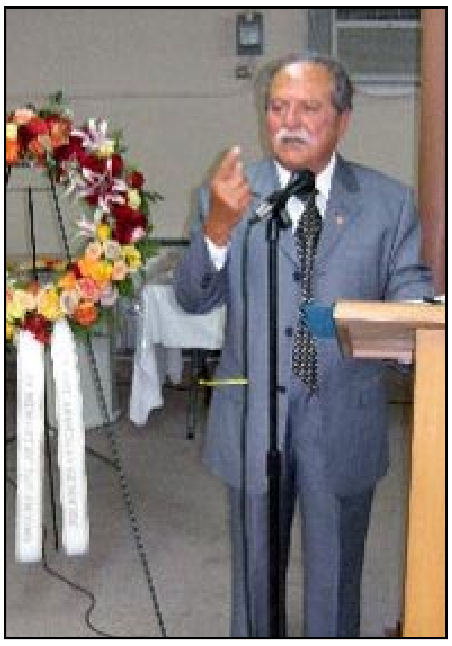

Տօքթ. Յարութիւն Սաղրեան ելոյթի պահուն

Շար.ը էջ 17

ՖՐԱՆՍԱ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ՍԴՀԿ «ՆԱԶԱՐԲԷԿ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ ՊԱՏՄԱԲԱՆ ՈՒՕԼՖԿԱՆԿ ԿՈՒՍԹԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

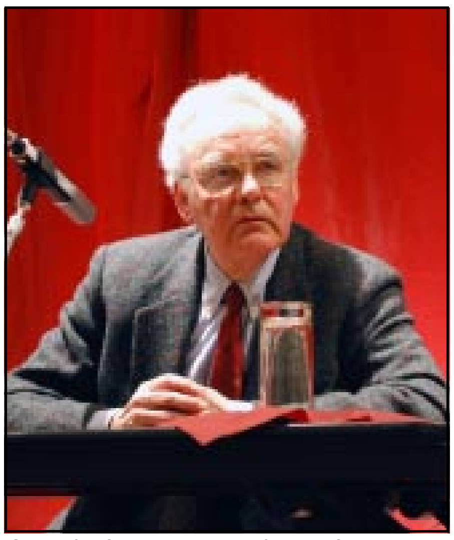

Գերմանացի պատմաբան Ուօլֆկանկ Կուսթ

Կիրակի, Ապրիլ 19, 2009ին, կազմակերպութեամբ ՍԴՀԿի Նազարբէկ Երիտասարդական Միութեան, տեղի ունեցաւ դասախօսութիւն մը, ՀԲԸՄի Փարիզի Ալեք Մանուկեան ակումբի սրահին մէջ:

200ի մօտ ներկաներուն առջեւ ելոյթ ունեցաւ, գերմանացի պատմաբան Ուօլֆկանկ Կուսթ, որ ի մասնաւորի հրաւիրուած էր Համպուրկէն: Ան ֆրանսերէն ներկայացուց իր հետազօտութիւնները, Առաջին Համաշխարհային Պատերազմի, գերմանական դիւաններու արխիւներուն մէջ:

Իր ուսումնասիրութիւնները կեդրոնացած են Հայոց Ցեղասպանութեան եւ գերմանօ-թուրք զինեալ գաղտնի համաձայնութեան վրայ:

Պարոն Կուսթ ներկայացուց ՀԱՅ մարդը Օսմանեան Կայսրութեան մէջ: Թէ ինչպիսի անիրաւութիւններու զոհ էր ան: Ան խօսեցաւ ընկերային անհաւասարութիւններու եւ մարդկային արժէքներու ոտնակոխումներու մասին որոնք հող կը պատրաստէին ատելութեան մը որ պիտի անցնէր ընդունելիին սահմանները: Համառօտ նկարագրեց Սասնոյ Ապստամբութիւնը, Զէյթունի Ինքնապաշտպանութիւնը, Օսմանեան Սահմանադրութիւնը, Ատանայի Ջարդերը: Դասախօսը անդրադարձաւ նաեւ հանրածանօթ LEPSIUSի աշխատանքներուն եւ հոն տեղ գտած բացթողումներուն, կամայ թէ ակամայ, ինչպէս նաեւ այդ ժամանակաշրջանի գերմանական եւ աւետարանչական շահերը ապահովելու նպատակով եղած վերլուծումներուն, որոնք կ՛ընդգրկեն որոշ տարբերութիւններ գերմանացի բարձրաստիճան պաշտօնատարերու ականատեսի վկայութիւններէն:

Հեռագիրներու հսկայ ցանկ մը գոյութիւն ունի այս արխիւներուն մէջ, ուր Արեւմտահայաստանի տարբեր շրջաններու մէջ գործող հիւպատոսներ եւ հիւպատոսարանի պաշտօնեաներ ամենօրեայ դրութեամբ կը տեղեկացնէին գերմանական Արտաքին Գործոց Նախարարութեան: Գերմանիան տեղեակ էր պատահածէն: Կարելիութիւնը եւ պարտականութիւնը ունէր զայն կանխելու եւ կամ կասեցնելու եւ կամ արգիլելու:

Մէկ ու կէս ժամ տեւող դասախօսութենէն ետք, առիթը տրուեցաւ ներկաներուն հարցումներ ուղղելու պատմաբանին: Ան, բոլոր հարցումներուն պատասխանեց եւ լուսաբանեց ներկաներուն:

Ուօլֆկանկ Կուսթ աւարտեց իր ելոյթը հաստատելով թէ իր աշխատանքներուն նպատակը Թուրքիոյ յանցանքը նուազեցնել չէ, այլ իրականութեան բացայայտումը:

Ցերեկոյթը աւարտեցաւ ընդունելութեամբ մը:

«ՅԱՂԹԱՆԱԿ»

ՇՆՈՐՀԱՆԴԷՍ
ԳԱՐՈՒՇ ՀԱՐԵԱՆՑԻ
«ՀԱԶԱՐ ԵՒ ՄԷԿ ՀԱՄԱԶԱՐԿ»
ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒԻՆ

2009 թ. Մայիսի 7ին, երեկոյեան ժամի 7ին, Կլենտէյլի մայր գրադարանի սրահում (Հարվըրտ եւ Լուիս փողոցների խաչմերուկ) տեղի կ'ունենայ անուանի բանաստեղծ, գրող, բեմադրիչ, «Մասիս»ի աշխատակից ԳԱՐՈՒՇ ՀԱՐԵԱՆՑԻ ծննդեան 60-ամեակի առիթով լոյս տեսած իր գրքի «Հազար եւ Մէկ Համազարկ» քառեակների ժողովածուի համազգային շնորհանդէսը:

Massis Weekly

Volume 29, No. 15 | Saturday, MAY 02, 2009

Turkish-Armenian "Roadmap" Deal Condemned

Agreement on the Eve of Armenian Genocide Day Unnatural and Offensive

Armenia and Turkey said on last week that they have agreed on a “roadmap” for normalizing bilateral relations after an almost year of intensive negotiations mediated by Switzerland. It remained unclear, however, whether they will establish diplomatic relations and open their border anytime soon. The agreement was made public just one day before the annual commemoration of the Armenian Genocide.

“The two parties have achieved tangible progress and mutual understanding in this process and they have agreed on a comprehensive framework for the normalization of their bilateral relations in a mutually satisfactory manner,” the Armenian and Turkish foreign ministries said in a joint statement. “In this context, a road-map has been identified.”

“This agreed basis provides a positive prospect for the on-going process,” the statement said. It did not specify whether that process can be completed before a resolution of the Nagorno-Karabakh conflict.

The Associated Press quoted a senior Turkish government official as saying that the agreement does not mean Turkey is ready to open the Turkish-Armenian border, closed in 1993. “It is out of question,” the official said, speaking on condition of anonymity.

According to the “Sabah” daily, Armenia will formally recognize its existing border with Turkey and agree to the formation of a joint commission of historians tasked with studying the mass killings of Armenians in the Ottoman Empire. It said historians from other countries could also join the commission. Turkey will in return gradually establish full diplomatic relations with Armenia and reopen the Turkish-Armenian frontier closed it 1993, reported “Sabah.”

Another paper, “Hurriyet,” claimed that the lifting of the Turkish blockade will be contingent on a breakthrough in the Nagorno-Karabakh peace process. “It would be up to Turkey to decide whether to open the gate,” it wrote on Friday.

The United States swiftly welcomed the agreement announced by the two troubled neighbors. “It has long been and remains the position of the United States that normalization should take place without preconditions and within a reasonable timeframe,” U.S. State Department spokesman Robert Wood said in a statement.

“We urge Armenia and Turkey to proceed according to the agreed frame-

Continued on page 3

Armenia Marks Genocide Anniversary

YEREVAN -- Hundreds of thousands of people silently marched to a hilltop memorial in Yerevan on Friday in an annual remembrance of more than one million of fellow Armenians killed in Ottoman Turkey in what is widely considered the first genocide of the 20th century.

As always, a steady stream of mourners flowed to the genocide memorial on the Tsitsernakabert hill overlooking the city center throughout the day, laying flowers by its eternal fire surrounded by twelve inward-bending basalt columns.

The day marked the 94th anniversary of the arrest and subsequent execution by the regime of the Young Turks of hundreds of Armenian intellectuals in Istanbul. That was followed by the mass killings and deportations of the virtually entire ethnic Armenian population of the crumbling Ottoman Empire.

The somber commemoration began in the morning with a traditional prayer service at Tsitsernakabert led by Catholicos Karekin II, head of the Armenian Apostolic Church.

President Obama Falters on Armenian Genocide Pledge

WASHINGTON, D.C. -- On April 24th, the Armenian Council of America (ACA) and the Armenian American community received, with great disappointment, United States President Barack Obama’s first annual statement on the Armenian Genocide. To date, President Obama has been successfully delivering on his commitments of change. The Armenian Genocide issue became the exception to that commitment of change.

While he was a Senator and presidential candidate, Barack Obama pledged to recognize the Armenian Genocide. Unfortunately, today, President Obama failed on his commitment to property utilize the word “genocide” and instead characterized the historical reality as “one of the greatest atrocities of the 20th century” and “the terrible events of 1915.” Although the President has gone further than previous U.S. Presidents in recent history and continuously states his “personal views have not changed,” he swayed on his pledge towards historical truth with the absence of the word “genocide” which unequivocally and clearly characterizes the actions by the Turkish Ottoman Empire against their own ethnic Armenian citizens ninety four years ago.

Recently, the Turkish government has used the political tactic that normalization of Turkish-Armenian relations would be disrupted if President Obama fulfilled his pledged and reaffirmed the American record on the Armenian Genocide. It is crucial that the President and his advisors realize that Turkish-Armenian relations can never be normalized without Turkey’s willingness to acknowledge its own history. “It is of great regret that President Obama who sought to be the American leader to speak truthfully on the Armenian Genocide faltered on his promise because of threats imposed by the Turkish government towards normalizing relations with Armenia, and continued geopolitical support of U.S. endeavors,” stated Vasken Khodanian, Chairman of the Armenian Council of America.

While the historical truth and tragic events of the Armenian Genocide is not and can never be a matter of debate, the unwillingness and failure of justly identifying the annihilation of 1.5 million Armenians in the Ottoman Empire as genocide, in principle, de-

Continued on page 4

Commemorating 94th Anniversary of the Armenian Genocide Tens of Thousands March in Protest

Photo by Jennifer Koochof www.abfabphotostudio.com

On Friday April 24, 2009, the Social Democrat Hunchak Party Western USA region, along with the Armenian Council of America, joined tens of thousands of Armenians in protest marching along the streets of Hollywood, CA, in the “Little Armenia” district demanding recognition of the Armenian Genocide and educating people around the world about the issue while observing the 94th anniversary of the Armenian Genocide.

The annual event, successfully organized by the Unified Young Armenians (UYA) for the past 8 years, was attended by elected officials, scholars, historians and Armenian American activists.

Opening remarks were given by Mr. Stepan Hovagimian; a well-known Armenian American community organizer and member of the Armenian Council of America. In his remarks, Mr. Hovagimian stressed the importance of remembrance and resilience in gaining proper recognition for the martyred souls and the horrific tragedy that befell the Armenian nation 94 years ago.

Rev. Fr. Dajad Yardemian and Rev. Fr. Vicken Vassilian administered a prayer for victims’ souls of the Armenian Genocide. Representing the UYA current UYA Chairman Aroutin Hartounian, past Chairman Hovig Zirakian expressed the Armenian youths’ unrelenting passion to the Armenian Cause in their speeches.

Mr. Harut Sassounian, publisher of The California Courier newspaper, President of the United Armenian Fund

Continued on page 3

Armenian Genocide Anniversary Commemorated in New York's Times Square

NEW YORK, NY - Thousands gathered in Times Square on April 26 to commemorate the 94th anniversary of the Armenian Genocide. The commemoration was organized by the Mid-Atlantic Chapters of Knights & Daughters of Vartan and co-sponsored by the Armenian General Benevolent Union, Armenian Assembly of America, Armenian National Committee of America, Armenian Democratic Liberal Party, and Social Democrat Hunchakian Party.

For 24 years the event has presented prominent speakers including several political officials, scholars, various leaders from Armenian organizations and advocates of the Armenian Cause. The speakers this year featured Senator Charles "Chuck" Schumer (D-New York), Congressman Frank Pallone (D-New Jersey), Congressman Weiner (D-New York) and many others.

The commemoration commenced with an invocation by His Eminence Archbishop Oshagan Choloyan who expressed that he was saddened by President Obama's failure to honor his promise to recognize the Armenian Genocide and the necessity of acknowledging the Genocide. "To forget this atrocious act would be another crime against humanity and a crime against the victims," stated the Archbishop.

Senator Chuck Schumer stated the desire and need for Turkey to recognize the Genocide. "We will continue to light the torch of truth until Turkey recognizes the Genocide," he said.

Congressman Frank Pallone. (D-NJ), co-chairman of the Armenian Caucus, expressed the importance for being involved in Genocide recognition and to do everything to bring the republics of Armenia and Nagorno Karabagh closer to the United States. Although the resolution passed in 1975 and 1984, Congressman Pallone apologized "that we have not passed the Genocide resolution so far this season. We will get there!"

Congressman Anthony Weiner (D-NY) stressed the importance of using the word "genocide" in reference to the Armenian Genocide. "There is no other word for what happened. It was Genocide, plain and simple…We honor the tradition of this country. We promise we won't forget history. We will remember the Genocide," said Weiner.

Dikran Nalbantian, Chairman of the Armenian Council of America (ACA), Northeastern Region, conveyed to the audience ACA's stance on Obama's failure to properly reaffirm the American record of the Armenian Genocide, the recent rapprochement efforts of the governments of Armenia and Turkey and the continued efforts of denial by Turkey.

Organized by SDHP "Nazarbek" Youth Association German Scholar Wolfgang Gust Lectures in Paris

"Nazarbek" Youth Association members with Wolfgang Gust

PARIS, FRANCE - On April 19, the Social Democrat Hunchak Party's "Nazarbek" Youth Association organized a lecture drawing an audience of 200 at the AGBU Alex Manoogian Hall in Paris.

The event, organized on the occasion to commemorate the Armenian Genocide featured German scholar, journalist, and author Mr. Wolfgang Gust. Mr. Gust, a renowned German historian who specialized in Genocide research, and more specifically German involvement in the World War I era Genocide of Armenians by Germany's ally the Ottoman Turkish Empire, lectured on the topic to a captivated audience extensively.

Particularly, Mr. Gust, at length, addressed the references of the Armenian Genocide in the German Archives from World War I, and the attempts by the German government at the time and subsequently since then to hide their relevance to the Armenian Genocide. Mr. Gust's research led to the development of his expertise in the area of the Armenian Genocide, Turco-German relations and the two nation's secret collaboration in executing the Armenian Genocide.

Mr. Gust, also revealed the historical aspects of the Armenian Genocide and the lack of rights for the Armenian populace of the Ottoman Empire. Rather, up until the Armenian Genocide, the Armenian populace was subjected to various forms of discrimination and pogroms by their fellow countrymen and their (at the time)

Continued on page 4

Dikran Nalbantian's Speech During Times Square Commemoration

ACA Northeastern Region chairman Dikran Nalbantian

Today, we join fellow Armenians and people of conscience throughout all corners of the world to once again remember how the Armenian nation was almost eliminated in the crime of Genocide. As we stand in prayer and remembrance, we remain committed in seeking recognition.

Recently and specifically after the assassination of Hrant Dink, we have witnessed an awaking from Turkish civil society in discussing the Armenian Genocide. We welcome these steps and for the sake of both of our nations, hope that soon Turkey will acknowledge the full reality of what happened to us Armenians in our historical homeland. However, the Turkish government needs to stop hindering this progress and suffocating the truth.

Armenians will continue to pursue full justice for the Armenian Genocide in a collaborated global effort. Here in the United States we are fortunate that most of our friends in Congress stay true to their word and support the Armenian American community and acknowledge the reality of the Armenian Genocide.

During his recent visit to Turkey President Obama, spoke directly and candidly to the Turkish government about coming to terms and rectifying its history on the Armenian Genocide. The President continuously states that his views are on the record and have not changed. But on Friday, the President failed to honor his commitment to properly utilize the word "genocide."

Every year, we hear the time is not right to pass the Armenian Genocide Resolution or use the word Genocide. We, as loyal Americans, respect our national security interests. However, the Turkish government's tactics of blackmailing American officials that relations will irreparably be damaged are ludicrous. The American government shouldn't naively believe that Turkey would actually risk its relations with the United States. This is a bluff used by the Turkish government to hide their bloody past.

Recently, the Turkish government has used the political tactic that normalization of Turkish-Armenian relations would be disrupted if President Obama fulfilled his pledged and reaffirmed the American record on the Armenian Genocide. Turkey should realize that no Armenian will ever barter the Armenian Genocide issue for other geopolitical matters.

It is also crucial that President Obama and his advisors realize that Turkish-Armenian relations can never be normalized without Turkey's willingness to acknowledge its own history.

Official Washington policy needs to be courageous and change to reflect both the U.S. political and historical record on the Armenian Genocide. There are thousands of pages in the United States archives of eyewitness accounts by American officials and missionaries in the region proving that the action of genocide was committed.

Mr. President, we know you are an ethical man and you have been keeping your word and fulfilling many of your promises. Yet the Armenian Council of America and the Armenian American community are saddened that the Armenian Genocide issue became the exception.

While the historical truth and tragic events of the Armenian Genocide is not and can never be a matter of debate, the unwillingness and failure of justly identifying the annihilation of 1.5 million Armenians in the Ottoman Empire as genocide, in principle, denies the moral victory for victims of genocides and advocates for humanity throughout the world.

By not addressing the historical truth as Genocide, Mr. President you failed to help those within Turkey, those such as the late Hrant Dink, who wished to aid Turkey in confronting its historical past in order to foster a better future.

For 94 years we have believed in every empty promise made by presidential candidates who sought our political support and we have continued to hold onto that hope even when they have failed to honor those pledges. In the future, will we be joined by an administration in properly recognizing the events as Genocide? Will we be joined by Turkish civilians and officials in solidarity and remembrance?

Today I stand before you and I urge you to fight for justice. I urge you to stand up for human rights. Without proper recognition the souls of the murdered genocide victims will remain in unrest. The time to act is now!!!

www.massisweekly.com

Commemorating 94th Anniversary of the Armenian Genocide Tens of Thousands March in Protest

Continued from page 1

and human rights advocate, reciprocated to the participants their feeling of betrayal by President Obama, who, on that day broke his campaign promise of properly recognizing the Armenian Genocide. Los Angeles City Council president, Mr. Eric Garcetti, spoke at the protest urging the president to use the word genocide.

Mr. Harut DerTavitian, chairman of the Nor Serount "New Generation" Cultural Association, host of Nor Serount TV, and Armenian American community activist, spoke for the Social Democrat Hunchak Party. Mr. DerTavitian, the son of a Genocide survivor, shared his father's legacy with the audience, specially members of the young generation. He stated that his father, orphaned at age 5 and deprived of parental guidance and formal education, could have strayed and led a meaningless life, had it not been for his belief that nation building starts with each individual. Rather than consuming his life with hatred towards the killers of his parents, he sought healing by making himself a better person than his enemy. He believed that our lack of numbers could best be overcome by a strong sense of community and nationhood. He believed that each one of us has to take responsibility for his/her actions and visualize the consequences and the end result of such action. He believed that leadership by example was the best way of educating, as well as empowering the coming generations, in their quest for a better life and a just solution to their personal and national aspirations. (The Armenian version of Mr. DerTavitian's speech is found in this issue).

The following is the opening speech delivered by Mr. Stepan Hovagimian:

Your Eminences, Honorable Dignitaries, Ladies and Gentlemen, and My Dear Armenian People, I am delighted to speak at this year's march here in Little Armenia, dedicated to remembering the 94th anniversary of the Armenian genocide and preventing future atrocities of this nature. Also, I want to thank the Unified Young Armenians for organizing this event for last nine years. They worked diligently to unite us, and our community now proudly marches under one flag. It's an honor to be here on this occasion.

Today we are commemorating the 94th anniversary of the events that marked the beginning of deportation and mass killings of the Armenian population of the Ottoman Empire. The year 1915 was the culmination of the Ottoman genocidal policy of ethnic cleansings and massacres of Armenians. Sadly, the Armenian genocide was not a unique instance of mass killings in human history, including the 20th and 21st centuries. The Jewish holocaust was followed by genocides in Cambodia, Rwanda, Bosnia-Herzegovina, and there is currently a so-called ethnic cleansing occurring in Darfur Sudan.

The United States is in the best position to help end the cycle of genocide and recommit the world to the noble and necessary cause of a future without genocide. This year's march converges with world- wide expectations from President Obama's numerous campaign pledges to reaffirm the U.S. record on the Armenian genocide.

During his presidential campaign, Obama pledged to recognize the massacres and mass killings as genocide. He spoke in January 2008 of his "firmly held conviction that the Armenian genocide is not an allegation, a personal opinion or a point of view, but rather a widely documented fact supported by an overwhelming body of historical evidence."

President Obama recently stated that his views on the Armenian genocide have not changed. National Security Council spokesman Mike Hammer also recently said that "Our focus is on how, moving forward, the U.S. can help Armenia and Turkey work together to come to terms with the past." "It is important that countries have an open and honest dialogue about the past. At the same time, we want to work closely with both Turkey and Armenia on the key issues that confront the region."

Do you think we Armenians would not like to "move forward" or "work together" with our neighbors? How can we "come to terms with the past" without confronting the key issues? And what is the main issue with Turks if not their acknowledgement of the genocide?

These all are empty words with no honest intention of solving the actual problem. We were told to dig the archives and historically prove that a genocide happened. My response is "Open YOUR archives! Open YOUR daily newspapers! Open your eyes and open your hearts and I am sure you will find all answers that you seek." There are hundreds of thousand articles and archive materials. You just need to look in the right places. I can stand here the whole day and read you pages of material. Following is but a small taste relating the genesis of this horror.

On April 24 1915, Talat Pasha the minister of the interior of the Itihad's Young Turks, issued an order "Tehcir Law" to close all Armenian political organizations operating within the Ottoman Empire and arrest Armenians connected to them, justifying the action by stating that the organizations were controlled from outside the empire and were cooperating with Russian forces. This order resulted in the arrest on the night of 24/25 April 1915 of 235 to 270 Armenian community leaders in Constantinople, including politicians, clergymen, physicians, authors, journalists, lawyers, and teachers. These mass-arrests in Constantinople are considered to be the start of the Armenian Genocide. This law also ordered the mass-deportation of Armenians, which some academics define as the vehicle of the Armenian genocide. He is reported to have said to Ambassador Henry Morgenthau, Sr. according to Ambassador Morgenthau's autobiography, "I have accomplished more toward solving the Armenian problem in three months than Sultan Abdul Hamid accomplished in thirty years!"

And yet today Turks are denying all this by saying that there is lack of evidence.

An American journalist, Louis P. Lochner, while stationed in Berlin received a copy of a speech given by Hitler in Obersalzberg on August 22, 1939, a week before the German invasion of Poland. In 1945, Lochner handed over a transcript of the German document he had received to the prosecution at the Nuremberg trials, where it was labeled L-3. Hence it is known as the L-3 document.

These are Hitler's own words, "Unsere Stärke ist unsere Schnelligkeit und unsere Brutalität. Dschingis Khan hat Millionen Frauen und Kinder in den Tod gejagt, bewußt und fröhlichen Herzens. Die Geschichte sieht in ihm nur den großen Staatengründer. Ich habe den Befehl gegeben unbarmherzig und mitleidslos Mann, Weib und Kind polnischer Abstammung und Sprache in den Tod zu schicken. Nur so gewinnen wir den Lebensraum, den wir brauchen. Wer redet heute noch von der Vernichtung der Armenier?"

"Our strength consists in our speed and in our brutality. Genghis Khan led millions of women and children to slaughter—with premeditation and a happy heart. History sees in him solely as the founder of a state. I have issued the command—without compassion — kill, men, women, and children of Polish derivation and language. Only thus shall we gain the living space which we need. Who, after all, speaks today of the annihilation of the Armenians?"

Each commemoration of the Armenian genocide gives cause to much contemplation and soul-searching. Round - or jubilee - anniversaries are no different than others because of the enormity of the event and because the genocide of 1915 has left permanent scars in the mind of our nation. Hundreds of thousands of Armenians found refuge in foreign lands creating strong, prosperous and vibrant communities. In the United States, there are more than one million Armenian-Americans, widely admired for the vitality and strength of

Stepan Hovagimian

their communities, as well as for their invaluable contributions to the communities at large.

Yet, every commemoration is a milestone, one more year in the millennia-long history of our nation. More and more countries, regions, and cities recognize the Armenian genocide. This is an important development since a greater acknowledgement of the genocide by the community of nations will serve the purpose of preventing genocide in the future, and will ultimately promote the understanding of the issue in Turkey proper.

The seriousness of the situation must not be underestimated any longer. It must go beyond an annual event of political theater. It is unacceptable to be humored and placated yet again. Each of us must be persistent to the extent possible and become engaged in the political process. This scourge upon humanity must be healed once and for all, for us Armenians, the Turkish people, and the world at large.

Thank you very much,

God Bless you and God Bless the United states of America

Turkish-Armenian "Roadmap" Deal Condemned

Continued from page 1

work and roadmap," Wood said. "We look forward to working with both governments in support of normalization, and thus promote peace, security and stability in the whole region."

Armenia's main opposition forces gave a highly negative assessment of the deal strongly condemning it.

Vladimir Karapetian, the foreign policy spokesman for the main opposition Armenian National Congress (HAK) called the Turkish-Armenian agreement "very dangerous" and "defeatist." "I think the statements bears out Turkish claims that the border will not be anytime soon and confirms the failure of Armenia's foreign policy," he told RFE/RL.

"In essence, Armenia's authorities are assisting in Turkey's efforts to stop the recognition of the Armenian genocide by third countries," charged Karapetian. "No country has recognized the Armenian genocide during Serzh Sarkisian's rule and that is the result of his inept policy."

The Turkish-Armenian statement was also a "cause for deep concern" for Armen Martirosian, the parliamentary leader of the opposition Zharangutyun (Heritage) party. "It is too vague and doesn't specify the points over which the negotiations are being held," said Martirosian.

Armenia's two main opposition forces demanded also the immediate disclosure of the "roadmap".

"The Armenian authorities do not have the public mandate to make such statements and have in effect put Armenian national interests at risk by abusing the principle of confidentiality [of the talks,]" the opposition Zharangutyun (Heritage) said in a statement. It condemned the fact that the agreement was announced on the eve of the annual commemoration of the Armenian genocide.

A similar statement was issued by the Armenian National Congress (HAK). "We demand that the authorities immediately disclose that document," Levon Zurabian, a top HAK representative, told RFE/RL on Friday.

"I am concerned that this statement could stop more countries recognizing the genocide," said Stepan Demirchian, another HAK leader. "We support the normalization of Turkish-Armenian relations but not at the expense of our national dignity."

The HAK and its top leader, former President Levon Ter-Petrosian, are strongly opposed to the idea of Turkish and Armenian scholars jointly determining whether the 1915-1918 mass killings constituted a genocide. "If there is such a thing in that document, it is unacceptable to us," said Zurabian.

Haik Oganyan 1989 - 2009

Haik Oganyan was born on April 16th 1989, in the city of Yerevan, Armenia.

On December 19th, 1991, Haik's family emmigrated to the United States for permanent residency. Hayk was an energetic and curious child. He loved to play, swim, ride his bicycle, and ask an endless number of questions. The innocent glare in his eyes, the golden curls in his hair, and his irresistible smile were undoubtedly heartwarming. Clearly, his vivid smile would brighten and fill the lives of his family members as well as the lives of his friends and those who knew him.

Since grandpa Valod didn't have a son of his own, he paid special care and attention towards little Haik. Grandma Elizabeth cherished, fed, and cared about little Haik as well; no one spent as much time with Haik as his grandma Elizabeth, therefore she cared for him more as a mother rather than a grandmother. When Haik grew older he frequently mentioned that he had three moms: his grandma, Aunt Marine, and his mother. Although Haik's grandparents from his father's side lived far away, Haik was sure that they loved him dearly as well.

Haik's childhood memories were mainly centered in Hollywood on Winona blvd, where he grew up playing with his friends and attending Los Feliz Elementary School. During his middle school years, he attended Rose and Alex Pilibos Armenian School where he became acquainted with a new environment filled with new and interesting people. He was always surrounded by a large group of friends; it was truly obvious that he enjoyed spending time with them, as well as making a clear effort on getting to know others.

New experiences always attracted Haik which became the reason why he attended Marshall High School as opposed to continuing his education at Rose and Alex Pilibos. By moving to a new school Haik broadened his diverse circle of friends. He was not constrained by boundaries, he had no trouble befriending others and instantly

gaining their trust . He was very kind-hearted, pure, and sincere which was surely the reason why his friends loved him so.

Haik graduated high school in 2007 and attended Pasadena, Glendale, and Los Angeles City Colleges. He had many interests in life but had not developed a clear understanding of what appealed to him most. He worked numerous jobs searching for something that could one day become a career. At times he wanted to be a Psychologist, and other times he wanted to be a dentist, later he wanted to be a photographer, and even a writer. Lately, he spoke of becoming a personal trainer, a doctor, or a gourmet chef.

Haik had many dreams in life, a surprisingly generous heart, a deep, boundless inner world, and short; very short, earthly life. Unfortunately, Haik's biography concluded in an untimely manner and he left this life at a very young age, but within his short 20 years of life he's passed us on a very important message; the message merely lies within the life he lived: be kind, be appreciative of your life, enjoy it, love God, refrain from malice, and live each day of life as if it's your last.

Farewell Haik, may your heavenly smile shine from above and protect us.

German Scholar Wolfgang Gust Lectures in Paris

Continued from page 3

Ottoman state. These unjustly pogroms were subsequently recorded by western diplomats and missionaries which paved the way towards the Armenian Genocide. Particularly, German responsibility was comprehensively covered by one such missionary, Johannes Lepsius. Lepsius; who at the time was a German Protestant missionary, attempted to prevent the Armenian Genocide in the Ottoman Empire by applying pressure to the German government with his "Report on the situation of the Armenian people in Turkey," which was subsequently censored on August 7, 1916 in Germany. Yet 20,000 copies were sent throughout Germany before the censorship was enforced.

Mr. Gust emphasized that Lepsius's accounts were just one of many being delivered to the German Foreign ministry, German diplomats and military personnel throughout the Ottoman Empire's Armenian provinces. He stated that German responsibility of the Armenian Genocide can be clearly seen within these documents. In his closing comments, Mr. Gust stressed that his research does not lessen the responsibility of Genocide by the Ottoman Turkish Empire, but rather his research which sheds light onto the level of involvement of the German government, highlights the level to which the Armenian Genocide was organized by the Ottoman Turkish Empire.

www.HayastanInfo.net
Armenian-English-German

A Mothers Final Blessing To Her Son

Haik, my one and only son. You were always my cherished and treasured child, my purpose, my joy, and the most importantly: the driving force within my life.

If I've ever complained about you, it's because I've missed you and I've felt the constant need of your presence beside me; If I've criticized you, it's because of my boundlessly unconditional love towards you and the desire to see you ideally accomplished; If my heart was racing, it was because of my fear for the safety of your life. Please forgive me, Hayk, for being both a mother and father to you and often times confusing the roles.

I felt the most unimaginable and terrifying experience when you were brutally murdered and victimized to an innocent bloodshed on the eve of holy Easter Sunday. My heart crumbles at the very thought of your pain. My tears are drained, I feel powerless and incapable…

Haik, do you remember when we used to speak of the mystery of life and death? Each others essence and purpose in life? We contemplated the reasons behind our birth and departure from this universe. Remember how blessed we felt to have been chosen by God to have each other as mother and son. Even if I had known that your life was compelled to be solely 20 years of length, I could not have resisted the supreme joy of having you as my son. The 20 years of precious memories, love, and happiness you've given me is worth every moment despite the grief and sorrow that has risen from your departure.

Your smile was the sunshine of my life. I truly rejoiced every moment spent with you. Regretfully, your physical existence was a temporary gift from God for a short 20 years when I would be able to feel you, see you, hold you, and live with you; however, the beauty and essence of your spirit will live forever in my heart.

I know that you exist; you are everywhere, but as a different substance, in a different form. Now I know why you were in such a rush to be everywhere, why your soul was restless, and why you could not sleep at night. Time was limited and you had a lot to accomplish. You had to see as much as possible, you had to understand life, people, and the supreme truth within this life; simply because that is the purpose of our existence.

Before the holy sunrise of Easter Sunday, you overcame your most powerful obstacle, and crossed the rigid line from life to death. By doing so, your experiences multiplied; now you are wiser than your mother. Now you are wiser than all of us, may God be with you.

I know that you are in peace, looking at us from above, enlightened by your heavenly smile. Farewell my son; may your body rest in peace, and your soul become immortal. After I accomplish the days of my life, I am in hopes that God almighty will consider me worthy of reuniting with you for eternity; I know that you will greet your mothers longing heart with much anticipation at the pearl white gates of life and death.

Goodbye my everything, my life, my pride, goodbye my Haik.

President Obama Falters

Continued from page 1

nies the moral victory for victims of genocides and advocates for humanity throughout the world. Without proper recognition, other genocides will continue to lurk across the globe.

President Barack Obama's Statement can be read below:.

Statement of President Barack Obama on Armenian Remembrance Day

Ninety four years ago, one of the great atrocities of the 20th century began. Each year, we pause to remember the 1.5 million Armenians who were subsequently massacred or marched to their death in the final days of the Ottoman Empire. The Meds Yeghern must live on in our memories, just as it lives on in the hearts of the Armenian people.

History, unresolved, can be a heavy weight. Just as the terrible events of 1915 remind us of the dark prospect of man's inhumanity to man, reckoning with the past holds out the powerful promise of reconciliation. I have consistently stated my own view of what occurred in 1915, and my view of that history has not changed. My interest remains the achievement of a full, frank and just acknowledgment of the facts.

The best way to advance that goal right now is for the Armenian and Turkish people to address the facts of the past as a part of their efforts to move forward. I strongly support efforts by the Turkish and Armenian people to work through this painful history in a way that is honest, open, and constructive. To that end, there has been courageous and important dialogue among Armenians and Turks, and within Turkey itself. I also strongly support the efforts by Turkey and Armenia to normalize their bilateral relations. Under Swiss auspices, the two governments have agreed on a framework and roadmap for normalization. I commend this progress, and urge them to fulfill its promise.

Together, Armenia and Turkey can forge a relationship that is peaceful, productive and prosperous. And together, the Armenian and Turkish people will be stronger as they acknowledge their common history and recognize their common humanity.

Nothing can bring back those who were lost in the Meds Yeghern. But the contributions that Armenians have made over the last ninety-four years stand as a testament to the talent, dynamism and resilience of the Armenian people, and as the ultimate rebuke to those who tried to destroy them. The United States of America is a far richer country because of the many Americans of Armenian descent who have contributed to our society, many of whom immigrated to this country in the aftermath of 1915. Today, I stand with them and with Armenians everywhere with a sense of friendship, solidarity, and deep respect.

ԱՏԱՆԱՅԻ ԿՈՏՈՐԱԾԸ ԵՒ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ

ՎԵՐ. ԴՈԿՏ. ՎԱՀԱՆ Յ. ԹՈՒԹԻԿԵԱՆ

Այս տարի հարիւրամեակն է Ատանայի Կոտորածին որուն զոհ գացին շուրջ 30,000 հայեր: 1894-96 տարիներու Համիտեան Ջարդերէն ետք, ասիկա լայնատարած ու համազգային տարողութեամբ երկրորդ Ջարդն էր զոր գործադրեցին Թուրքերը 1909ի Ապրիլ ամսուն: Այս Կոտորածը յղացուած ու գործադրուած էր սուլթան Համիտի (1876-1908) համակիր Ահրար կուսակցութեան, եւ ուրիշ Իսլամ մոլեռանդ եւ յետադիմական տարրերու կողմէ, որոնք հակառակորդ էին Իթթիհատական Երիտասարդ Թուրքերուն: Այս վերջինները տապալեցին Սուլթան Համիտի կառավարութիւնը 10 Յունիսի 1908ին, եւ իշխանութեան գլուխը անցան: Անոնք ոգեւորեցին ամբոխները «Ազատութիւն եւ Հաւասարութիւն» լոզունգով: Թուրք, հայ, եւ այլ փոքրամասնութիւններ համբուրեցին գիրար եղբայրութեան անունով: Սուլթան Համիտի համակիրները զայրացան ի տես այս երեւոյթին, եւ որոշեցին վրէժ լուծել: Անոնք գրգռեցին իրենց կուսակից մոլեռանդ ամբոխը, որպէսզի դաս մը տան Համիտի հակառակորդներուն, այս պարագային՝ հայերուն: Արդէն լարուած մթնոլորտ մը կը տիրէ կոտորածի նախընթաց օրերուն, մինչ կը կատարուէին հակահայ բուռն քարոզչութիւններ:

Իթթիհատ վէ Թերաքքի (Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն) լոզունգը որդեգրած՝ Երիտասարդ Թուրքերու վարչակազմը առ երեւոյթ ազատութիւն, հաւասարութիւն, ու եղբայրութիւն կը քարոզէր, սակայն, ըստ էութեան՝ հակառակ էր ցեղային փոքրամասնութիւններուն: Երիտասարդ Թուրքերու ծածուկ նպատակն էր ձուլել ոչ-իսլամ տարրերը եւ ստեղծել համաթրքական միատարր կայսրութիւն մը: Այս չարժառիթով էր որ երբ թրքական առաջին յարձակումը սկսաւ Ատանայի հայաբնակ թաղերուն վրայ՝ Թուրք ոստիկանութիւնը միացաւ խուժանին, եւ մասնակցեցաւ Ջարդին: Անտարակոյս, Իթթիհատականները իրենց լռելեայն հաւանութիւնը տուած էին Ատանայի Կոտորածին գործադրութեան: Այսուհանդերձ, երեւոյթները փրկելու համար՝ անոնք դատապարտեցին Ջարդարարները: Երբ հայ եկեղեցական եւ աշխարհական ղեկավարները իրենց ցասումը յայտնեցին, ու իրենց բողոքի ձայնը բարձրացուցին, Իթթիհատականները ուրացան իրենց դերը իբրեւ Ջարդարար, ու համաձայնեցան նշանակելու քննիչ յանձնախումբ մը՝ ատենապետութեամբ երեսփոխան Յակոբ Պապիկեանի: Պապիկեանի պատրաստած տեղեկագիրը լոյս չտեսաւ, քանի որ առաւօտ մը ան իր ննջարանին մէջ՝ ու խորհրդաւոր պայմաններու ներքեւ՝ խեղդամահ գտնուեցաւ:

Ատանայի Քանդուած Հայ Աւետարանական եկեղեցին կոտորած ետք

Կասկած չկայ որ Ատանայի Կոտորածը մէկ նախափորձը եղաւ Երիտասարդ Թուրքերու համաթուրանական քաղաքականութեան իրագործման մէջ: Միայն քանի մը տարիներ ետք էր որ գործադրուեցաւ անոնց կանխածրագրած ահաւոր Ցեղասպանութիւնը, որով կը յուսային լուծել Հայկական Հարցը:

Դժբախտաբար, մեր եկեղեցական եւ աշխարհական ղեկավարներուն մեծամասնութիւնը միամտաբար խաբուեցաւ կեղծաւոր եւ նենգամիտ Իթթիհատական Երիտասարդ Թուրքերէն, ու չկրցաւ նախատեսել վերահաս վտանգը:

Երբ 1 Ապրիլի 1909ին, Թուրք խուժանը յարձակեցաւ հայաբնակ թաղերուն վրայ՝ հայերը դիմեցին ինքնապաշտպանութեան: Միւս կողմէն, Երիտասարդ Թուրքերու կառավարութիւնը դիմեց անգլիական հիւպատոսին, ու խնդրեց անոր միջնորդութիւնը որպէսզի վերջ դրուին խռովութիւններու, ու հայեր իրենց զէնքերը յանձնեն կառավարութեան: Հիւպատոսը կատարեց իր տխուր առաքելութիւնը, ու հայեր միամտաբար յանձնեցին իրենց զէնքերը:

Երիտասարդ Թուրքերու կառավարութիւնը գործնապէս չմիջամտեց մինչ կը շարունակուէին Ջարդերը: Հետեւանքը եղաւ եղերական, ու ահաւոր: Միայն Ատանայի նահանգին զանազան քաղաքներուն, գիւղերուն ու աւաններուն մէջ Ջարդուեցան մօտ 30,000 անմեղ հայեր: Քանդուեցան եկեղեցիներ, դպրոցներ ու բարեսիրական եւ մշակութային կեդրոններ: Անպատսպար մնացին բազմաթիւ որբեր ու որբեւայրիներ:

Ատանայի եղեռնը մեծ կորուստ պատճառեց Կիլիկիոյ բովանդակ հայութեան: Մեծ կորուստներու ենթարկուեցան հայ եկեղեցական երեք յարանուանութիւնները: Յատկապէս, ու բաղդատաբար մեծ եղաւ Կիլիկիոյ Հայ Աւետարանական համայնքին կորուստը: Կիլիկիոյ Հայ Աւետարանական Միութիւնը կորսնցուց իր հոգեւոր ղեկավարներուն թիւին գրեթէ կէսը: Օսմանիէ քաղաքին Հայ Աւետարանական եկեղեցիին մէջ Ապրիլ 14-ի արշալոյսին ողջ-ողջ հրկիզուեցան 7 հոգեւոր հովիւներ, ու 4 աշխարհական ղեկավարներ: Ուրիշ երեք վայրերու մէջ անգթօրէն սպաննուեցան 13 հոգեւոր հովիւներ եւ Միութեան ժողովի իբրեւ պատուիրակ եկած 9 այր եւ կին անձնաւորութիւններ, ինչպէս նաեւ 2 ամերիկացի միսիոնարներ:

Այս աղէտը կը զուգադիպէր Կիլիկիոյ Հայ Աւետարանական Միութեան 1909 տարեշրջանի Համաժողովին: Նախապէս, այս Համաժողովը որոշուած էր ունենալ Մարաշի մէջ, Յունիսի վերջաւորութեան: Սակայն, կարգ մը նկատումներով փոխուեցան ժողովին վայրն ու թուականը, ու որոշուեցաւ ունենալ զայն Ատանայի մէջ, 1909-ին Ապրիլի կիսուն: Կիլիկիոյ զանազան քաղաքներէն պատուիրակներ Ապրիլ 13-ի երեկոյեան կը հանդիպին իրարու Օսմանիէ կոչուած գիւղաքաղաքը, ու կը յուսան յաջորդ օրը շարունակել իրենց ճամբան դէպի Ատանա: Սակայն, նոյն գիշերը, Թուրք ոճրագործներու վոհմակ մը կը յարձակի տեղւոյն Հայ Աւետարանական եկեղեցիին վրայ ուր անտեղեակ կացութենէն՝ օթեւանած էր պատուիրակներու խումբ մը: Թուրքեր վայրագաբար կրակի կու տան ամբողջ շէնքը ու ողջ-ողջ կը հրկիզեն հոն ապաստանած պատուիրակները: Առաւել, Թուրքերը կը յարձակին նաեւ ուրիշ քաղաքներէ եկող եկեղեցական ու աշխարհական պատուիրակներու վրայ, ու զանոնք եւս անխղճօրէն կը սպաննեն տարբեր վայրերու մէջ: Զայըր Աղզի, Սայ Կիչիտի, եւ Համիտիէի մէջ:

Ստորեւ, ու յարգանօք կը յիշենք այդ նահատակներուն անունները, պաշտօնավայրը եւ նահատակութեան վայրերը.

ՕՍՄԱՆԻԷԻ ՄԷՋ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԵՑԱՆ

- Փրոֆ. Սարգիս Լեւոնեան - Ուսուցչապետ՝ Թուրքիոյ Կեդր. Գոլէճի - Այնթապ:

- Վեր. Կիրակոս Ժամկոչեան - Հովիւ՝ Սեւերեկի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

- Վեր. Նազարէթ Հեղինեան Հովիւ՝ Մարաշի Հայ Աւետ. Երրորդ Եկեղեցիին:

- Վեր. Զաքարիա Պետրոսեան - Հովիւ՝ Եարմուճի (Ուրֆայի մօտ) Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

- Վեր. Ներսէս Գույումճեան ջ Հովիւ՝ Պաղչէի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

- Վեր. Սեդրաք Էքմէքճեան - Հովիւ՝ Ուրֆայի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

Զայըր Աղզը - Օսմանիէի եւ Համիտէի մէջտեղը.

Շար.ը էջ 18

ՏԵՍԷ՛Ք
ԵԹԷ
BANKRUPTCY-Ի
ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ
Կ՚ՕԳՆԵՆ ՁԵԶԻ,
ՉԱՆԳԱՀԱՐԷՔ

JANSEZIAN LAW FIRM, PC
If you're facing overwhelming debts, bankruptcy laws may eliminate all your debts permanently!
225 South Lake Avenue, Third Floor, Pasadena, California 91101
Call Now for a FREE Consultation: 626-432-7209

Nazareth V. Jansezian, Esq.

ԱՊՐԻԼ 24

«ԳԱՐՈՒՆ Ա, ՁԻՒՆ Ա ԱՐԵԼ...»

ԱՐԱ ՍԱՐԳՍԵԱՆ
ՊԱՐՍԿԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՆՈՒԱՐԴ ՋԱՐԳԱՐԵԱՆ

Այս վերնագիրը Պարոյր Սեւակի խօսքն է՝ Եղեռնի նկարագրութեան մէջ: Ակամայ տարուայ չորս եղանակները պատկերեցին երեւակայութեանս մէջ: Համեմատելով մարդկային կեանքն ու տարուայ չորս եղանակները, որքան նմանութիւն կայ: Բնութեան եւ կեանքի էութիւնը գծագրւում են աչքերիս առջեւ: Ամէն ինչ գեղեցիկ է կեանքն ու գոյութիւնը, երկինքն ու գետինը մարդիկ եւ բնութիւնը, կենդանիներն ու բոյսերը: Այո, որքան գեղեցիկ եւ սրտայոյզ է, թռչունների ճռուողիւնը, մեղմ զեփիւռը, սիրահարների խինդեր ու ծիծաղը, ջրերի կարկաչը, եւ վերջապէս գարնան շունչը, իրապէս որքան քաղցր ու հաճելի է: Բայց դեռ տասը օր ունենք եւ դեռ ձմեռուայ մէջ ենք, ծաղիկների բողբոջներն ու մանր տերեւները պատրաստւում են ծլելու ու ծաղկելու՝ գարունը աւելի շքեղազարդ դարձնելու համար: Յիշեցի որ Կլէնտէյլում եմ ապրում, եւ չունենք չորս եղանակ:

Ցերեկը տաք ու գաղջ, գիշերները զով ու հանգստաւէր, որը ինձ յիշեցնում է Խուզեստանի կանաչապատ գարունը, հետաքրքիր է երբ ձայնասփիւռն ու հեռուստացոյցը հաղորդում են Ամերիկայի Հիւսիս-Արեւելքում, Եւրոպա, Հայաստան, Իրան եւ այլ երկրներում խստաշունչ ձմեռ է ձիւնածածկ գետին, անձրեւ ու հեղեղ...

Կարելի է ասել մարդկային կեանքն էլ չորս ժամանակաշրջան ունի, երիտասարդութիւնը գարուն է, հասուն տարիքը ամառն է, աշունը ամբարուած կեանքի բարիքներով եւ լի կենսափորձով, որոշ չափով կքուած այդ բեռան տակ եւ ձմեռը որ ցուրտն ու ծերութիւնն է հետը բերում, արդեօ՞ք իրար նման չեն: Մտորում եմ կեանքի սկիզբն ու ակունքը ի՞նչ է, հո՞ղը: Ոտք ենք դնում հողի վրայ, օգտւում ենք նրա պարգեւած բարիքներից, ինչ որ ցանկանում ենք, ստանում ենք նրա բերրի արգանդից եւ տիրանում: Ու անցկացնելով կեանքի չորս եղանակները՝ վերջում կամ ճամբուկէսին եւ կամ աւելի վաղ հանգիստ ենք առնում նրա ընդերքում, դառնում ենք հող, որ այդ բարիքներից գալիքները օգտուեն: Նորից ծլում, ծաղկում ու այս շրջանը անվերջ պտտւում եւ շարունակւում է: Մտածում եմ որքան բարիք կայ այս հողի մէջ եւ եթէ ես ժառանգաբար արարչապաշտ չլինէի անպայման հողապաշտ կը լինէի, հողը որ կենսատու է, հողը՝ որը կոչւում է հայրենիք:

Ընկղմել եմ խոր զգացումների մէջ եւ կարծես նիւթից չեղւում եմ: Բայց ոչ... գարնան մօտալուտ գալուստը զգում եմ իր բոլոր գեղեցկութեամբ ու բեղունութեամբ: Գարունը գալիս է, ուրիշ եղանակների հետ առայժմ գործ չունեմ, գարունն եմ ուզում, Ապրիլ ամիսը:

Ապրիլ ամիսն է, հայրենիքիս՝ Արեւմտեան Հայաստանի հողի վրայ եմ, մի գեղեցիկ գարուն, պայծառ արեւածագ, լազուր ու ջինջ երկինք, թարմ ու կանաչապատ բնութիւն, մեղմ զեփիւռ, գունագեղ հագուստներ հագած ժպտուն դէմքեր, բայց ոչ մի կանչ, ոչ մի հրահանգ գարնան դիմաւորելու համար: Գարուն է Ապրիլ ամիս, անցնում են օրերը, գարնան արեւը ծածկւում է թուխ ամպերով, ձախորդ ու սեւակնած օրեր են յաջորդում իրար, ագռաւներն ու գորտերն են սոխակների փոխարէն կռկռում, մարդիկ անհանգիստ են, ժխոր է տիրում, մահուան սարսափը Դամոկլեան սրի պէս կախուած է բոլորի գլխին: Դժխեմ իշխանաւորները ի՞նչ դաժան ծրագրեր են որոճում: Նոր իշխանաւորները նոր անուններով, իրենց տներում ապաւինած մարդկանցից, ի՞նչ են ուզում:

Գարուն է, Ապրիլի առաջին երեք շաբաթը վախ ու սարսափի մէջ անցաւ: Գարուն է սոսկումի գարուն, տխուր գարուն, ցաւոտ գարուն, մարդիկ տան անկիւններում ապաստանած, պատերի տակ ծուարած, ի՞նչ կա, ի՞նչ է պատահել:

Ապրիլ է գարնան միւս ամիսների պէս, ոչ, ոչ, գարուն է մահաբեր, գարուն է արիւնահեղ, գլխատում են, անխնայ սպանում որովայն են պատռում, ցաւագար ճիչեր են լսւում, հարայ, աման ով մարդիկ, մարդկանց սպանում են, տները թալանում ու հրդեհում, ապա ճիչերը խլանում մահաբերլռութեան մէջ: Ի՞նչու, այս ինչ վայրագ յանցագործութիւն ու մարդասպանութիւն է, բաւական չի՞:

Գարուն է, արիւն է հոսում, գարուն վշտոտ գարուն...

Արդեօ՞ք Աստծու երկնքից կամ այս աշխարհի որեւէ ծէգից օգնութիւն կը հասնի, կարեկից ձեռք կերկարի, ոչ, ոչ, ոչ մի ձայն ոչ մի օգնող ձեռք, աշխարհը պապանձուել է: Ապրիլը վերջանում է կիզիչ

Շար.ը էջ 19

ԱՆԳԼԻԱՅԻ BBC-ԻՆ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Մի հատուած Յուշերից)

Մոհամադ Ալի Ջամալզադէն պարսիկ գրականութեան նշանաւոր դէմքերէն է, որ 20րդ դարու սկիզբներուն ապրած եւ ստեղծագործած է Իրանի մէջ եւ յաճախ ճամբորդած է Եւրոպա:

Ան նաեւ գրած է իր Յուշերը, որոնց կարեւորը մէկ մասը կ'առնչուին 1915 թուի Հայոց Մեծ Եղեռնին: Ստորեւ կու տանք հատուած իր յուշերէն:

ՄՈՀԱՄԱԴ ԱԼԻ ՋԱՄԱԼԶԱԴԷ
ՊԱՐՍԿԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՀԱՐՄԻԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Մոհամադ Ալի Ջամալզադէն նկատւում է ժամանակակից պարսկական գրականութեան հայրը: Նա մեծ մասամբ ապրել է Պեռլինում եւ Հասան Թաղիզադէի ընկերակցութիւնում թղթակցել է յայտնի «Քաւէ» պարբերականին:

Ջամալզադէն 1915 թ. գալիս է Իրան եւ մօտ 16 ամիս մնալուց յետոյ վերադառնում է Գերմանիա: Այդ վերադարձին հանդիպում է հայ տեղահանուած քարաւաններին:

Նա Ապրիլ 1916ին Պաղտատից մեկնելով, նոյն տարուայ Մայիս 18ին հասնում է Պեռլին:

Ջամալզադէի ճամբորդութիւնը զուգադիպում է այն օրերին, երբ հայերը կոտորածի եւ ցեղասպանութեան էին ենթարկւում եւ ամէն տարի յիշում են այդ օրը, մի բան որ Թուրք կառավարութիւնը մերժում է ընդունել այդ հանգամանքը:

Միայն 2005 թ. Մարտ 3ին Թուրքիոյ վարչապետ Էրդողանը առաջարկեց որ պատմաբանները ուսումնասիրեն հայոց ցեղասպանութիւնը, որը հայերի կողմից մերժուեց:

Համաձայն Եւրոպական որոշ աղբիւրների, հայոց ցեղասպանութիւնը պիտի դասուի Թուրքիայի անդամակցութեան Եւրոպայում նախապայմաններում:

Որոշ երկրներ, օրինակ Քանատան, Ֆրանսան, Շուէյցարիան եւ այլն արդէն պաշտօնապէս ընդունել են հայոց ցեղասպանութիւնը:

Ստորեւ տալիս ենք Մոհամադ Ալի Ջամալզադէի յուշերից մի հատուած, որը տպուել է իր գրքում եւ կոչւում է «Ջամալզադէի յուշերը եւ գործունէութիւնը», տպուած Թեհրանում:

ՇԱՐԺՈՒՆ ՄԵՌԵԼՆԵՐԻ ՔԱՐԱՒԱՆԸ

Ճաշի մօտ էր երբ հասանք մի չորս հարիւր հայերի կիսամեռ խմբի, որոնց ժանդարմները չէին թոյլ տուել մի քիչ հանգստանալու: Կին եւ տղամարդ մի կտոր փալաս էին ճարել եւ թոկերով իրենց ոտքերին էին կապել որպէս կօշիկ որ մի կերպ դիմանան անապատի կիզիչ արեւին, ամէն մի ոտնաման նմանւում է մի օրօրոցի: Մարդ եւ կին կռացած փնտռում էին որ խոտ կամ արմատ ճարէի որ ուտէին:

Մի կին ինձ մօտեցաւ եւ իր երկու աղջիկներին 17 եւ 19 ամեայ ինձ ցոյց տալով բացատրեց որ նրանց մազերը տակից կտրել են որ ուշադրութիւն չգրաւեն (նա խօսում էր ֆրանսերէն), իր երկու աղջիկների ալմաստէ ականջօղերը ինձ առաջարկեց ի դիմաց մի փոքր հացի որ տայ իր աղջիկներին, որոնք գտնւում էին սովամահութեան եզրին: Ինձ պատեց ամօթ եւ խիղճ, որովհետեւ մենք ինքներս էլ ուտելիքի նեղութեան մէջ էինք: Ինչ որ կարողացայ իրեն բաժին տուի եւ ասեցի այդ ալմաստներն էլ քեզ մնայ:

Մի հասակաւոր մարդ մօտեցաւ մեզ, մաքուր եւ վարժ ֆրանսերէնով ասեց որ ինքը Իսթամպուլի համալսարանում մաթեմատիկայի պրոֆեսոր էր, իր 10 տարեկան տղան քաղցից մահամերձ է: Մենք իրեն ինչքան որ հնարաւոր էր ուտելիք տուեցինք: Նա ազահաբար կէսը կերաւ եւ միւս կէսը թաքցրեց իր շապկում, տեսնելով մեր հարցական հայեացքները՝ ասեց.

- Երեւի զարմանում էք թէ ինչու այս ուտելիքից իմ տղային բաժին չտուի, նա մահամերձ է կամ արդէն մահացած պիտի լինի, այնպէս որ ոչ մի տարբերութիւն չի անի: Դուք ինձ ասացէք, թէ այս անիծեալ պատերազմը ե՞րբ պիտի վերջանայ (առաջին համաշխարհային պատերազմը): Մենք ոչինչ չէինք կարող պատասխանել այդ հարցին:

Մենք հասանք մի գիւղակի, մեր պաշարը վերջացած լինելով, շատ դժուարութեամբ մի ոչխար գնեցինք եւ մորթեցինք, փորոտիքը հեռու նետեցինք: Անմիջապէս այդ խեղճ մարդիկ յարձակուեցին այդ զզուելի փորոտիքի վրայ եւ

Շար.ը էջ 19

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ
Ազգային, ժողովրդական, դասական երգերի անկուգական կատարող, հայրենի երգիչ
ՀԱՄԼԷԹ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ
և իր 8 հոգիէ բաղկացած նուագախմբի,
համերգները տեղի պիտի ունենան Կլէնտէյլում
Կիրակի, Յունիսի 7-ին և Շաբաթ Յունիսի 13-ին
Glendale High School-ի հանդիսասրահում,__ 1440 E. Broadway.
Տոմսերի և մանրամասնութիւնների համար հեռախօսել՝
Chaterian Video 818-242-6968 • Yerevan Printing 818-246-2070 • Kach Nazar 818-246-0125
Խումբը ելոյթներ է ունենալու նաեւ Ամերիկայի տարբեր հայաշատ քաղաքներում:

ՀԲԸՄ-Ի ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ՀԲԸՄ ԱՍՊԵՏՆԵՐՈՒ ՕԳՏԱՇԱՏ ԾՐԱԳԻՐԻՆ՝ “THE JOB SHADOWING PROGRAM”

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Հարաւային Գալիֆորնիոյ Շրջանակային Յանձնաժողովին զուգահեռ, Ասպետներու Համախմբումը կը կատարէ բացառիկ դրական աշխատանք հայ համայնքէն ներս: Արդարեւ, տարեկան իրենց կազմակերպած ազգային թեմաներով դասախօսութիւններուն, գրոյց-հանդիպումներուն, դրամահաւաք-ձեռնարկներուն կողքին, այս տարի, մտայղացութեամբը ատենապետ Պրն. Գուրգէն Պէրքսանլարի, եւ լրիւ աջակցութեամբն ու քաջալերանքովը ՀԲԸՄ-ի Քանոկա Փարքի Մանուկեան-Տեմիրճեան եւ Փասատինայի Երկրորդական Վարժարաններու տնօրէն Պրն. Յակոբ Յակոբեանի, ՀԲԸՄ-ի զոյգ երկրորդական վարժարաններու տասնմէկերորդ դասարաններու 26 աշակերտներ, կը մասնակցին ՀԲԸՄ Ասպետներու "The Job Shadowing Program"-ին: Այս ծրագիրին նպատակն է հայ աշակերտները ծանօթացնել տարբեր մասնագիտութիւններու, ուղղակի աշխատանքային օրուան մը գաղափարն ու առիթը տալով անոնց, արհեստավարժ մասնագէտի մը գործատեղիէն ներս: Թէ ինչպէ՞ս կ'ընթանան աշխատանքները, ի՞նչ դժուարութիւններ եւ մարտահրաւէրներ կը դիմագրաւեն անոնք իրենց մասնագիտական սովորական առօրեայէն ներս, ասոնց է որ կը ծանօթանան աշակերտ-աշակերտուհիները:

Եւ այսպէս, ՀԲԸՄ-ի Ասպետներու դիմումին ընդառաջելով, տասներկու կամաւոր արհեստավարժներ՝ բժիշկներ, ճարտարագէտներ, ազատ ձեռնարկատէրեր, առեւտրականներ, իրենց անձնական աշխատատեղին հրաւիրելով մէկական աշակերտ, օր մը ամբողջ անոնց հետ կ'ունենան փորձառութեան եւ գիտելիքի փոխանցման ժամեր, իսկ աշակերտը գաղափար ստանալուն կողքին, դէմ յանդիման կը գտնուի ասպարէզային իրականութեան մը հետ. բան մը, որ որքա՜ն օգտակար է եւ հաճելի: Ամենէն գլխաւորը այս ծրագիրին՝ առիթն է, որ կը տրուի աշակերտին, իսկ ծրագիրը՝ հարիւր առ հարիւր ուսուցողական է եւ արժանի բուռն ծափահարութիւններու:

Այստեղ, յարմար կը նկատենք յիշել անունները այն տասներկու կամաւոր ազգայիններուն, որոնք սիրայօժար կը տրամադրեն իրենց ժամանակն ու կարելիութիւնները, օգտակար հանդիսանալու մեր դպրոցականներուն: Թէ՛ Ասպետներու Վարչութիւնը, թէ՛ տնօրէնութիւնը, թէ՛ ծնողները եւ թէ աշակերտները կը միանան մեր համեստ շնորհակալական խօսքին, որ այս պարագային ուղղուած է հետեւեալ հայրենակիցներուն: Իսկապէս, անոնք կը կատարեն հաճելիին եւ օգտակարին զուգորդումով յառաջ եկած յաջող քայլ մը, որ վստահաբար օրինակելի պիտի ըլլայ յետագային այլ հայրենակիցներու համար: Ներկայիս իրենց աշխատանքային վայրերուն դռները լայն բացած են հետեւեալները. Պրն. Սթիվ Համբար՝ անշարժ գոյքի առուծախի ասպարէզ, Պրն. Տիրան Ճէրէճեան՝ դեղագործական ասպարէզ, Պրն. Պերճ Շահպազեան՝ դրամատնային ասպարէզ, Պրն. Արա Մալոյեան՝ ճարտարագիտական, Պեւըրլի Հիլզի քաղաքապետարան, Տիկ. Նայիրի Պալեան՝ կալուածային առուծախ, Տոքթ. Կապի Արսլանեան՝ ատամնաբուժական, Պրն. Արամ Ակինեան՝ հաշուապահական, Տոքթ. Յարութ Եաղսըզեան՝ հիւանդանոցային, Պրն. Գէորգ Գալէնտէրեան՝ հիւսուածեղէնի ներածում եւ առաքում, Պրն. Համբիկ Սինանեան՝ շինարարական եւ կալուածային առուծախ, Տոթք. Կիրակոս Մինասեան՝ մանկաբուժական եւ Պրն. Գուրգէն Պէրքսանլար՝ առեւտրական ասպարէզ:

Ահաւասիկ գնահատելի նմոյշ մը ելեկտրոնային նամակի միջոցով փոխանակուած գիրերէ: Անճելա Թասլաքեանը ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տեմիրճեան Վարժարանի 11-րդ դասարանի աշակերտուհի է: Ան տեղեկանալով այս ծրագիրին մասին, մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց կու տայ: Ծնողքին ու դպրոցի տնօրէնութեան քաջալերանքն ալ ստանալով, ան ներկայ կը գտնուի եւ դարձեալ պիտի այցելէ Պրն. Արա Մալոյեանի աշխատանքային վայրը: Վերջինս Պեւըրլի Հիլզի քաղաքապետարանի փոխ-ճարտարագէտի պաշտօնը կը վարէ ներկայիս: Անճելան իր նամակին մէջ շնորհակալութիւն կը յայտնէ, որ Պրն. Մալոյեան իր թանկագին ժամանակը տրամադրեց եւ բազմազբաղ ժամանակացոյցէն լայն պահեր նուիրեց իրեն: »Շատ բան սորվեցայ ճարտարագիտութեան (engineering) մասին ընդհանրապէս: Մեծապէս կը գնահատեմ ինծի համար ձեր կատարած շրջայցը, որուն ընթացքին մանրամասն տեղեկութիւններ տուիք քաղաքին մասին«: Պրն. Մալոյեան, իր հերթին կը գրէ, թէ ինք եւս շնորհակալ է Անճելային նախաձեռնութենէն եւ իրեն համար հաճելի էր քննարկելու քաղաքապետարանի տեղական կառոյցը, կազմակերպուածութիւնը, տարբեր բաժանմունքները, թէ ինչպիսի ծառայութիւններ կան, եւայլն: «Մեր երկխօսութիւնը ճարտարագիտութեան եւ անոր ճիւղերուն մասին աւելի հետաքրքրական դարձան քու դիպուկ հարցումներովդ», կը շարունակէ Մալոյեան: Այստեղ, պարզապէս օրինակ մըն է մեր բերածը, ուր նաեւ կ'իմանանք Անճելային ծնողքին գոհունակութիւնն ու շնորհակալական խօսքերը վարժարանի տնօրէն Պրն. Յակոբ Յակոբեանին եւ Ասպետներու վարչութեան ատենապետ Պրն. Գուրգէն Պէրքսանլարին:

Անգամ մը եւս անվերապահօրէն կը գնահատենք այս ծրագիրը նախաձեռնողներն ու իրականացնողները, որովհետեւ անոնք գիտակից են իրենց առաքելութեան եւ այդ առաքելութիւնը սրտամօտ է Բարեգործականին: Բարոյական ներդրումը ազգային հասարակական գործին՝ իւրաքանչիւր գիտակից հայու պարտականութիւնն է:

Հ.Ա.Ս.

ՊԷՅԼԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՆՇԵՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 94-ԱՄԵԱԿԸ

Հաւատարիմ իր հիմնադիրներու բարի աւանդութեան Պէյլանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը՝ այս տարի եւս նշեց Մեծ Եղեռնի 94-րդ տարեդարձը: Այս առթիւ յատուկ հոգեհանգստեան արարողութիւն տեղի ունեցաւ Հոլիվուտի Ս. Յովհաննու Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ օրուան պատարագիչ, Արեւմտեան թեմի առաջնորդական ընդհանուր փոխանորդ՝ Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեանի: Այնուհետեւ եկեղեցւոյ կից սարհին մէջ տեղի ունեցաւ հոգեճաշ եւ ապա պատշաճ յայտագիր: Օրուան գլխաւոր բանախօսն էր Տոքթ. Համբիկ Սարաֆեան: Ան հանգամանօրէն խօսեցաւ քաներորդ դարու առաջին ցեղասպանութեան եւ անոր հետ առնչուող հիմնախնդիրներու մասին:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ԿԼԵՆՏԷՅԼԻ ԱԼԵՔՍ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Համագաղութային ձեռնարկներու շարքին Ապրիլ 24ի երեկոյեան, Կլենտէյլի Ալեքս Թատերասրահին մէջ, յիշատակի հանդիսութիւն մը տեղի ունեցաւ նուիրուած Մեծ Եղեռնի 94րդ տարեդարձին:

Կլենտէյլի քաղաքապետական Խորհուրդի նախաձեռնած սոյն միջոցառումին իր օժանդակութիւնը բերած էր նաեւ այս հայաշատ քաղաքի Միացեալ Մարմինը:

Օրուան հանդիսավարն էր Կլենտէյլ քաղաքի Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ Արա Նաճարեան, որուն բացման խօսքէն ետք բեմ հրաւիրուեցաւ ծանօթ հրապարակախօս եւ հեղինակ Մարք Արաքս: Ան իր ելոյթին մէջ անդրադառնալէ ետք օսմանեան Թուրքիոյ հեռանկարներու մասին, խիստ կարեւոր նկատեց Ցեղասպանութեան ճանաչման գործընթացի շարունակութիւնը, մինչեւ հայ ժողովուրդի արդար իրաւունքներու հատուցումը:

Այնուհետեւ ելոյթներ ունեցան նաեւ Կելնտէյլի քաղաքապետ Ֆրէնք Քինթերօ, գոնկրեսական Էտըմ Շիֆ եւ Քալիֆորնիոյ Խորհրդարանի անդամ Փոլ Գրիգորեան: Բոլորն ալ իրենց զօրակցութիւնը յայտնեցին հայ ժողովուրդի անժամանցելի արդար դատին:

Հանդիսութեան գեղարուեստական յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին Կլենտէյլի Հայ Սքուլի երգչախումբն ու Գոռ Մխիթարեան:

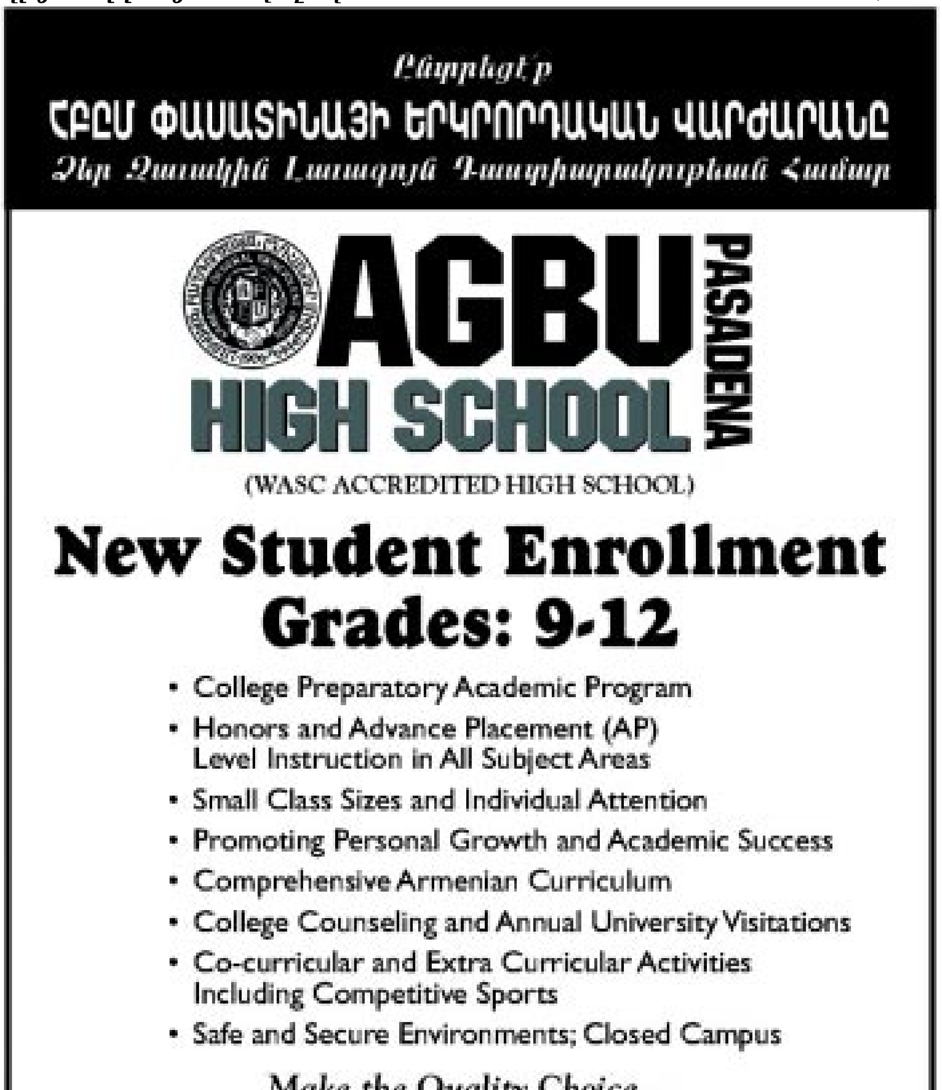

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր,
եւ կը ցանկանաք զանոնք նուիրել
Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝
հաճեցէք կապ պահել մեզի հետ:

G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104
Norserount@sbcglobal.net

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ՀԱՅԿԻ ԱՆՄՈՌԱՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

«Մասիս»ի Ապրիլ 18ի թիւով, գուժած էինք եղերական մահը Հ.Մ.Մ.ի մարզիկներէն՝ Հայկ Օհանեանի: Ստորեւ կու տանք իր կենսագրականը եւ իր մօր հրաժեշտի խօսքը:

ՀԱՅԿ ԳՐԻԳՈՐԻ ՕՀԱՆԵԱՆ

Հայկ Գրիգորի Օհանեանը ծնուել է 1989 թ. Ապրիլի 16ին, Երեւան քաղաքում: 1991 թ. Դեկտեմբերի 19ին ընտանիքով, մօր, հօր, մեծ պապի, տատիկի ու մօրաքոյրի հետ տեղափոխուել է Լոս Անճելոս մշտական բնակութեան:

Աշխոյժ երեխայ էր Հայկը, անչափ հետաքրքրասէր ու պրպտող: Սիրում էր խաղալ, թռչկոտել, անվերջ հարցեր էր տալիս, սիրում էր լողալ ու հեծանիւ քշել: Պարզ հայեացք ունէր Հայկը, ոսկէ գանգուր մազեր ու նմանը չունեցող ժպիտ... Ժպիտ, որը յետոյ ոչ միայն պիտի ջերմացնէր իր ընտանիքը, այլեւ իր բոլոր ճանաչողները ընկերներն ու բարեկամները:

Վալոդ պապը քանի որ տղայ զաւակ չունէր, յատուկ ուշադրութեամբ էր հետեւում փոքրիկ Հայկին: Տատը՝ Եղսիկը սիրում էր իր Հայկին եփում, կերակրում, լուանում եւ հագցնում: Թերեւս ոչ ոք աւելի ժամանակ չի անցկացրել Հայկի հետ, քան տատը եւ այդ էր պատճառը որ թոռնիկին մօր սիրով էր սիրում Եղսիկը եւ ոչ թէ տատի: Ու յետոյ, երբ Հայկը մեծացաւ յաճախ էր ասում, որ երեք մայր ունի ինքը՝ տատիկը, Մարինէն մօրաքոյրն ու մայրը: Թէկուզ եւ հօրական կողմի մեծ ծնողքը Ալբերտն ու Հռիփսիկը հեռու էին իրենից, բայց Հայկը գիտէր, որ նրանք էլ են իրեն շատ սիրում: Հոլիվուտում էր ապրում Հայկիկը, Ուինոնա փողոցի վրայ, այնտեղ անցաւ մանկութիւնը, խաղաց թաղի երեխաների հետ, յաճախեց Los Feliz Elementary դպրոցը, ապա միջին դասարաններում Ռոզ եւ Ալեք Փիլիպոս վարժարանը: Շատ ընկերներ ունէր Հայկը, սիրում էր շփուել, դուրս գալ, ճանաչել, Նորը միշտ ձգում է իրեն եւ այդ էր պատճառը, որ մօր թոյլտուութեամբ շարունակեց ուսումը Marshal High School-ում եւ աւելի ընդարձակեց արդէն բազում ընկերների շրջանակը: Հայկի համար սահմաններ գոյութիւն չունէին: Բարեկամանում էր բոլորի հետ մէկ վայրկեանում գերում դիմացինին ու վստահութիւն ներշնչում: Բարի էր Հայկը, պարզ ու անկեղծ ու այդ էր պատճառը, որ ընկերներն այդքան սիրում էին իրեն:

Դպրոցը աւարտեց 2007ին, յաճախում էր Փասատինայի, Կլենտէյլի եւ Լոս Անճելոսի Community Colleg-ները: Շատ նախասիրութիւններ ունէր, բայց վերջնականապէս չէր էլ որոշել ինչ մասնագիտութիւն պիտի ընտրի, մէկ հոգեբան էր ուզում դառնալ, մէկ ատամնաբուժ, մէկ փոթոժուռնալիստ ու մէկ էլ գրող: Յետոյ ուզում էր մարզիչ դառնալ, բուժաշխատող ու մէկ էլ խոհարար: Հայկը բազում երազանքներ ունէր, զարմանալի մեծահոգութիւն, խոր, անյատակ հոգեկան աշխարհ եւ կարճ շատ կարճ երկրային կեանք: Աւաղ, Հայկի կենսագրականը չի կարող երկար լինել, նա շատ երիտասարդ թողեց այս կեանքը, բայց իր ապրած կարճ 20 տարիներով նա շատ կարեւոր պատգամ թողեց մեզ, ապրողներիս: Հայկը հնարաւորութիւնը չունեցաւ հասուն տղամարդ դառնալ ու զաւակներ դաստիարակել: Իր խօսքի փորձի միջոցով մեզ իր պատգամը հաղորդեց: Հայկի պատգամը իր ապրած կեանքն է, եղէք բարի, կենսասէր, վայելէք կեանքը, սիրէք Աստծուն, մի չարացէք, ու ապրէք ձեր օրն այնպէս ձեր կեանքի վերջին օրը կ'ապրէիք:

Գնաս բարով Հայկ, քո երկնային ժպիտը մեզ պահապան:

ՄՕՐ ԱՆԱՒԱՐՏ ԶՐՈՅՑԸ ՀՐԱԺԵՇՏԻՑ ԱՌԱՋ

Հայկ, տղաս, իմ միակ, իմ անգին զաւակ, դու իմ կեանքի խթանիչ ուժ, իմ նպատակ, իմ ուրախութիւն: Եթէ տրտնջացել եմ, բողոքել, միայն քո կարօտից, քանզի ներկայութիւնդ էի որոնում ամէն վայրկեան, եթէ քննադատել եմ, միայն քո սիրուց, քանզի անթերի էի ուզում քեզ տեսնել: Թէ տագնապում էր սիրտս, միայն քո կեանքի, քո ապահովութեան համար: Թէ մայր, թէ հայր էի քեզ համար, ու շատ անգամ շփոթում էի դերերը...

Հազա՛ր ներողութիւն...

Կատարուեց ամենասարսափելին, երբեւէ ծնողի համար ամենամղձաւանջայինը, վատթարագոյնը ոճիրներից: Անմեղ արիւն թափուեց Զատիկի օրը, իմ որդու անմեղ արիւնը...

Հայկ, յիշում ես որքան էինք խօսում կեանքի ու մահուան առեղծուածի մասին, իւրաքանչիւրիս առաքելութեան մասին այս կեանքում, թէ ինչո՛ւ ենք աշխարհ գալիս, ինչո՛ւ ենք մեռնում, թէ Աստուած ինչո՛ւ է ծնում մեզ որոշակի պայմաններում, տալիս վերուստ ընտրուած ծնողներ ու ընտանիք: Ու յիշո՞ւմ ես, մենք երկուսս էլ ինչքա՜ն ուրախ էինք, որ Աստուած հենց քեզ էր ընտրել ինձ որդի, ու ինձ քեզ մայր: Հաւատա, եթէ ի սկզբանէ իմանայի, որ ծայրագոյն ցաւը պիտի ունենայի քեզ որդի ունենալով, դարձեալ Աստծուն պիտի խնդրէի, որ քեզ որդի ունենալու գերագոյն երջանկութիւնը ինձ պարգեւի: Դու Արեւ էիր տղաս, քո ժպիտը Արեւ էր, քեզ հետ ապրած ամէն վայրկեանը ուրախութիւն էր ինձ համար: Աստծոյ նուէրն էիր դու, հողեղէն պարգեւ քեզ տեսնելու, գրկելու քեզ հետ ապրելու պայմանով... 20 տարուայ նուէր ու յաւերժական պարգեւ... քո մահից յետոյ... Ես գիտեմ որ դու կաս, որ դու ապրում ես, դու ամէնուր ես, ուրիշ ձեւի մէջ, ուրիշ հարթութեան վրայ: Հիմա արդէն գիտեմ, թէ ինչու էիր անվերջ շտապում, ինչու հոգիդ դադար չունէր, ինչու չէիր քնում գիշերները: Ժամանակը քիչ էր, անելիքները՝ շատ...

Դու պիտի հասցնէիր տեսնել հնարաւորին չափ շատ, հասկանալ, ընկալել կեանքը, ճանաչել գերագոյն ու միակ ճշմարտութիւնը: Չէ՞ որ դա է մեր ծնուելու նպատակը: Զատիկի վաղ առաւօտեան տակաւին արեւը չծագած, դու յաղթայարեցիր ամենադժուարը: Կեանքի ու մահուան այդ սահմանը անցնելով մէկ վայրկեանում քո փորձը հազարապատկուեց ու հիմա դու քո մօրից իմաստուն ես: Հիմա դու մեզնից իմաստուն ես: Փա՜ռք քեզ շատ, Տէր իմ Աստուած:

Ես գիտեմ, որ հանգիստ ես հիմա, լուսաւորուած ու քո ոչ հողեղէն, երկնային ժպիտով մեզ ես հսկում վերեւից:

Գնաս բարով, տղաս, քո հողեղէն մարմնին հանգստութիւն...

Իսկ հոգուդ՝ անմահութիւն...

Եւ երբ իմ կեանքի օրերը վերջանան ամենակարող Աստծու կամքով ու ինձ Տէրը արժանի համարի քեզ տեսնելու, գիտեմ, որ սպասելու ես ինձ կեանքի ու մահուան դարպասների մօտ դիմաւորելու անսահման կարօտով տոգորուած հոգուս:

Գնաս բարով իմ Արեւ, իմ կեանք, իմ թագ ու պարծանք: Գնաս բարով Հայկ...

Յաւերժ քո մայրդ՝ Գայանէ

ՄԱՔԱՌՈՒՄ
ՆՇԱՆ ԵՂԵԱՆ

Վեց հարիւր տարի մեր կոռ ճակատին
Ինքնութեան դաժան կնիքն ն քկրել,
Վեց հարիւր տարի մեր սուրբ հաւատին
Բռնակալները փորձեն են տիրել:

Նրանք քանդեոլ են վանքերը մեր հին,
Ու մեր բերդերը ամպերում կորած,
Իմմ ժողովրդին գցել դռնէ դուռ
Լլկել, չարչարել ու թողել սոված:

Սակայն թալանի աւեր աւարում
Մի տեղ օճախի կրակն էր վառւում,
Մի տեղ սարսափի անապատի մէջ
Հայկեան մանուկը տառերն էր սերտում:

Այսպէս հալածուած հայ ժողովուրդը
Փիւնիկի միջից իր սուրն էր կռել
Վեց հարիւր տարուայ մեր սուրբ ոստանը
Բորենիներին բաժին էր ընկել:

Սարդարապատի ճակատամարտով
Հայ ժողովրդի ճակատը պարզուեց,
Հերոս Չէյթունցու հպարտ կեցուածքով
Արցախցին արեան վրէժը լուծեց:

Ով հայ ժողովուրդ, հզօր է կամքդ
Քո զաւակներով ամուր բռունցքուիր,
Ու աշխարհակալ պապերիդ նման
Քո երկրիդ պայծառ ապագան կերտիր:

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
«ՆՈՐ ՕՐ» Շաբաթաթերթի

Սրտբաց զրոյց-հանդիպում
Սփիւռքահայ Մտաւորական
ՏՈՔԹ. ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆԻ հետ

Մասնակցութեամբ՝
Զորf-Մարզպանի Հայրենակցական Միութեան,
Հայ Անթապցիներու Մշակութիայն Միութեան
եւ Ամերիկայի Հայ Գրողներու Միութեան

Տեղի կ'ունենայ Հինգշաբթի, Ապրիլ 30, 2009,
երեկոյեան ժամը 7:30ին, ԹՄՄ «Պէշկէօթիւրեան»
կեդրոնի հանդիսասրահին մէջ,
Ալթատինա, Փասատինա:

Ներկայս ընդունիլ որպէս անձնական հրաւէր:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ
ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ

CHARTER CABLE 280-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ԿԼԷՆՏԷՅԼ, ՊԸՐՊԷՆՔ, ԼԱ ՔՐԷՍԷՆԹԱ)
GLOABCAST SATELLITE
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-11:00

ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

ՆԵՈՕՍՄԱՆԻԶՄԻ ԴՈԿՏՐԻՆԻ ՅԻՒՍԻՍԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 6-էն

կովկասեան վտարանդիների՝ Թուրքիայից Ռուսաստան ներթափանցելու բոլոր խողովակներն առայսօր կազմակերպւում եւ օգտագործւում են Թուրքական հետախուզութեան կողմից: Ներկայումս Թուրքական էմիսարները փորձում են Աբխազիայի ռազմական հրամանատարութեանն առաջարկել միջոցառումներ, որոնք նպատակ ունեն վերակողմնորոշել չճանաչուած հանրապետութեան զինուած ուժերը դէպի Թուրքիա:

Կան տուեալներ, որ Անքարան փորձում է երկարաժամկէտ կտրուածքով Աբխազիայում լուծել ռազմական կադրերի պատրաստման համար անհրաժեշտ, հրապարակե ունենալու խնդիրը, իսկ այդ կադրերը պէտք է պատրաստուեն հիւսիս-կովկասեան ժողովուրդների՝ ադղների, կաբարդինների, աբազինների ներկայացուցիչներից:

Ենթադրւում է, որ այս նախագիծը նպատակ ունի ուժեղացնելու Թուրքիայի ազդեցութիւնը Հիւսիսային Կովկասի արեւմտեան մասում, ինչպէս նաեւ վերահսկողութեան տակ ունենալ մարդկանց զգալի թուակազմով խմբաւորում, որն ընդունակ է մարտական եւ դիվերսիոն գործողութիւններ իրականացնելու: Եթէ յաջողուի կազմակերպել ծովային եւ օդային հաղորդակցութիւն Թուրքիայի ու Աբխազիայի միջեւ, ապա այս խնդիրը լիովին լուծելի է: Վերոնշեալ խնդիրներով էր հաւանաբար պայմանաւորուած նաեւ Թուրքիայի կողմից Սերգեյ Բաղապշին եւ նրա թիմին ցուցաբերուած աջակցութիւնն Աբխազիայի նախագահական ընտրութիւններում, երբ, ռուսամէտ «կուսակցութիւնից» բացի, Աբխազիայում երեւան եկաւ աւելի ազգայնական «կուսակցութիւն», որը, չընդգծելով դէպի Թուրքիա իր կողմնորոշումը, այնուհանդերձ, կապեր ունէր Անքարայի հետ:

ԱՊՐԻԼ 24-Ը ՊԱԹՈՆ ՌՈՒԺԻ ՄԷՋ

Շարունակուած էջ 8-էն

րեց Տօքթ. Սաղրեանը իր խօսքը ըսելու: Շուրջ 45 վայրկեաններու ընթացքին, յարգելի բանախօսը հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով անդրադարձաւ Ցեղասպանութեան հետ կապուած պատմաքաղաքական եւ մարդկային դէպքերուն, շեշտը դնելով Թուրքերու կողմէ Ցեղասպանութեան ճանաչումէն անդին, անոր հետ կապուած հայ ժողովրդի պահանջքներուն վերադարձ բռնագրաւուած հողերու, նիւթական հատուցում, Թուրքիոյ մէջ հայ եւ այլ փոքրամասնութեանց իրաւունք, եւայլն: Բանախօսութեան աւարտին, տեղի ունեցաւ հարց-պատասխանի աշխոյժ եւ հետաքրքրական պահ, որու ընթացքին, մանաւանդ երիտասարդներու կողմէ, հարցումներ եղան Թուրքիոյ վարած ուրացման քաղաքականութեան, միջազգային շրջանակներու գործին, եւայլն: Հարցումներուն տրուեցաւ կարելի եղածին չափ գոհացուցիչ պատասխաններ:

Ցայտագրի աւարտին, արտասանական եւ երգային բովանդակութեամբ ելոյթներ ունեցան Սօսի Գալթաքճեան եւ Ազատուհի Մութաֆեան: Ապա, Հայր Զաւէն անգամ մը եւս անդրադարձաւ Ցեղասպանութեան իմաստին, եւ «Պահպանիչ»ով փակեց երեկոն:

Ցայտագրի 3րդ բաժինով, տեղի ունեցաւ հոգեճաշ զոհուածներու յիշատակին:

Բոլորին վկայութեամբ, եզակի ձեռնարկ մըն էր Պաթոն Ռուժի մէջ Եղեռնի 94-ամեակի յիշատակութիւնը, որուն համար իրապէս շնորհաւորելի են շրջանի պատասխանատու շրջանակները, ի մասնաւորի Ս.Դ.Հ.Կ. «Ժիրայր Մուրատ» մասնաճիւղի ընկեր-ընկերուհիները, ղեկավարութեամբ ընկ. Վազգէն Գալթաքճեանի:

ՅԱՐՈՒԹ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ

Շարունակուած էջ 7-էն

հութիւնը եւ տեղ չես հասնիր, չես յառաջդիմեր:

5. Ազգասէր մարդը անձնասէր չի կրնար ըլլալ, կ՚ըսէր հայրս: Կեանքդ միայն քեզի համար պիտի չապրիս, այլ ընտանիքիդ ու ազգիդ համար ալ: Միայն այդպէս վարուելով կրնանք զօրացնել մեր ընտանիքները, մեր ազգը:

6. Գործի մը չի ձեռնարկած, մտածէ անոր հետեւանքներուն մասին, վաղուան օրուան մասին: Եթէ պատկերացումդ լաւն է, աւելի աշխուժութեամբ կը փարիս գործիդ եւ յաջողութիւնդ աւելի ապահովուած կ՚ըլլայ:

Երբ իմ սեփական տունը գնեցի, հայրս 80 տարիքը բոլորած էր: Զարմանքով եւ հիացումով կը դիտէր իրեն, թէ ինչպիսի՞ աշխուժութեամբ պարտէզին հող կը տանէր եւ պտղատու ծառեր կը տնկէր: Օր մը, երբ մեր պարտէզի աշխատանքէն դադար կ՚առնէինք, իրեն ըսի թէ անհամբեր եմ տեսնելու թէ ծառերը ե՞րբ պիտի մեծնան, պտուղ տան, որ մենք միասին մեր աշխատանքին պտուղները վայելենք: Հայրս կռահելով միտքս, ըսաւ, տղաս, թերեւս ես չտեսնեմ այդ օրը, բայց վստահ եղիր, որ այսօրուընէ իսկ իմ սիրտը ուրախ է այդ օրուան տեսիլքով:

Մենք ամէն տարի, Ապրիլ 24ի օրը կրնանք հաւաքուիլ այստեղ, Երեւանի մէջ, թէ աշխարհի տարբեր երկիրներուն մէջ ոգեկոչելու մեր նահատակներու յիշատակը: Եթէ մեր այս հաւաքները ձեւական բնոյթի պիտի ըլլան, ապա տեղ չենք հասնիր, արժանին մատուցած չենք ըլլար մեր նահատակներուն: Բայց երբ ամէն մէկս, մեր ամենօրեայ կեանքին մէջ, անձնասէր ըլլալէ աւելի ըլլանք ազգասէր, երբ մեր խօսքն ու գործը համապատասխանեցնենք իրարու, երբ փոխանակ իրարու նախանձելու, թիկունք կանգնինք իրարու, երբ մենք մեր փրկութեան ու յաջողութեան համար ապաւինինք մեր սեպհական, հաւաքական ուժին, երբ մենք ատելութիւնը մեր մէջէն դուրս վանելով, լեցուինք սիրով, ապա բոլորիս սրտերու ալ այսօր իսկ գոհունակութեամբ եւ ուրախութեամբ կը լեցուին, որ եթէ ոչ մեր կենդանութեան, ապա մեզ յաջորդող սերունդներուն օրով, անպայման իրականացուցած կ՚ըլլանք մեր նահատակներուն, մեր ֆիտայիներուն, մեր ժողովուրդի կիսատ մնացած, անկատար երազները: Ահա այդ գիտակցութեամբ միայն մենք մեզ կը բարձրացնենք եւ տեղ կը հասնինք, թէ անհատական եւ թէ հաւաքական մակարդակի վրայ:

ԱՏԱՆԱՅԻ ԿՈՏՈՐԱԾԸ ԵՒ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ

Շարունակուած էջ 13-էն

- Վեր. Յակոբ Գունտաքճեան - Հովիւ՝ Հասան Պէյլիի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Վեր. Ստեփան Յովհաննէսեան - Հովիւ՝ Խառնէի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Պատուելի Թադւոր Յակոբեան - Հովիւ՝ Պաղչէի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Պատուելի Կարապետ Քիւփէլեան - Հովիւ՝ Օսմանիէի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին

ՍԱՅ ԿԷՋԻՏԻ ՄԷՋ

- Պատուելի Լեւոն Սողոմէեան - Հովիւ՝ Հաճընի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին
- Պատուելի Ասատուր Թոփալեան - Հովիւ՝ Ֆէքէի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Պատուելի Մելիտոն Մալեան - Հովիւ՝ Սիսի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Պատուելի Արտաշէս Պոյաճեան - Հովիւ՝ Շարի (Կոմանա) Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Պատուելի Յակոբ Ալպարեան - Հովիւ՝ Կապանի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:
- Պատուելի Կոստանդին Սիւյահեան - Հովիւ՝ Կարս-Պազարի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

ՀԱՄԻՏԻԷԻ ՄԷՋ

Պատուելի Մարգար Գալուստեան - Հովիւ՝ Համիտէի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

Պատուելի Յովակիմ Գայայեան - Հովիւ՝ Ալպուսթանի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին:

Վերոյիշեալ Հայ Հոգեւոր Հովիւներէն անկախ՝ նահատակուեցան ամերիկացի երկու միսիոնարներ - Վեր. Դանիէլ Ռաճըրզ՝ Ատանայի շրջանի Ամերիկայի Աւետարանչական կազմին ներկայացուցիչը, եւ Վեր. Հէնրի Մաուըրըր՝ Հաճընի շրջանի միսիոնարը:

Ասոնցմէ զատ նահատակուեցան 13 աշխարհական պատուելիրակներ՝ 9 այր եւ 4 կին, որոնց անունները չեն յիշատակուած:

Կասկած չկայ որ Կիլիկիոյ Հայ Աւետարանական Միութիւնը մեծ հարուած մը կրեց Ատանայի այս ահաւոր կոտորածին պատճառաւ՝ որուն ընթացքին բնաջնջուեցաւ իր ղեկավարներուն կէսէն աւելին...: Հրաշքով ազատեցաւ Վեր. Համբարձում Աշճեան (1863-1938)՝ Ատանա քաղաքամասի Հայ Աւետ. Եկեղեցիին Հոգեւոր Հովիւը: Աստուած պահած էր զայն որպէսզի յետագայ ամիսներուն ճակատագրական դեր խաղար հայ ազգային կեանքին մէջ: Թէեւ ան թիրախ դարձաւ յարձակումի, սակայն, մազապուրծ ազատեցաւ ստոյգ մահէ: Իբրեւ հեռատես, խոհեմ, եւ հասուն եկեղեցական ու ազգային ղեկավար ան խիստ յատկանշական դեր մը խաղաց ջարդին ընթացքին, ու անկէ ետք: Կոտորածին ընթացքին, ու ապա յաջորդող ժամանակշրջանին մեծ եղաւ Վեր. Աշճեանի խիզախ ու դրական ներդրումը, բանակցութիւններու ընթացքին: Հազիւ սկսած էր կոտորածը երբ ան իր շուրջը հաւաքեց Ատանայի հոգեւոր պետերը խորհրդակցութեան համար: Պէտք է յիշել որ այն օրերուն Ատանայի առաջնորդ Սրբազանը Եգիպտոս կը գտնուէր՝ որով. Վեր. Աշճեան քաջութիւնը ունեցաւ առաջնորդի դեր ստանձնելու:

Վերոյիշեալ ժողովին ծնունդը առաւ Հոգեւոր Պետերու Մարմին մը որուն ատենադպիրի պաշտօնը վստահուեցաւ Վեր. Աշճեանին: Քանի մը օտար լեզուներու քաջածանօթ, ու գոլէճական եւ աստուածաբանական բարձրագոյն հաստատութիւններէ շրջանաւարտ, ան վարպետ դիւանագէտի մը հանգոյն կատարեց թղթակցութիւնները Թուրք եւ օտարազգի քաղաքական եւ ուրիշ մարմիններու, ինչպէս նաեւ զանազան հաստատութիւններու հետ: Որպէս գլխաւոր խօսնակը Հոգեւոր Պետերու Մարմինին, ան ճարտարօրէն վարեց բանակցութիւնները առնչակից բոլոր պաշտօնատարներու հետ: Վեր. Աշճեան կարեւոր եւ դրական դեր մը ունեցաւ հայ երեք համայնքներու միասնական եւ միաճակատ դիրքաւորման մէջ, ինչ որ հիացուց օտար դեսպանատուները եւ դիւանագիտական գործակալները: Նոյնիսկ Թուրք պետական անձնաւորութիւններ խորապէս տպաւորուեցան անոնց ցուցաբերած քաղաքական ու համայնքային համերաշխ գործելակերպէն: Կրնանք ըսել որ երեք համայնքներու միակամ գործունէութիւնը «ծունկի բերաւ» Ատանայի նոր կուսակալը, որ կոտորածէն տասը ամիս ետք հաշտութեան շքեղ ճաշկերոյթ մը սարքեց որուն ներկայ եղան Թուրք եւ օտար դիւանագէտներ: Այս մէկը տեղի ունեցաւ 5 Փետրուարի, 1910ին, որուն ներկայ եղան աւելի քան չորս հարիւր հոգիներ:

Ահա այս ճաշկերոյթին ընթացքին էր որ երեւան եկաւ Վեր. Աշճեանի քաղաքական հասունութիւնը եւ իբրեւ հայ՝ իր աներկբայ ազգասիրութիւնն ու խիզախութիւնը: Թուրք քաղաքապետին եւ կուսակալին ճառերէն ետք ան իբրեւ Հոգեւոր Պետերու Մարմինին խօսնակը ոտքի ելաւ, ու ի միջի այլոց ըսաւ. «Ձեր ազնիւ ներողամտութիւնը խնդրելով, կ'ուզեմ հետեւեալ խնդրանքը ներկայացնել: Նախ կը խնդրեմ կառավարութենէն որ չդատապարտէ ամբողջ ազգը (հայութեան դէմ) գործուած ոճիրին համար: Զայն գործադրող սակաւաթիւ մարդիկն են միայն մեղաւորները: Երկրորդ, պիտի խնդրէի մեր իսլամ հայրենակիցներէն որ իրենց շահը չփնտռեն ուրիշներու կորուստին մէջ: Ատանայի այս աղէտին պատճառաւ մենք՝ քրիստոնեաներս՝ մեծ կորուստի ենթարկուեցանք: Արդեօք մեր իսլամ հայրենակիցները այս դժբախտ պատահարին իբրեւ արդիւնք վսեմացա՞ն թէ՝ նուաստացան: Երրորդ, մենք անկեղծօրէն կը սիրենք այս երկիրը, բայց նաեւ ի սէր Աստուծոյ՝ արդարութիւն կը պահանջենք...: Եթէ կը սիրէք ձեր հայրենիքը, եթէ կը սիրէք ձեր կառավարութիւնը, եթէ կը սիրէք ձեր Աստուածը, վերջ տուէք այլեւս այսպիսի վարմունքի, եւ թող (բոլորս)՝ իսլամ եւ ո՛չ-իսլամ հայրենակիցներ միաբանութեամբ եւ համերաշխութեամբ ապրինք, ու պատճառ չըլլանք այս հայրենիքին տկարացման... մէկ նպատակով ու մէկ սրտով ամրացնենք այս նուիրական հայրենիքը, ու փառաւորենք զայն, որովհետեւ միաբանութիւնով հաստատ կը մնանք, իսկ բաժանումով՝ կ'իյնանք»: (Վեր. Հ. Աշճեան, «Ատանայի Եղեռնը», Նիւ Եորք, 1950, Հատընտիր հատուածներ, էջ 108-112):

Հայ երեք համայնքներու գործակցութիւնը եւ անոնց ներկայացուցիչը եղող Հոգեւոր Պետերու Մարմինը շարունակեց իր համերաշխ աշխատանքը ջարդերէ ետք ալ: Առաջնորդներու այս խումբը ներկայացուց հետեւեալ պահանջները.

ա. Յանցաւորներուն պատժուիլը: բ. Նիւթական վնասուց հատուցում: գ. Կառավարութենէն պահանջել պաշտօնական յայտարարութիւն մը որ հաստատէր հայերու անմեղութիւնը Ատանայի կոտորածին գործընթացքին մէջ, ըլլալով լոկ անմեղ զոհերը այդ կոտորածին:

Հոգեւոր Պետերը հեռագիրով Սուլթանին հաղորդեցին իրենց այս պահանջները: Այս հեռագիրէն օրինակներ յղուեցան նաեւ Մեծ Եպարքոսութեան, Երեսփոխանական Ժողովին, եւ քրիստոնեայ ուրիշ ազգերու պատրիարքներուն: Այս պահանջներուն իբր հետեւանք՝ Թուրք հազարաւոր խռովարարներէն եւ ոճրագործներէն միայն 50 հոգիներ պատիժի ենթարկուեցան: Գալով նիւթական հատուցումի, կառավարութիւնը երկու տարբեր առիթներով 350,000 Օսմ. Ոսկի վճարեց: Միւս կողմէ, Մեծ Եպարքոս Հիւսէյն Փաշա պաշտօնապէս յայտարարեց թէ՝ հայերը անմեղ էին Ատանայի դէպքին առընթեր: Դժբախտաբար, Երիտասարդ Թուրքերը չընդունեցին իրենց դերակատարութիւնը Ատանայի կոտորածին մէջ:

Հոս կ'արժէ գնահատանքով անդրադառնալ Հոգեւոր Պետերու միջեւ տիրող ջերմ գործակցութեան եւ համերաշխութեան, ու ասիկա՝ կոտորածի նախօրեակին, կոտորածի ընթացքին, ու նաեւ կոտորածէն ետք: Շնորհաւորելի է որ համազգային այս աղէտը իրարու մօտ բերաւ Առաքելական, Կաթողիկէ, եւ Աւետարանական յարանուանութիւնները: Վերցուեցան վերապահութիւնները, իրերամերժ ու խտրական հոգին: Փլեցան բաժանման պատերը, ու սերտ կապեր հաստատուեցան հայ երեք յարանուանութիւններու միջեւ: Տանք օրինակ մը: Կոտորածի առաջին օրերուն, հրոյ ճարակ դարձած էր Ատանայի Հայ Աւետարական Եկեղեցիի շէնքը: Բայց պատահեցաւ հրաշք մը. տեղւոյն Հայ Առաքելական Եկեղեցին սիրայօժար տրամադրեց իր սեփական եկեղեցաշէնքը հայ աւետարականններուն՝ որպէսզի հոն կատարէին իրենց ընթացիկ պաշտամունքները: Քրիստոնէական ազնիւ ժեստ մըն էր այս մէկը որ տակաւին իրարու մօտեցուց նոյն ցեղին պատկանող երկու քրիստոնեայ եկեղեցիները, եւ դուռ բացաւ փոխադարձ սիրոյ եւ գործակցութեան: Կ. Պոլսի հրաժարեալ պատրիարք՝ Եղիշէ Արք. Դուրեանի, եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Սահակ Խապայեանի հաստատած սերտ կապը Վեր. Աշճեանի հետ սրտառուչ գրաւական մը հանդիսացաւ միջ-համայնքային գործակցութեան:

***

Ապրիլ, 1909 - Ապրիլ 2009...: Անցան հարիւր երկար տարիներ: Սակայն մենք կա՛նք, ու կը մնա՛նք իբրեւ համայնք ու ազգութիւն: Ազատագրուած ենք զոհեալի հոգեբանութենէն, ու վերածնած՝ իբրեւ պահանջատէր: Վերանորոգուած ենք ու կենսունակ, ու պատրաստ ենք մարտահրաւէներ դիմագրաւելու: Այսուհանդերձ, եւ յատկապէս հարիւրամեակի առիթով՝ մտաբերենք քաղաքական ու դիւանագիտական խաղերը որոնք խաղցուեցան մեր վրայ այդ ճակատագրական օրերուն: Զըլլանք միամիտ, հապա սորվինք ըլլալ իրատես, հեռատես, ու շրջահայեաց, որպէսզի պատրանաթափ չըլլանք: Օտարներուն օգնութեան դիմելով, եւ ստանալով հանդերձ, մեր փրկութիւնը չսպասենք անոնցմէ: Վերջին հաշուով՝ մեր սեփական միջոցներով կրնանք տիրանալ մեր իրաւունքներուն, պայմանով որ համերաշխութիւն եւ համագործակցութիւն ցուցաբերենք ներազգային տարածքով: Բաւարար չեն տարին մէկ անգամ, եւ կամ՝ ազգային տօներու եւ ոգեկոչումներու առիթով համերաշխութիւն ու միասնականութիւն քարոզել: Այս առաքինութիւնները ուսուցուելու են մեր նորահաս սերունդին, որպէսզի անոնք ընդունին զիրար իբրեւ նոյն ազգին զաւակները, եւ իրենց մատղաշ տարիքին լծուին Հայ Դատին արդար լուծումին:

Արդ, ոգեկոչենք Ատանայի կոտորածին Հարիւրամեակը, ու յարգանքով խոնարհինք մեր Նահատակներուն յիշատակին առջեւ: Վստահինք Աստուծոյ, ու ամբողջական իրաւ յանձնառութիւնով արժեւորենք մեր ներկան, ու անյողդողդ հաւատքով քալենք դէպի լուսաւոր ապագան:

****

Օգտագործուած Աղբիւրներ

1. Խրլոբեան, Վեր. Տիգրան Ոսկեմատեան Պէյրութ, 1950, Հատոր Բ. էջ 124-125
2. Աշճեան, Վեր. Համբարձում, Յ., Ատանայի Եղեռնը, ու Գոնիայէ Յուշեր, Նիւ Եորք, Տպ. Կոչնակ, 1950:
3. Քասունի, Վեր. Եղիա, Ս. Լուսաշաւիղ, Պէյրութ, Ամերիկեան Տպարան, 1947, էջ 263-269:
4. Ատանալեան, Վեր. Կ. Պ. Յուշարձան, Ֆրէզնօ, 1952, էջ 330, 339:
5. Գալուստեան, Գրիգոր, Յ., Մարաշ կամ՝ Գերմանիկ եւ Հերոս Զէյթուն, Տպ. Կոչնակ, Նիւ Եորք, 1934, էջ՝ 929:
6. Հայաստանի Կոչնակ, Տպ. Կոչնակ, Նիւ Եորք, 1938, էջ 81-82:
7. Զազմաճեան, Վեր. Դոկտ. Յակոբ, Հայ Աւետարանական Շարժումը, Ֆրէզնօ, 1985, էջ 81-82:
8. Աշճեան, Վեր. Համբարձում, Յ. Յիշատակարան՝ 70-ամեակի տօնակատարութեան, Լոս Անճելըս, 1936, էջ 17-53:
9. Տարագճեան, Վեր. Պարգեւ, Ն., «Վեր. Համբարձում Աշճեան» Ջանասէր, թիւ Յուլիս-Օգոստոս, էջ 254, 259, եւ Սեպտ.-Դեկտ. էջ 365-376, 1974:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ընկ. Վազգէն Գալթաքճեան գնահատելով «Մասիս»ի բովանդակութիւնը $500 տոլար կը նուիրէ «Մասիս»ի ֆոնտին, մաղթելով նորանոր վերելքներ:

www.massisweekly.com
Updated every Friday

ՄԱՀԱԶԴ

ԱՆԳԻՆԷ ՔԷՇԻՇԵԱՆ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Սրտի դառն կսկիծով կը գուժենք մեր սիրեցեալ մօր, քրոջ եւ հարազատին՝ ԱՆԳԻՆԷ ՔԷՇԻՇԵԱՆ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ մահը որ պատահեցաւ Ապրիլ 23-ին, 2009 յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի Հինգշաբթի, Ապրիլ 30ին, կէսօրուան ժամը 12:00ին, Հոլիվուտի Forest Lawn Cemetery, 6300 Forest Lawn Drive, Hollywood Hills, Old North Church եկեղեցւոյ մէջ:

Սգակիրներ՝

Դուստրը՝ Ծերոն եւ Թամար-Շողեր Աբելեան եւ իրենց զաւակները Շանթ եւ Րաֆֆի

Մանչը՝ Վիգէն եւ Սիրվարդ Մուրատեան եւ իրենց զաւակները՝ Նաթալի եւ Ալէք

Եղբայրը՝ Դոկտ. Օննիկ Քէշիշեան եւ իրենց զաւակները

Եղբայրը՝ Փրոֆ. Օշին Քէշիշեան եւ դուստրը՝ Մայքը եւ Քնար Սոլաքեան եւ իրենց զաւակները

Ինչպէս նաեւ Քէշիշեան, Աբելեան, Տէմիրճեան, Ռուբինեան, Սոլաքեան ընտանիքները եւ համայն ազգականները:

Հոգեհաց պիտի մատակարարուի Palladio Hall, 1018 E. Colorado St., Glendale, CA 91205

Փոխան ծաղիկի ընտանիքը փափաքով նուիրատուութիւններ կատարել «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան, Հայաստանի Մանկատների Հիմնադրամին եւ ՀՕՄի Որբերու ֆոնտին:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՆԳԻՆԷ ՔԷՇԻՇԵԱՆ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով «Մասիս»ի խմբագրութիւնն ու անձնակազմը իրենց խորազգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի զաւակներուն եւ մասնաւորաբար մեր պաշտօնակից՝ Օշին Քէշիշեանին, Տէր եւ Տիկ. Օննիկ Քէշիշեանին, «Լարք» Երաժշտական Ընկերակցութեան եւ համայն պարագաներուն:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՆԳԻՆԷ ՔԷՇԻՇԵԱՆ-ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւնը կը վշտակցի վաստակաշատ արուեստագիտուհիի, մանկավարժի, երաժշտական քրոնիկագրի զաւակներուն, եղբայրներուն եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն: Սիրուած արուեստագիտուհին կեանքին հրաժեշտ տուաւ, կրթամշակութային բեղուն վաստակ մը ձգելով իր ետին:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ՍԵԴՐԱԿ ՏԷՐ-ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւնը իր խորազգաց վշտակցութիւնները կը յայտնէ Միութեան «Հայրէն» երգչախումբի նախկին խմբավարի, արուեստագէտի, Հայաստանի արուեստի վաստակաւոր գործիչի եւ բազմաթիւ մրցանակներու դափնեկիրի այրիին՝ Լուսինէ Գալստեանին, դուստրերուն՝ Մարինէ եւ Գեղամ Պօղոսեանին, Հռիփսիմէ Տէր-Ղազարեանին եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
*** $50,00 for USA**
*** $60,00 (second class), $ 75,00 (Air Mail) for Canada.**
*** $85,00 (second class), $ 125,00 (Air Mail) Overseas.**

Name: --
Address: --
City: --------- State:--------- Zip Code:------
Country: ------------
Tel :------------------------ Fax : -------------------------

«ԳԱՐՈՒՆ Ա, ՁԻՒՆ Ա ԱՐԵԼ...»

Շարունակուած էջ 14-էն

արեւի տակ կարաւանների շարանները սեւացրել են դաշտ ու անապատ: Այս ծովածաւալ կարաւանը, այս անապաստան մարդկանց ո՞ւր են տանում, ո՞ւր են քշում: Վա՜յ ընկում են, դժուարութեամբ բարձրանում եւ երբեմն էլ չէ, ոտքի չեն կանգնում, փռուած են գետնին եւ ինչքան շատ են ընկածները:

Գարուն է դարդ ու ցաւ է երկնքից թափւում, գարուն է արիւն է հոսում: Մարդասպաններ, հերիք է, կանգ առէք: Բնազդաբար գոռում եմ գարուն է ձիւն է արել: Այս ի՞նչ գարուն է խինդ ու ծիծաղ չկայ, ա՜խ ու վա՜խ կայ, լացու կոծ է, տխուր գարուն, վշտոտ գարուն, մահաբեր գարուն, 1915 թիւ Ապրիլ 24, հայ ազատատենչ ժողովրդի ցեղասպանութեան 94 տարի առաջ «Աստուածապաշտ» գազանները մարդասպան եղան եւ «Աստուածապաշտ» վկաները տեսան, լսեցին ծպտուն չհանեցին, չօգնեցին, չփրկեցին, անգամ չմխիթարեցին:

Գարուն է 24 Ապրիլ մահ է բուրում: 24 Ապրիլ 1915ը հայ ազգի համար ցուրտ ձմեռ եղաւ, ցաւ ու դարդ եղաւ: Եւ այս ցաւը ամբողջ աշխարհում, մեզ այսքան տարի հանգիստ չի տալիս: Դեռ այսքանը բաւ չէր 2007ի Յունուար 19ին 21րդ դարում, թափուած արեան պահանջատիրութեան եւ ազատութեան սիմւոլ Հրանդ Տինքը զոհուեց մի ազգայնամոլ տմարդի ձեռքով: Ինչո՞ւ, ո՞վքեր էին այդ մարդասպանի հովանաւորները, պարզ է անցեալի յանցագործների ժառանգները, դիմակաւոր յանցագործներ: Ի դիմաց, նոր ամօթ ու ատելութիւն շահեցին մի նոր Ապրիլ 24 ստեղծելով:

Բայց Թուրք ժողովրդի առաջադէմ եւ ազատատենչ զանգուածները այս յանցագործութիւնները հաստատող չեն, Տինքի պատգամը ընդմիշտ կը մնայ նրանց մտքում: «Ժողովուրդները հաւասար են» այդ պատճառով ազատութեան ճանապարհին հայազգի զոհուածի յուղարկաւորութեանը վառ մոմերը ձեռքերին կոչ էին անում «Մենք բոլորս Տինք ենք, մենք բոլորս հայ ենք»:

Եւ հիմա մարդասպաններ եւ գազանաբարոյ դեւեր որ չէք կարողանում տանտիրոջը իր տնում տեսնել, գիտցէք որ յանցագործութեան ժամանակը անցել է եւ ժամանակի սլաքը ետ չի պտտուի, գիտցէք 21րդ դարում Ապրիլները պայծառ գարուն է լինելու, ծաղկավառ գարուններ, երջանիկ եւ ուրախ գարուններ, այլեւս գարնանը ձիւն չի անելու: Եւ հայրենիքիս բաժան-բաժան մասնիկները դէպի հայրենի հող են ուղղուելու:

Սուրբ ու հսկայ Արարատը նրանց պաշտպան ու պահապանն է լինելու եւ նրա գագաթից երիտասարդ Տինքերը գոչելու են, էլ տմարդ յանցագործներ էլ կը բաւէ:

ԱՆԳԼԻԱՅԻ BBC-ԻՆ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 14-էն

ձեռքից ձեռք խլելով ուտում էին, մենք չէին իմանում՝ խղճանք թէ զարմանանք այդ վիճակից:

Մարդ արարածը որ իրեն համարում է ստեղծագործութեան կատարեալը, ինչպէ՞ս է իր նմանին հասցնում մի վիճակի որ ոչխարի փորոտիքը ուտելու համար իրար հետ կռւում են:

Այս սոսկալի վիճակը բոլորիս վրայ ազդեց եւ գոնէ ինձ վրայ այնքան, որ ստամոքսի հիւանդութիւն ստացայ եւ օրական քանի անգամ պարտաւոր էին բնական կարիքի համար մեր կառքից (ֆուրգոն) հեռանալ ապաւինել մի որեւիցէ բլուրի յետեւ: Մեր որոշումն այն էր որ երբ մեզնից մէկը հեռանայ, պիտի սպասենք մինչեւ նա վերադառնայ:

Մի օր, երեկոյեան ես զգացի բնական կարիք եւ գնացի մի բլուրի յետեւ, նստած ժամանակ աչքիս ընկաւ մի մարդկային կտրուած գլուխ, դեռեւս մեծ մասամբ կաշի եւ մազ կար, մազերի գոյնից պարզ երեւաց որ հայի գլուխ էր:

Այդ տեսարանը ինձ վրայ շատ վատ ազդեց եւ շտապեցի դէպի մեր կառքը, բայց այն տեղում չէր, մեկնել էր, բայց բարեբախտաբար աւազի վրայ անիւի հետքերը երեւում էին, դեռ լրիւ չէր մթնել:

Այդ անիւի հետքերով ես քայլեցի մինչեւ հասայ մեր կառքին, նրանք կանգ էին առել հանգստանալու: Ի պատասխան իմ բողոքի եւ հարցուփորձի, նրանք ասացին՝ այն հաջին որ մեր մէջ էր գտնւում, մեզ հաւատացրել է որ ես մեռել եմ եւ սպասելն անօգուտ է:

Իրեն երկար պախարակելուց յետոյ, որովհետեւ մօտեցել էինք Հալէպ քաղաքին, մենք բոլորս միաձայն ասացինք որ հաջու հետ այլեւս չենք ուզում ճամբորդել եւ իր ապրանքները վար նետեցինք:

Անսպասելիօրէն, իր ապրանքների միջից մի մեծ քսակ բրինձ դուրս թափուեց, այդ անխիղճ մարդը մեր ճամբորդութեան ուտելիքի պակասը տեսնելով հանդերձ, գլացել էր մեզ բաժին հանելուց:

Պեռլինում այդ հաջին նորից երեւաց եւ ամէն կերպ ուզեց մեզ մօտենալ բայց անօգուտ:

Յետոյ իմացնք որ գերմանական ոստիկանութիւնը նրան ձերբակալել է, որովհետեւ նա թշնամու համար լրտեսութեամբ էր զբաղուած: Նրան արտաքսեցին Թուրքիա: Լսեցինք գնդակահարել են:

Շուէյցարական կառավարութիւնը Կարմիր Խաչի միջոցով մի որոշ թւով հայ որբ մանուկներին բերեց Շուէյցարիա, նրանք լաւ կրթութիւն ստանալով, այսօր Ժնեւում դարձել են երեխաների հաւանդութեան մասնագէտ բժիշկ, ճարտարագէտ եւ ճարտարապետ: Սրանք նոյն խեղճ մանուկներն են, որոնք առիթ ունենալով այսօր հասել են բարձր դիրքերի:

INVITATION FOR BID (IFB# 7785) DENTAL INSURANCE SERVICE PROVIDER

The Housing Authority of the City of Los Angeles invites bids from qualified insurance carriers, brokers and agents to provide Dental Insurance Coverage to its employees. Copy of the IFB may be obtained beginning April 14, 2009 via www.HACLA.org/ps or by calling (213) 252-5405 or 252-1832. Bids will be accepted until 1:30 P.M., by May 29, 2009.

4/23, 4/30/09
CNS-1567554#
MASSIS WEEKLY

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ ՈՒ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՄԷՋ ԵՆ

ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԸ ԱՆՀԵՏԱՑՈՒՄԻ Կ'ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԻՆ ԵՐԲ ԴՊՐՈՑՆԵՐ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԵՆԱՆ

Հայ լեզուն մշակոյթը եւ պատմութիւնը անհետացումի անմիջական վտանգի ներքեւ կը գտնուին երբ միջոցներ ձեռք չեն առնուիր ապահովելու վերապրումը եւ զարգացումը Սփիւռքի հայ համայնքներուն՝ աշխարհի տարածքին։

Հայաստանի երիտասարդ Հանրապետութիւնը պէտք ունի զօրաւոր Սփիւռքի մը, առանց որուն ան չի կրնար գոյատեւել։

Միակ միջոցը ներկայ եւ ապագայ հայ սերունդներուն ազգային ինքնութիւնը պահելու՝ գոյութիւնն է դպրոցներու ուր հայ աշակերտներ ու տղաք գիտակցին իրենց մարդկային իրաւունքներուն ու դաստիարակուին՝ ապահովելու համար գոյերթը եւ զարգացումը իրենց համայնքներուն։

Այս տեսակ կրթարան մըն է Կիպրոսի Մելգոնեան Հաստատութիւնը, որ անարդարօրէն փակուեցաւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան (Հ.Բ.Ը.Մ.) Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ: Եւրոպայի, Միջին Արեւելքի եւ աշխարհի զանազան վայրերու ներկայ եւ ապագայ հայ սերունդները զրկուեցան իրենց սեփական լեզուով իրենց ժառանգութիւնը ճանչնալու մարդկային արդար իրաւունքէն։

Միացէք Համաշխարհային այս Ստորագրահաւաքին՝ դիմելու Կիպրոսի Հանրապետութեան Կառավարութեան՝ որ համոզէ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը, որպէսզի այս վերջինը հաւանի պատմական Մելգոնեան Կրթական Հաստատութիւնը վերաբանալու նոր տեսիլքով մը՝ գալիք սերունդներուն համար, իր ներկայ վայրին, Նիկոսիոյ մէջ։

ՍՏՈՐԱԳՐԱՀԱՒԱՔ՝ ՎԵՐԱԲԱՆԱԼՈՒ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՆԻԿՈՍԻՈՅ ՄԷՋ, ԿԻՊՐՈՍ

Մենք ստորագրահաւաքի մասնակիցներս կ'առարկենք Կիպրոսի Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան փակումին, եւ կը փափաքինք զայն տեսնել վերաբացուած իր ներկայ տարածքին վրայ, իբրեւ ուսման երկրորդական մակարդակով կրթարան մը՝ ծառայելու Եւրոպական Միութեան եւ շրջակայ վայրերու բոլոր հայերուն։

Մենք կը գիտակցինք այն կենսական դերին որ ունեցած է Հաստատութիւնը անցնող 80 տարիներուն՝ պահպանելով ու զարգացնելով հայ լեզուն, մշակոյթը եւ պատմութիւնը եւ պաշտպանելով հայ ինքնութիւնը ամենուրէք։

Իբրեւ միակ հաստատութիւնը իր տեսակին մէջ, որ հայ ուսանողները կ'ապահովէ իրենց ուրոյն ժառանգութեան վրայ խարսխուած կրթութեամբ մը եւ օրէնքով պաշտպանուած սեփական լեզուով, մենք կը խնդրենք որ միջոցներ ձեռք առնուին ապահովելու անոր պահպանումը։ Կը խնդրենք որ Հաստատութեան հիմնադիր ու բարերար Գրիգոր եւ Կարապետ Մելգոնեանի փափաքները յարգուին։ Մենք կը խնդրենք որ այս տարածքը մնայ պատմա-մշակութային Ազգային Ժառանգութեան վայր՝ ինչպէս յայտարարուած է Կիպրոսի Հանրապետութեան անձեռնմխելիութեան հրամանագրով։

Կը խնդրենք որ պաշտպանէք աշխարհասփիւռ հայերու մշակոյթն ու ինքնութիւնը՝ երաշխաւորելով որ վերաբացուի կրթութեան այս մեծ կեդրոնը եւ առիթը տրուի որ ան ծաղկի եւ բարգաւաճի եւ իր դերով բարգաւաճին հայորդիներու ապագայ սերունդները ամենուրէք։

- Մելգոնեան Կրթական Հաստատութիւնը հիմնուեցաւ 1926ին առաջնական Կիպրոսի մէջ իբրեւ որբանոց՝ տուն մը հայթայթելով Ցեղասպանութենէն հարիւրաւոր վերապրողներուն։ Այս գիտակցութեամբ, պատմական շէնքերը անձեռնմխելի յայտարարուած են Կիպրոսի Հանրապետութեան կողմէ՝ իբրեւ Կղզիին ազգային ժառանգութեան մէկ մասը։
- Որբերու կողմէ տնկուած ծառերը կը ներկայացնեն սփիւռքի բարգաւաճող հայկական համայնքները։ Այս պատճառով է որ Կիպրոսի Հանրապետութիւնը՝ Հաստատութիւնը կը նկատէ «պաշտպանեալ» պատմական վայր՝ իբրեւ խորհրդանիշ վերապրումի եւ յոյսի։
- Հազարաւոր հայեր որոնք անցան Մելգոնեանէն ուշագրաւ դերեր զբաղեցին իրենց համայնքներէն ներս, դառնալով առաջնորդներ իրենց ասպարէզներուն մէջ եւ սատարելով հայ մշակոյթին, կրթութեան, լեզուին ու ազգային ինքնութեան զարգացման։
- Մելգոնեանէն շրջանաւարտներ իրենց դրոշմը ձգեցին ամենուրէք՝ ըլլալով առաջնորդող դէմքեր գրականութեան, արուեստներու, գիտութեան եւ առեւտրական ասպարէզներու մէջ։
- Մելգոնեան Հաստատութիւնը հասցուցած է հազարաւոր ուսանողներ եւ ուսուցիչներ որոնք իբրեւ Բարեկամեցողութեան 'Դեսպաններ' Կիպրոսի ժողովուրդին արդար պայքարը կը պաշտպանեն, որպէսզի իրաւացի լուծում մը գտնէ Կղզիին Հարցը։

ՄԻԱՑԷՔ ՍՏՈՐԱԳՐԱՀԱՒԱՔԻՆ՝

ՓՐԿԵԼՈՒ, ՎԵՐԱԲԱՆԱԼՈՒ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏՈՐԱԳՐԱՀԱՒԱՔԻՆ ԿԱՅՔԷՋԸ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷԻՆ՝ **www.midk.org/am**